

ek

Taxa postálá pláté in num. No. 224713/929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. Pop

10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél-évre 600, egészévre 1200 lei. Külföldre: Havonta 2, negyedévre 6, fél-évre 12, egészévre 20 dollár. Hirdetések díjazás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsidóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el.

— Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hát-szegi Ernő, Strada Matei Milo 5.

Vasárnap, 1934. szept. 9.

5695. ÉV. | XVII. ÉVF. TISRI 1. | 204. SZÁM.

Az örök törvényszerűség

Irta: Marton Ernő

Az elmulás, az őszi hervadás évadjára esik a mi roshassana ünnepünk, mint egy jelölés annak, hogy vége a könnyemű, szabad nyári napoknak jönnek a zord idők, amikor megsokasodnak a gondok fölöttünk és mindenki súlyosabban érzi magát a sors nehéz kezét. Talán ez az évszakyváltozás is hozzájárul ahhoz, hogy a zsidó újév nem tartozik a bufelejtő vidám ünnepek közé, de sokkal inkább az elmélyülés, a komor magabaszállás ideje, amikor a zsidó ráeszmél a mulandóság fájó érzésére és szorongó szívvel lép át az eljövendő év titkokkal terhes kapuján.

A magabaszállásra és számvetésre valóban nincsen csábítóbb alkalom, mint a bünbánó napok meilverdeső áhítata. A lélek ilyenkor fogékonyabb és inkább reagál olyan jelenségekre, amelyek mellett szürke hétköznapokon érzéketlenül közönnnyel megy el. Az egyszerű igazságok számára is sokkal hozzáférhetőbb ilyenkor a zsidó lélek, igazságok számára, amelyek máskor olyan komplikáltaknak és valószínűtlennek tűnnek fel. Ezért vonultatjuk fel magunk előtt az elmúlt év eseményeit, ezért szenvedjük át megegyeszer a már átélt szenvedéseket, hogy tanulságot merítsünk belőlük a jövőre és megtaláljuk az események rejtett összefüggését, hogy ezen összefüggések fényével világítsunk be a jövőbe.

Az elmúlt év mérlegének elkészítésénél ismét meg kell állapítanunk, hogy az súlyos passzívával zárult a zsidó nép számára. Politikai, társadalmi és gazdasági helyzetünk a galut legtöbb országában további tragikus megrázkódtatásokat szenvedett és a zsidó szenvedések árja mégjobban kimélyült. Az az alap, amelyre az utolsó évszázadban a zsidó sors felépült, megbizhatatlannak, gyöngének bizonyult és nem egy helyen recsegve, ropogva omlott össze, maga alá temetve a zsidó egzisztenciájuk ezreit. Egy idillikus történelmi korszak nagy temetése volt az elmúlt esztendő s a temetési szertartáson résztvettek ugyszólván kivétel nélkül a világ összes népei. A liberálistizmus korszaka hanyatlott sirba szemünk láttára és vele együtt az az életforma, amelyet az egyéni emancipáció jelentett a zsidóság számára. Mert nemcsak Németországban, ahol a fajelmélet üvegburaja alá helyezett zsidóság felett kirelhetetlen következetességgel szivattyuzták ki a levegőt, de Európa legtöbb államában is egy egészen új jogi felfogás van kialakulóban a zsidó-kérdéssel kapcsolatban. Ez az új közszellem egyre jobban kihangsúlyozza a zsidóság népi és faji különállását és ennek a felfogásnak megfelelően igyekszik újaformálni az állam jogi és társadalomgazdasági berendezését.

Szinte észrevétlenül hátol be a népek köztudatába ez az új felfogás és anélkül, hogy közvetlen ellenséges érzület jelenlétéről lehetne beszélni, a zsidóság szinte észrevétlenül merőben új helyzettel találja szembe magát, egy helyzettel, amelynek éle ellene irányul. Ennek az új helyzetnek előjelei Franciaországban éppúgy felismerhetők már, mint Angliában és az Egyesült Államokban nemkevesebb, mint Dél-Afrikában. A kelet-európai államokban már nemcsak előjelek, hanem befejezett tények vannak. Hogy hová fog vezetni a népek ezen megváltozott köz-felfogása a zsidó kérdéssel kapcsolat-

ban, az ma még beláthatatlan rejtély, egyelőre csak annyit tudunk, hogy ez az új közfelfogás mindenütt kedvezőtlenül befolyásolja jogi és gazdasági helyzetünket.

A zsidóság gazdasági léte a galutban minden politikai szemponttól függetlenül is erősen problematikusává vált. A világ általános gazdasági fejlődésének irányvonala nem kedvez nekünk, az idő ugyszólván ellenünk dolgozik. Az a szerep, amelyet évszázadokon keresztül a népek gazdasági életében betöltöttünk, egyre inkább fölöslegessé válik. A gazdasági fejlődés oda tendál, hogy az utat minél jobban megrövidítse a termelő és a fogyasztó között és lehetőleg kiküszöbölje a közvetítő kereskedelem szerepét. A gazdasági élet a nagy egységek felé törekszik és a szabad gazdálkodás partikularizmusa és anarchiája helyébe az irányított gazdaság fegyelmét és rendjét akarja ültetni. Ez azonban azt jelenti, hogy minden nap a zsidó egzisztenciájuk ezrei hullanak ki a gazdasági élet vérkeringéséből és egyre szűkebbre válik a kör, amelyen belül a zsidó ember számára még életlehetőségek akadnak.

Anélkül tehát, hogy a zsidó sorsot formáló erők legfontosabb komponensét, az antiszemitizmust említetnem volna, világosan látható, hogy az objektív tényezők is milyen hátrányosan befolyásolják a zsidóság helyzetét és milyen komor színekét rajzolnak a jövő falára. Eppen ezért, amikor számvetést csinálunk a zsidó sors elmúlt esztendőjéről, nem szabad, hogy megaladjunk a felületi jelenségek egyszerű regisztrálásánál és azt mondjuk: az elmúlt esztendő rossz volt, de reméljük, hogy egy jobb esztendő következik. Nekünk ma már mélyebbre kell néznünk, ha azt akarjuk, hogy további tragikus csalódások ne érjenek. Nekünk kutatnunk kell a zsidó sors összefüggéseit és fel kell ismernünk azokat a törvényszerűségeket, amelyek végzettszerűen determinálják a zsidó nép helyzetét.

Ha ilyen szemmel analizáljuk az elmúlt év eseményeit, csakhamar rá fogunk jönni arra, hogy minden szenvedésünk, bánatunk és üldöztetésünk egyetlen közös nevezőre vezethető vissza, egyetlen ok okozatai valamennyien. Ez az ok: a zsidó nép egészségtelen, természetellenes helyzete és hontalansága. Egy megfellebbezhetetlen vas törvényszerűség irányítja a népek életét és e törvényszerűség alól egyetlen nép sem vonhatja ki magát. Legkevesebb a zsidó nép, amely a galutban sohasem ura, csak függvénye az eseményeknek. Mi kétezer év óta csak báb-jai vagyunk a történelemnek és egész galutbeli történelmünk nem egyéb, mint más népek történetének visszfénye és torzítúre.

Ha így felismerjük a zsidó sors összefüggéseit, akkor egész más szemmel fogjuk nézni a zsidóság életében előforduló jelenségeket. Akkor mai szomorúságaink között meg fogjuk látni a holnap reménységét és a mai bánatok megmutatják nekünk a holnap vigasztalását. Mert nem igaz az, hogy az elmúlt év csak rosszat hozott számunkra. Van egy kis pont a zsidó élet sötét egén, amely egyre erősödő pásmákban ontja fényét a galut felé. Ez a kis

Nem sikerült előzetes meg-egyeződést létrehozni Maniu és Vaida között

Dramai lefolyásnak és történelmi jelentőségűnek ígérkezik a nemzeti paraszt-párt mai végrehajtóbizottsági ülése. Mihalache bezéde a parasztállamról és a nemzeti parasztpárt monarchikus álláspontjáról

Bucuresti-Bukarest, szeptember 8. A Lupta írja: A nap folyamán kifejtett minden erőfeszítés dacára nem sikerült előzetes meg-egyeződést létrehozni Maniu és Vaida között. Sem Vaida, sem Maniu nem engednek, mind-egyik meg marad álláspontja mellett. Nagyön valószínűtlen, hogy a végrehajtóbizottság vasárnap ülése előtt valami változás történjék ebben a kérdésben. Ilyen körülmények között ez az ülés drámai lefolyásnak és történelmi jelentőségűnek ígérkezik a román politikában. Ami Mihalache utal, el van határozva, hogy a végrehajtóbizottságban keresztülviszi a saját programotikus irányvonalaát és követelményi fogja, hogy az esetleges magánvélemények ne ütközzenek a párt irányvonalaával. Megegyezés történt egyébként egyelőre abban, hogy a vitás Szamos és Szeben megyék pártvezetési választásai nem kerülnek a végrehajtóbizottság elé.

A nemzeti parasztpárt regái szervezetei-ri kongresszusán Madgearu tartott ex-ponzét a helyzettől, majd Mihalache beszélt.

— Bizzuk a központi pártvezetésre — mondotta — a pártprogramot, a taktikát és a direktívák legteljesebb egységét. Ami a módszert és a követendő utat illeti, a legteljesebb mértékben egységeseknek kell ez-irányban lennünk. Nem lehet úgy haladni az uton, hogy mindenki oda megy, ahova gondolja, vagy ha egyesek közöttünk legyöznek másokat. Egy politikai párt nem lehet egy kormányozhatatlan ballon és nem is akarhat azzá lenni.

Mihalache azután bírálta a liberális pártot és annak taktikáját hangsúlyozva:

pont: Palesztina. A fejlődő, izmosodó Erec Jiszrael.

A zsidó országépítés műve, az elmúlt évben újabb óriás léptekkel haladt előre. Egy év leforgása alatt több, mint hatvan ezer hontalan zsidó vert gyökereit a feltámadó ősi földön és minden reményünk meglehet rá, hogy az elkövetkező évben a zsidó bevándorlók még nagyobb tömegét lesz képes magába fogadni Palesztina. Minden nehézség, minden politikai intrika és szűkkeblűség ellenére is diadalmasan halad előre az országépítés műve.

Parányiak még az eredmények a feladat gigantikus méreteihez képest, de abban a kevésben, amit elértünk, benne van már a jövő nagy ígérete. Mert ezek a parányi eredmények éppen elég nagyok ahhoz, hogy megmutassák: van mód a zsidó kérdés megoldására, nem igaz az, hogy Isten rendelte végzetünk örök Ahasvérként bolyongani a népek között, nem igaz az, hogy a mi betegségeink gyógyíthatatlan, mert ime megcáfolatatlan, kétségtelen bizonyítékokat nyújtottunk a világnak hogy mi is képesek vagyunk országot építeni, földet turni, államot alakítani és nemcsak képesek vagyunk, de megvan az akarat is bennünk, hogy ismét kezünkbe vegyük sorsunk irányítását.

Ha ezzel a tudattal készítjük el a számvetést mostani roshassana ünne- pünkön az elmúlt év eseményeiről, akkor egészen más perspektíva tárul elénk és akkor fel fogjuk ismerni azt is, hogy a zsidó sorsot irányító örök törvényszerűségeket mit parancsolnak nekünk. Gyökerében kell megfognunk a bajt és igyekeznünk kell megszüntet-

hogy a nemzeti parasztpárt fogja megalkotni a parasztállamot. Mi megcsináljuk a parasztállamot és megengedjük a doktrinereknek, hogy később majd definiálják azt. Mi nem vagyunk és nem is lehetünk a városok ellen és az ipar ellen. Ellenkezőleg: egy parasztállamnak szüksége van a városi életre és az iparra. De mi nemzeti ipart akarunk, amely az ország karjait használja és az ország nyers anyagait dolgozza fel. Egy parasztállam egyúttal alkotmányos monarchikus állam. Felelős kormányokat akarunk olyan országban, ahol a kormányoknak felelniük is kell tetteikért. A koronának és a nemzetnek harmónikus együtt kell működnie kiküszöbölve mindazokat az elemeket és befolyásokat, amelyeknek nincs felelősségük s amelyek megakadályozzák az alkotmányos kormányokat, hogy igazi felelősséggel bírjanak. Teljes tisztelettel, hűséggel és szeretettel viseltetünk kirá-lyunk iránt, de törődünk a nemzet prerogatíváival is.

Tiltakozik a Zeletzky-ügyben elkövet- tetty hamisítás ellen és védelmébe veszi Maniu Gyulát, aki olyan férfian ennek az országnak, hogy régóta túlnőtt egy párt- nak a keretein és az ország történelmének kiemelkedő alakja lett. Majd Vaidát di-ceséri, aki lovagiasan intézte el Maniu rágalmozóit. A nemzeti parasztpárt tel-jes egészében szolidáris volt elmőkével Maniu Gyulával és követeli, hogy a párla-menti vizsgálóbizottság vizsgálja meg a hamisítás ügyét.

ni az okokat, amelyek a betegséget elő- idézik. Nem ringatjuk magunkat naiv illuziókban és tudjuk, hogy a galut nem szüntethető meg sem egy, sem két, de talán tíz generáció alatt sem. A ga-lut nem szüntethető meg, de elképzel-hető a galutban is egészséges, termé- szetes életlehetőségek a zsidó nép szá- mára. Az egész világon vannak elszór- va népi kisebbségek, amelyek viszony- lagos nyugalomban és biztonságban él- nek. Ahhoz azonban, hogy a zsidóság is ilyen egészséges néptestté váljék, két dolog szükséges: egy életerős nemzeti centrum megeremítése Palesztinában és normális szociális átrétegződés a galutban. A két dolog szoros függvé- nye egymásnak. A galut és Palesztina elválaszthatatlan egységet képeznek és állandó kölcsönhatásban vannak és lesznek egymással. Ma talán Paleszti- nának van nagyobb szüksége a ga-lutra, de rövidesen el fog jönni az idő, amikor a galut fogja kitárni segélyt- kéro karjait Palesztina felé.

Az így elkészített számvetés mérlege nem lehet más, mint az a parancsoló kö- vetelmény, hogy minden zsidónak meg- feszített erővel kell dolgoznia azon, hogy a zsidó nép megváltassék mai szerencsétlen, természetellenes helyze- téből. Nem szabad visszariadni semmi- lyen áldozattól, amely nagy történelmi cél megközelítését előmozdithatja. Ha ilyen gondolatokkal és szándékokkal eltelve lépünk át az újév küszöbét, ak- kor biztosak lehetünk benne, hogy egy meglehetősen boldogabb esztendő virrad a zsidó népre és mához egy évre számadásunk mérlege több aktívumot fog felmutatni, mint a mostani.

Távolkeleti hírek

parancsnoka Szibé.ását kéri

ber 7. Moszkvá-oda utján megeá-logy a szovjetkor-helyzetet olyan su-rendelkezést adott- tisztek és legény-ő azonnali vissza- távolkeleti konf- következtetnek.

er 7. Moszkvai je-er tábornok, a tá- rók főparancsnoka ifjúsági szerveze- det mondott, mely- tásának szükséges- ifjak tízezei fő- szükség, hogy a- lettek kellően meg- nek.

er 7. A jövő hét- az északmandzsu- gi szolgálatát, va- ek katonaj kíséré- t át.

er 7. Tokióban a- áság nagyarányu- végre. Emiatt az- ba akarnak lépni.

Megegyezés ügyében

7. Az Echo de Par- szett értesülései sze- egyezés jött létre a- ügyében és a libái- ben fennálló olasz- Az egyezményeket- odása idején fogják

zurat

Megjelent a németországi zsidó tragédia első hivatalos beszámolója

Tömegkivándorlásról, intellektuelek nyomoráról, átcsoportosításról és kulturális munkáról számol be a segélyezési és ujjaépítő német-zsidó bizottság

BERLIN, szeptember 8. A németországi zsidóság segélyezési és ujjaépítési központi bizottsága most tette közzé egyéves működésének jelentését. A jelentés a zsidóságnak olyan anyagi összeomlását tükrözteti, amelyhez foghatót aligha találunk a történelemben. Másrészt azonban a jelentés megerősíti azt a tényt, hogy ezzel az anyagi összeomlással párhuzamosan a németországi zsidók között olyan morális lendület ment végbe, amelynek nyomán szinte határtalan és áldozatkész segélyezési szándékokat lehetett megvalósítani.

Kivándorlási akció

A jelentés beszámol a németországi zsidó kivándorlási segélyakcióról, az ottmaradtak támogatásáról, a foglalkozások átminősítéséről és kulturális tevékenységéről. Különös hálával és köszönőttel emlékezik meg a jelentés a külföldi zsidók készségéről és jószívűségéről, különösen az amerikai Joint-ről és az angol Central Fundról, amelyekhez az utóbbi hónapokban csatlakozott az ICA főleg a németországi zsidók hivatásbéli átcsoportosítására. A Jewish Agency és a Palesztina-hivatal természetesen szintén kivették részüket a nagyarányú segélyakcióból.

Hatvanezer emigráns

Megállapítja a jelentés, hogy a német zsidók, akik az ország elhagyására kényszerültek, számszerűen körülbelül hatvanezeren voltak. 2621 személy vándorolt ki Palesztinába. A Palesztinába utazni kívánók tanácsadó irodáját valóságosan megrohanták azok, akik ki akartak menni az országból. Egyedül a berlini központ 30 ezer ember számára adott felvilágosítást. A certifikátokat igénylők egy részét támogatni is kellett. Ezek aránylag fejenként 140 márkát kaptak. A Hilfsverein 1933 végéig hatvanezer embernek adott felvilágosítást. A kivándorlók, akik igénybe vették a Hilfsverein anyagi támogatását is, 5490-en voltak. Ezek Németország szomszédos országaiba vándoroltak ki, vagy más európai államokba. Csak később indult meg a tengerentúli kivándorlás és decemberben már 40 százaléka a Hilfsverein által segélyezettetteknek a tengerentúli utazott. 1934 áprilisáig a kivándorlási iroda 18.694 visszavándorló ügyével foglalkozott.

A jótékonyaságról szóló fejezetekben jelentős helyet foglalnak el a kisebb zsidó községek, ahonnan a kivándorlás aránylag nagyobb volt, mint a nagyobb városokból. A kicsiny községekben élő zsidók ugyanis olyan gazdasági elhelyezkedésben éltek, amely már fölöslegessé vált a haladás következtében. Ezért is kellett ezeknek kivándorolniuk eltekintve a gyűlölet hullámaiktól, melyek körülcspodták e szerencsétleneket. Az ugynevezett zárt jóléti intézmények száma Németországban 235, melyekben 11.065 ágy áll rendelkezésre.

Kulturmunka a nyomor közepette

Az iskolaiügy terén is rendkívüli teljesítményeket mutat fel a német zsidók birodalmi képviselője. Új zsidó iskolákat kellett felállítani és eddig sikerült az iskolaköteleseknek egyharmadát elhelyezni ezekben az iskolákban, vagyis hatvanezer közül 18.500-at. Németországban tíz zsidó középiskola működik, ezek közül öt jogosult érettségi bizonyítványokat kiadni. A zsidó népiskolák száma nyolcvan.

Intellektuelek nyomora

A zsidók segélyezési központi hivatala 53 fővel dolgozik. A hitleri rendelkezések következtében kétezer akadémiai műveltségű tisztviselő elveszítette állását és négyezer zsidó ügyvéd nem tud hivatásából megélni, háromezer or-

vost kizárták a betegsegélyező praxisból és ehhez járul még ezer orvos, akik kórházi orvosok lévén, kénytelenek voltak állásukat elhagyni. Kétezer orvos olyan nyomorban él, hogy igénybe kell vegye a közsegélyt. A nyolcszáz nemárja főiskolai tanár közül, akik állásukat veszítették, 85 százalék zsidó. Háromszázötven zsidó egyetemi tanár 1933 október elsején elveszítette minden járandóságát.

Kétszáz egyetemi tanár külföldi egyetemeken és főiskolákon tudott elhelyezkedni. Azok a diákok, akik tanulmányuk befejezése előtt állottak, segélyt kaptak hogy befejezhessék tanulmányukat. A fiatalabb korosztályokat azonban átminősítették. Az 1200 zsidó szerkesztő és író majdnem kivétel nélkül elveszítette pozícióját. Hasonló a helyzet a zsidó művészek körül is. Kétezer zsidó énekes, színész, rendező, kar-mester és artista hirtelen minden egzisztencia nélkül maradt itt. A zsidó Kulturbund igyekezett ezeken az állapotokon könnyíteni. A Kulturbund két száz embernek tud kenyeret és munkát adni.

SELECT MOZGÓ Ezt a férfit akarom

ANITA LOOS regénye nyomán készült elsőrangú film, főszerepekben:
JEAN HARLOW, CLARK GABLE.

Hétfői kezdete:

Szerelmesek negyede

mélyen megindító film, főszerepekben: WALLACE BEERY, JACKIE COOPER (gyermek sztár), GEORG RAFT és FAY WRAY.

kül elveszítette pozícióját. Hasonló a helyzet a zsidó művészek körül is. Kétezer zsidó énekes, színész, rendező, kar-mester és artista hirtelen minden egzisztencia nélkül maradt itt. A zsidó Kulturbund igyekezett ezeken az állapotokon könnyíteni. A Kulturbund két száz embernek tud kenyeret és munkát adni.

A zsidó munkaközvetítő 1933 utolsó három hónapjában 35 ezer 511 zsidó igényt vett igénybe.

A hivatásbéli átcsoportosítást szak-

emberek utmutatásai szerint szervezték meg. Pillanatnyilag 6059 ember áll átminősítés alatt 57 százalékát ezeknek ipari térre irányítják, 43 százalékát mezőgazdaságra.

A jelentés azzal a kéréssel zárul, hogy a zsidó közösség minden erejével támogassa a németországi üldözötteket. Amikor segítünk — írják — csak akkor ismerjük meg egymást. A tapasztalat ébreszti fel bennünk a testvérieséget, amire soha olyan nagy szükség nem mutatkozott, mint napjainkban.

Woronoff nem akarja befejezni életét, mielőtt komoly orvosi problémákat nem old meg

BÉCS, szeptember 8. Sergej Woronoff, az ifjító professzor, a salzburgi ünnepi játék előadásaira Ausztriába érkezett. A profeszor, aki tudvalevőleg Bukarestben egy bécsi leányt, Gertrud Schwetz kiasszonyt feleségül vett, feleségének rokonait is meglátogatta Bécsben. Woronoff azóta Itáliát és Európa északi országait is meglátogatta. A mézeshegyek után visszajött Bécsbe, ahol fogadta az újságírókat.

Ezeknek elmondotta, hogy egy év óta már nemcsak a fiatalító problémán dolgozik, hanem meg akarja menteni az emberiséget a rákbetegségtől is. Párizs mellett, Neuillyben van a laboratóriuma, ahol két asszisztensével dolgozik. Azonkívül összeköttetésben állt mindazokkal a jeles orvosprofeszorokkal, akik ezen a téren aktívak. Bécsit artózkodása alatt is kapcsolatot keresett azokhoz az egyetemi tanárokkal, akik feladatukul tűzték ki a rákbetegség leküzdését. Ecélből meglátogatta Eiselsberg professzort és dr. E. Freund tanárt, az amerikai Pearson-alap igazgatóját, aki szintén ebben az irányban dolgozik. Woronoff azt hiszi, hogy a betegség gyökere a Keleten keresendő. Tanulmányi célokra tehát rövidesen ő maga is el fog utazni a Keletre. Ebben az esetben természetesen a fiatalítási eljárást nem fogja végezni, hanem azok, akiknek mestere volt. Ő maga — úgymond — nem akarja befejezni életét, mielőtt komolyabb problémák megoldása felé nem viszi a szenvedő emberiséget.

MATILD

a borvizek királya üdítő

kellemes és egészséges

Weizmann Chajim visszatér a cionista szervezet élére?

A klacionista konferenciához intézett levelében a klacionista egységtől és a baloldali politika támogatásától teszi függővé a visszatérését

Krakkó, szeptember 8. Mint ismeretes 27-én nyílt meg Krakkóban az általános cionisták világkonferenciája 28 ország delegációinak és háromezer vendég jelenlétében. A megnyitó ülésen Schwartzbart hangoztatta a klacionista párt egységének szükségességét.

A Davar tudósítójának értesülése szerint a konferencián felolvasták Weizmann Chajim levelét, amelyben bejelentette, hogy hajlandó visszatérni a cionista világszervezet élére, ha a klacionista párt egységét helyreállítják és egységfrontot teremtenek a Hisztdaruttal.

Folynak a tárgyalások a Jewish Agency és a palesztinai kormány között az új certifikátok számáról

A Jewish kutatásai szerint sokezer munkásra van azonnal szükség a mezőgazdaságban és az építőiparban

Jeruzsálem, szeptember 8. A következő fél év (október—április) munkás certifikátokra való előkészületekkel kapcsolatban a Jewish Agency munkaiügyi hivatala sorozatos tanulmányokat végzett a palesztinai munkapiacra. E tanulmányok eredményeképpen megállapítást nyert, hogy a zsidó ültetvény gazdaságának a következő félévben legkevesebb 3500 új munkásra lesz szüksége. Amellett új zsidó ültetvényeken, amelyek legkevesebb 30 ezer dunamra fognak terjedni, legalább 3000 új zsidó munkásra lesz szükség.

A jeruzsálemi, haifai és telavivi építkezéseknek pedig legalább 4700 új zsidó munkásra lesz szükségük.

Ezer és ezer új zsidó munkásra van szükség azokban a közmunkákban, amelyeket zsidó városi tanácsok és a zsidó kolóniák akarnak elvégezteni, ha nem is számítjuk a kormány és a vegyes lakossággal bíró városok közmunkáit.

Jewish Agencynek a munkapiac helyzetéről való tanulmányai még nem értek véget. Hasonlóképpen folynak a tárgyalások a Jewish Agency bevándorlási bizottsága, valamint a kormány között az új certifikátok számáról.

Scherg Testvérek

börgyár és bóraktár

Brasov

Brassó

Új termelőszövetkezet

Str. Memorandului 25. Műbutor, épület, portál és üzletberendezés, kártyás és díszítőmunkák elsőrendű kivitelben.

KEDEM

bucuresti utazási iroda erdélyi vezérképviseelője hetenként indítja Constantinstantából

PALESZTINÁBA

a legkomfortosabb hajóit. Részletes információkat ad irodánk C'uj, Piața Unirii 23.

Madg leértékel

A kormány pénzt

Bucuresti-Bukarest, Kelet tud.) Virgil Maraszpártnak Eforian t. atkozatot adott a belzetének kérdéséről. A a most tartandó nemhajtóbizottsági ülésen pénzügyi helyzetéről beszél a jelentéssel kapcsol gearu az alábbi érdekl

Egy t követk

— Jelentésben — teljes objektivitás ni a lej helyzetét. Sa ra a meggyőződésre legi kormány súlyos a deviza politikában ügyi politikában elkülyosan veszélyeztetésben a kormány Nationala vezetősége zációs rendszer megvas év második felét titkos prémiumrendszelesített ki, amely kelésre vezetett. 193 tékü devizát fizettek a folyó év első négy millió lejt. Ebben az százalékát fizették csak 28.62 százalék a többi százalékoka Ez a politika végz árfolyama számára, a kompenzációs műmumok egyet jelent

— Ez a helyzet kezési devizastockj A kereskedelmi mécsökkenése miatt a kétmillióárdnyi devizsúlyed. Ha a kormdelmi politikája let volna termékeink és nem elégedett műveletek támogcég számára, és ráca Nationalát, hogy gessze fel az expolitikáját, egészet volna ebbe a szer ez a politika nem árának még katas az kizárólag csaksgnek tudható bizonyos mértékig Tehát, hogyha össni fogjuk a belső akkor szép csendtéke.

— A legnagyobb ségvetésben rejlik kormányának ma Ahelyett, hogy az folytatata volna, tett életbe, mely fertőjébe rántani a pártpolitikát alyett, hogy szapo vételeit, amely te gazdaságilag sok évben, mint a négyezer új tiszt kasszó fokozása négy hónapjában deficit áll fenn, sok máris megh Ez a költségveté mert a költség

Müsto

Ruházat és sziescs Hirso Sir. Ró Férfiru ol

Madgearu nyilatkozata a lej leértékeléséről és a belső kölcsön kérdéséről

A kormány pénzügyi politikáját teszi felelőssé azért, hogy a lej árfolyama tulajdonképpen fiktív

Bucuresti-Bukarest, szeptember 8. (Az Uj Kelet tud.) Virgil Madgearu a nemzeti pártvezetők Eforián tartott értekezletén nyilatkozatot adott a belső kölcsön és a lej helyzetének kérdéséről. A volt pénzügyminiszter a most tartandó nemzeti pártvezetők országgyűlési ülésén terjeszti elő az ország pénzügyi helyzetéről készített jelentését. Ezzel a jelentéssel kapcsolatban tette meg Madgearu az alábbi érdekes nyilatkozatot:

Egy titkos prémiumrendszer következményei

— Jelentésemben — mondotta Madgearu — teljes objektivitással kíséreltem felrajzolni a lej helyzetét. Sajnos, ez az analízis arra a meggyőződésre vezetett, hogy a jelenlegi kormány súlyos hibái miatt, amelyeket a deviza politikában a kereskedelmi és pénzügyi politikában elkövetett, a lej stabilitása súlyosan veszélyeztetve van. A deviza-kérdésben a kormány felelősségében a Banca Nationala vezetése is osztozik. A kompenzációs rendszer megvalósítása során az 1933-as év második felében a Banca Nationala titkos prémiumrendszerrel való megvalósítását szentesítette ki, amely a lej fokozatos leértékelésére vezetett. 1933-ban 4277 millió lej értékű devizát fizettek ki kompenzáció útján; a folyó év első négy hónapjában pedig 1649 millió lejt. Ebben az időben az importnak 60 százalékat fizettek ki devizában és pedig csak 28.62 százalékat a szabadforgalomban, a többi százalékot pedig kompenzációban. Ez a politika végzetes csapást jelent a lej árfolyama számára, mert az importőrök által a kompenzációs műveletek során fizetett prémiumok egyet jelentenek a lej leértékelésével.

Lemorzsolódik a lej értéke

— Ez a helyzet a Banca Nationala rendelkezési devizastockja csökkentésére vezetett. A kereskedelmi mérleg aktívájának fokozatos csökkenése miatt a múlt évben több, mint kétmilliárdnyi devizastokk majdnem zéróra süllyedt. Ha a kormány aktív külkereskedelmi politikája lett volna, mely biztosította volna termékeink elhelyezkedését a piacokon és nem elégedett volna meg a kompenzációs műveletek támogatásával, néhány érdektelenség számára, és rá tudta volna venni a Banca Nationalát, hogy egy bizonyos ideig függesse fel az exportot halálra ítélt deviza politikáját, egészen biztosan nem jutottunk volna ebbe a szerencsétlen helyzetbe. Hogy ez a politika nem vezetett Romániában az áraknak még katasztrófálisabb esésére, úgy az kizárólag csak annak a nemzetközi jelenlétnek tudható be, mely az egész világon bizonyos mértékig emelte a termékek árát. Tehát, hogyha összetett kezekkel állunk, látni fogjuk a belső árak emelkedését, de ugyanakkor szép csendesen lemorzsolódik a lej értéke.

A költségvetés hibái

— A legnagyobb veszély azonban a költségvetésben rejlik. Ebből a szempontból a kormány maximális felelőssége van. Ahelyett, hogy az 1933-as pénzügyi politikát folytatta volna, rögtönzött újításokat léptetett életbe, mellyel sikerült a politikai élet fertőjébe rántani a pénzügyeket is és bevinni a pártpolitikát a pénzügyi apparátusba. Ahelyett, hogy szaporították volna az állam bevételeit, amely természetesen tünt volna egy gazdaságilag sokkal kedvezőbb költségvetési évben, mint a múlt esztendő volt, háromnegyeder új tisztviselőt szerződtetve az inkasszó fokozása szempontjából, az év első négy hónapjában 200 millió lejes inkasszó-deficit áll fenn, míg a le nem fedezett kiadások máris meghaladják a másfélmilliárd lejt. Ez a költségvetési helyzet rendkívül veszélyes mert a költségvetési hiányok állandóságát

hoz vezet és ez feltétlenül az inflációval ér véget.

A belső kölcsön veszedelme — Nem kevésbé vigasztalan a helyzet a kincstárnál sem. Hogy a kincstár helyzetét megkönnyítse a kormány belső kölcsön akart felvenni. Ez rendkívül veszélyes dolog. A kormány, hogy jelentős összegeket érjen el, aranyban akarja garantálni a kuponok fizetését. Ilyen kötelezettség megengedhetetlen, mert az államnak feltétlenül jelentékeny kárt okoz. A lej a valóságban le van értékelve. Magával azzal a ténnyel, hogy a szelvényeket aranyban garantálják, a kormány ezt a leértékelést beismeri és úgy határozott, hogy a Banca Nationala a rozs- és tengeri-exportőröktől tíz százalékos valutáris prémiummal vegye át a devizát. A kormánynak még tovább is kell mennie ezzel a rendszerrel és így a lej leértékeléséhez vezet. Eljön az a nap, amikor — különösen ha a fontsterlinget és a dolárt stabilizálják — kényszerítő erővel lép fel a lej új árfolyama megállapításának szükségessége, mint ahogy azt már 1933 márciusában mondtam. Ki felelné tehát azért a teherért, amely a költségvetést terhelné egy értékesítő eseten, ha ma az állam a belső kölcsönt szinaranyban akarja garantálni. Semmint egy ilyen belső kölcsön, teljesen előkészítetlen talajon, állandó költségvetési deficitet és kedvezőtlen piaci helyzettel, inkább 1934-35-ben kiegyensúlyozott költségvetésről kellett volna gondoskodni.

Mi a teendő

A teendőkről a következőket mondotta Madgearu:

— Belső körülményeink nem engedik meg

Szülők! Fiu vagy leány-iskolások részére készen vagy méret szerint, olcsóbban mint házilag készítve szállítók:

egyenkötényt
egyenruhát
egyensapkat
egyenruhaanyagokat, harisnyát, szvettert, intézeti fehérneműt, matracot, stb.

ISKOLAI egyenkalapot tornaruhát tornacipőt stb.

HERCULES ÁRUHÁZ
(volt Babyház)

CLUJ, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi u. 12. (Gólya Áruházal szemben.)

az arany alap felfüggesztését, sem pedig egy gyors, újabb stabilizálását, mint ahogy az Csehszlovákiában történt. Az aranyalapról való eltérés három évi súlyos munka után, mely a valuta stabilitását akarta megővni, ez a rendszer a lej tulajdonosok körében nagy visszatetszést szülte, mely a leértékelés irányítását nagyon megnehezítette és kelleltetné a tényleges stabilizációt. A másik megoldás, a lej fokozatos leértékelése, éppen az állam devizaszegénysége miatt nehéz, ami a céfices külkereskedelmi mérleg eredménye.

Ilyen körülmények között sokkal kevesebb rizikóval járna a lejnek egy új paritás való stabilizálása. A paritás megvalósítása nem volna technikailag megvalósíthatatlan. De a nemzetgazdaság mai helyzetében az új paritásra való hirtelen átmenet előre nem látható megrázkódtatást hozna. A hitelélet teljes bomlási folyamata, az állandó deficit, e két jelenségben Románia egészen egyedül áll a környező államok között — a közgazdasági élet állandó nyugtalanságát eredményezi, amely megakadályozná az árak

nak és a fizetéseknek az új paritáshoz való alkalmazkodását. Tehát a jelenlegi sajnálatos körülmények között a más paritásra való hirtelen áttérés sem segíthet a lejen.

Igy tehát a lej új stabilizálását — ez a szükségesség már érződik, ha nem is az összes, de majdnem minden európai valutáá — Románia számára egyetlen szélsőséges megoldást sem javasolhatunk: sem az arany arapról való letérést, sem az azonnali leértékelést. Az egyetlen, ami lehetséges, hogy a Nemzeti Bank szüntesse be mai devizapolitikáját azaz a lej fiktív kurzusának a kereskedelmi műveleteknél való fenntartását.

Azt ajánlja ezután Madgearu, hogy a kompenzációs rendszer helyett, mely a lej leértékelését idézte elő, a valutaprémium lépjen életbe. Madgearu ellene van minden erőltetett lépésnek, amely a lej árfolyamának megváltoztatására vezethetne, de következetes és helyes kereskedelmi külpolitikával, szorított, irányítási lehet a leértékelés folyamatát is és a kellő devizastokk megszerzésével megteremtheti, minden megrázkódtatást hozó átmenet nélkül, a lej új árfolyamát.

Marinescu ezredes bukaresti rendőrprefektus lemondott állásáról?

A lemondást elküldték már a Monitorul Oficialhoz publikálni, de később visszavonták

CLUJ-KOLOZSVAR, szeptember 8. A Patria írja: Tegnap délután nagy feltűnést keltett városzerte, hogy Gavriela Marinescu ezredes bukaresti rendőrprefektus olyan kijelentést tett barátai előtt, hogy benyújtotta lemondását. A kormány nem nyilatkozott még, de a főváros rendőrprefektusának lemondása nehéz helyzetet teremtett, mert nem találtak még alkalmas személyt, akit Gavriela Marinescu helyébe nevezzenek ki. Mindamellett a főváros rendőrprefektusának lemondását elküldték a Moni-

torul Oficialnak lekötés végett, azzal a kinevezéssel együtt, amelyben Olarasu sziguranca vezérinspektort bízták meg a rendőrprefektusi teendők elvégzésével, addig, amíg kinevezik az új rendőrprefektust. Az éjszaka folyamán számos intervencióra visszavették a lemondást a Monitorul Oficialtól, a kormány pedig mindent elkövet, hogy béke uton rendezze a rendőrprefektus és a belügyminiszter között történt ősz szeütközést. Abban az esetben, ha ez nem sikerül, a lemondást néhány napon belül közzé teszik.

Megtizedelte egymást két ellenségeskedő zsidó család Galacban

A súlyosan sebesült kirohant a kórházból és a rendőrségen végzett két régi ellenfelével

BUCURESTI-BUKAREST, szeptember 8. Galacból érkező jelentés véres családi háboruságról számol be, mely két zsidó kiskereskedő család régi ellenségeskedéséből robbant ki a város piacán. A Negri téren folytatja mester ségét egy a Tiej, mint a Berger gyümölcskereskedő család. A régi konkur-

ISKOLÁKI

Minden könyv, iskolászer, iskolai és falitérképek LEPAGE-nál Cluj-Kolozsvár. Gyors szállítás, olcsó árak. Postán utánvétel. Kérjen jegyzéket.

rensek között valami ismét kirobbantotta a viszályokat úgy, hogy a két család tagjai revolverekkel, botokkal és késekkel felszerelve egymásnak rohtott. Hamarosan rendőrgyűri vette körül a verekedőket, de a rendőrök hiába adtak le sortüzet a levegőbe, a verekedésnek nem lehetett végét vetni.

Végül tüzoltóság vonult ki a helyszínre és tüzoltófejskendőkkel választotta el egymástól a háboruszkodókat. Tiej Chaim Bercu és Áron súlyosan megsebesültek, a zsidókórházba szállították őket. Itt a súlyosabban sebesült embereket első segélyben részesítették.

Egy óvatlan pillanatban azonban Tiej Chaim kiosont a kórház egyik oldalkapuján és fején, karján, mellén vastag kötésekkal végigrohant az utcán a rendőrségre, ahol Berger Ábrahámot és Michelt a rendőrség őrizetben tartotta. Tiej berontott a rendőrségi őrszobába és mielőtt a rendőrök megakadályozhatták volna, mindkettőjüket hasbaszurta.

Tiejt azonnal letartóztatták. Galacban óriási megdöbbenést keltett a két család véres háboruszkodása. Berger Ábrahám és Mendel sérülése nagyon súlyos.

Egy 13 éves fiu agyonlőtte egy gyűrűlő jászotársát

KONSTANCA, szeptember 8. Porcuteanu Dumitru, egy konstancai kapitány 13 éves fia ma reggel több gyermekkel játszadozott. Egy adott pillanatban a kisfiu arra kérte Lenuta Ciutát, egy munkás kislánykáját, adja neki az ujján levő gyűrűt. A ks Lenuta nem akarta odaadni ékszerét. A fiu erre befutott egy kunyhóba és vadászfegyverrel tért vissza. A gyermekek a fegyver látására futni kezdtek, Dumitru utánuk és amikor Lenutát beérte, hátbalította. A szerencsétlen leányka néhány óra múlva meghalt.

Müstoppoló specialista !!

Ruhájan esell szanadást, égest mo uragást, művészesen deszólvi

Hirsch férfiszabó
Sir. Regina Maria II sz.
Férfiruhákat divat szerint olcsó áron készít

STOLLWERCK S. A. Brasov

cukorka,

csokoládé

és bonbonyár

SPORT

Gloria CFR—Universitatea

Cluj-Kolozsvár, szeptember 8. (Az Uj Kelet tud.) A megindult bajnoki szezonban ma lesz Kolozsváron az első mérkőzés az aradi Gloria CFR és Universitatea csapatai között. Az egyetemi csapat egész nyáron dolgozott csapatának nevelésén és a rendelkezésre álló kitűnő erők taktikai kiképzésén, ez az alkalom tehát egyúttal a csapat felkészültségének bemutatásául is szolgál, aminek érdekességét csak fokozza, hogy bajnoki mérkőzésről van szó és az ellenfél Arad egyik legjobb futballegyüttese. A mérkőzés délután félöt órakor kezdődik és azt Balogh nagyváradi bíró vezeti. A csapatok a következő összeállításban játszanak:

Gloria CFR: Bosnyák, Husztig—Varjasi, Olyves—Faur I—Precian, Ignac Bajthy—Dobra—Podor—Marcea.

Universitatea: Seps, Jancovici—Borgia, Stefanescu—Gain—Ghilezan dr., Sárbu—Orza—Jonasiu—Suriasiu—Baciu.

Világrekord az atlétikai Európabajnokság első napján

Cluj-Kolozsvár, szeptember 8. Pénteken megkezdődtek Torinóban az atlétikai Európabajnokság versenyei, amelyen a 100 és 400 m. síkfutás, valamint a 110 m. gát előfutamat bonyolították le. Az első nap döntőinek eredménye:

Magasugrás, Európa bajnok Kottkass finn 220 cm.

Gerely, Európa bajnok Matti Jervinen 76.66 cm. **Világrekord!**

1500 m. Európa bajnok Becali olasz 3:54.6 mp.

10.000 m. Európa bajnok Salminen finn 31:02.6 mp.

Vívóiskolát nyit Mózes Jenő, a Hagyibor bajnokvívója. Mózes Jenő, aki a napokban érkezett haza Budapestről, ahol a világhírű Santelli mester iskolájában megszerezte a vívómesteri diplomát, Gyémánt mesterrel társulva a testkultúra ápolására és fejlesztésére iskolát nyit. Az iskolában Mózes Jenő tanítása mellett a vívás minden ága, Gyémánt vezetése mellett box, torna, kondíció-tréning órák vehetők. A kiváló sportemberek most rendezik be iskolájukat, ahol a modern higiénianak megfelelő öltözők, fürdő és minden kényelem, ami a kellemes sportoláshoz szükséges található lesznek.

A TELJES SZÖVETSÉGI VEZÉRKAR A TAC—ROMANIA MECSESEN. Bukarestből jelentik: A ma Temesváron eldöntésre kerülő TAC—Romania mérkőzéssel kapcsolatban egyes temesvári lapok olyan hangot ütöttek meg, amelyek egyáltalán nem szolgálják a mérkőzés nyugodt mederben és sportszerű atmoszférában való lebonyolítás biztosítását. A központ értesülve a temesvári „készülődésekről” teljes vezérkarát küldte ki a TAC—Romania meccs ellenőrzésére. A mérkőzésen jelen lesz: Davila ezredes, Luchide (aki egyéb ként a szövetségi hivatalos megbízottja is), Rosenberg, Brezeanu őrnagy, stb. A sajtó részéről a kolozsvári újságírókon kívül a bukaresti lapok is küldött munkatársakkal képviseltetik magukat a mérkőzésen.

Az Universitatea részére két új igazolás történt: Petrinjel volt Kerámia játékos és Vidrasan volt Mures játékos személyében.

Deheleanu Vasile, a válogatott labdarúgócsapat tagját a király a Meritul Cultural II. érdemrenddel tüntette ki.

Felhívás a brassói zsidósághoz! Az Ivria sportegyesület jövővi munkaprogramján a tornaszakosztály megalakítása is szerepel, amely szakosztályban úgy a kicsinyek, mint a felnőttek alkalmat nyernek a testkultúra ápolására és fejlesztésére. A szakosztálynak azonban tornateremre van szüksége, amely tetemes anyagi áldozatba kerül. Az Ivria sportegyesület ezúton is kéri Brassó zsidóságát, hogy támogassa sportegyesületét a zsidó tömegek nevelésének nehéz, de annál fontosabb munkájában, lépjenek be minél számosabban az egyesület tagjai sorába, hogy obolusaikkal előbbre vihessék a zsidó sport ügyét. A közelgő nagy ünnepek alkalmából, a brassói zsidó sportegyesület kéri, hogy gondoljunk a tóraadakozásnál az Ivriára is.

Ma a Középeurópa Kupa döntője Bolognában. Rómából jelentik: A Középeurópai Kupa második döntő mérkőzése ma lesz Bolognában az Admira és a Bologna FC között. A bécsi csapat egy gólos előnnyel indul.

KÖZGAZDASÁG

Konverziót kért a kolozsvári Ursus Sörgyár R. T.

Cluj-Kolozsvár, szeptember 8. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári piac hiteléletének feltűnő eseménye van. Az Ursus sörgyár Rt. Kolozsvár egyik kitűnő prosperitásu sörgyára konverziót kért.

A kolozsvári sörgyár konverziós kérdésnek az ad különös érdekességet, hogy ez az első eset a konverziós törvény életbe léptetése óta, amikor a kénszeregyezés megkérése helyett iparvállalat igénybe veszi a konverziós törvény idevonatkozó szakaszát. A konverziós törvény ugyanis azoknak a kereskedelmi és ipar vállalatoknak, melyek igazolni tudják, hogy adósaik 15 százaléka konverziót kért, biztosítja azt a jogot, hogy ma-

guk is konverziót kérjenek. Az eljárás azonos a kénszeregyezési eljárással. A konverziót kérő cégnek előbb a hitelezők gyűlésén, majd ha ezek nem fogadják el, bírói delegáció előtt kell igazolnia, hogy adósaiknak 15 százaléka konverziót kért. A konverziót abban az arányban kapja meg a vállalat, amilyen arányban a maga kintlevőségeit érinti a mezőgazdasági adókonverziója.

Az Ursus sörgyár konverziós eljárása valószínűleg a hét folyamán le is fog folyni, feltéve, hogy a hitelezők elfogadják a gyár kimutatásait és a kérdés nem kerül a törvényeszk elé.

Románia külkereskedelmi forgalmából egyensúlyozhatja-e a lej kurzusát

Ipari termelésünk nyersanyagszükségletét honnan és hogyan vásárolja

BUCURESTI-BUKAREST, szeptember 8. Két nagy gazdasági probléma vár megoldásra. A román lej kurzusának stabilitását hogyan lehet biztosítani. Románia agrárproduktivitása ez idén elég-e ahhoz, hogy a külföldön áruciklozó lejtömegek árfolyamát szabályozza. Kivételünk és az abból eredő jövedelem arányosítható-e azokkal a szükségletekkel, melyeket a közfogyasztás követel és amelyeknek kielégítése csak importból teljesíthető.

A második nagy kérdés az ipari termelésünk fokozódó nyersanyagszükséglete. Ennek ellátása eddig nagy akadályokon át is sikerült. Kérdés, hogy az új periódusban, melyet az új valuta és kontingenenciái módszer megnehezített a jellemző, sikerül-e az ellátás zavartalan fenntartása.

A két probléma megoldására vonatkozóan szakszerű véleményt ad az Uj Kelet olvasóinak Eugen Grosz, Románia legnagyobb és legjelentékenyebb kompenzációs irodájának, a Cagero Rt. vállalatnak vezérigazgatója. A Cagero az ország legelső bankvállalatával, a Banca Romaneascával érdekközösségben bonyolította le eddig az elmúlt évi legnagyobb export és import akciót.

Az érdekes nyilatkozatot itt adjuk: — Románia külkereskedelmi forgalmát csak a kompenzációs módszerrel lehet fenntartani és lebonyolítani. Ha ennek a nemzetközi viszonylatban egyedül aktuális módszernek normális keretei megkönyvitésükkel kibővíthetnek. Románia exportja növekszik és a beföldi árullatás zavartalansága biztosítvan van. Ma az a helyzet: előbb exportálni és csak ennek eredményéből bonyolítható le az import.

Románia exportlehetősége ezidén közel 13 milliárd lej értékű. Ennek összegéből 3 és félmilliárd lej összeg az állami külföldi fizetések céljait szolgálja, az összes importunk tehát beleszámítva a nyersanyagokat is 9 és félmilliárd lej összegű lehet. Ezen alapon kell tehát a külkereskedelmünk aktivitását kidolgozni. Mert állandó aktivitásra van szükségünk, a fizetési eszközeink biztonsága és a kereskedelmi bonyolítás lehetősége is ezt követeli.

Az exportálás módjánál legelsőben tekintetbe kell venni azt a 40 százalékos pluszt, amit a Banca Nationala igényel devizában, így az előálló 9 és félmilliárd lej értékű import beosztása egy állandó rendszert teremtett. Eszerint az import felelőtlensége 70 százalékos, a nagykereskedelmé és 10 százalékban a készáruhozatalé.

— A legfontosabb a külkeresked-

mi forgalomnak rendezésében az a szempont, hogy a külföld nem hitelez és az importált árut kifizetése csak már kiszállított árukkal, illetőleg annak ellenértékével lehetséges, vagyis kompenzációs módszer útján történik az aruforgalom lebonyolítása a külfölddel. Ez a forgalom lehet gyors, praktikus és az importált áruk áralkulására kedvező, ha az állam szervei nem avatkoznak bele, mert a technikai lebonyolítás szabadsága nélkül a bonyolítás költséges és kihagyó. Az állam kontrollszerepe természetesen az egész vonalon fennáll és fennmarad.

A kereskedő, egyedül csak a szak képzett exportőr tud a román árunak, nyersanyagának, mezőgazdasági termékeknek jó piacot teremteni. Ugyancsak az importőr kereskedő szerepe sem kapcsolható ki. A két szervezeti egybefüggő kereskedelmi szerv szabad, céltudatos munkáját az állami szerveknek segíteni kell. Ez esetben a külkereskedelmi aktivitás biztosítva van. Ennek pedig eredménye a fizetési eszközünk stabil jó értékelése nemcsak belföldön, hanem a kalkuláció alapján ítélték külföldi pénzpiacokon is.

A romániai gyáripar ebben az új gazdasági rendszerben megerősödött, termelése megsokszorozódott mennyiségben és minőségben is. A fejlődés folytatódik, ha a kompenzációs rendszerben a kereskedelem szabadságát az állami ellenőrző szervek működésén kívül semmi sem akadályozza.

Nova cipőgyár Bucuresti nagyvárosi fénys üzlethelyiségét Lipseani 45. szám alatt a Lyon áruházal szemben megnyitotta.

Fűzők? Melltartók? legelőnyösebben Garmid Szalonban Str. Neulcea 2, Renter-palota.

Orth. zsidó család nagyon olcsón elvállalja teljes ellátásra 3—4 iskolás gyermekeket, Str. Paris 44.

Megérkeztek
a legújabb őszi divat gyapju
**kalap-
uidonságok**
Bolyhos és sima kalapok 100 lejtől kezdődőleg.
Weiss Siegfried
Cluj, Calea Regele Ferdinand 10.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 1 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő, Jelligés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

FIGYELEM!

Bécsi mintára berendezett új **ארתם כשר** szalámi és füstöltárugyártás létesítettem az orthorabbinátus felügyelete alatt.

FISCHER GABRIEL

ORADEA, Piata Mihai Viteazul 2. szám. Egy próbarendelés meggyőzi Önt, hogy gyártmányaim egyenrangúak a híres bécsi füstöltárugyártással.

Szép nagy üzlethelyiség azonnalra kiadó, Regina Maria 38.

Betársulhat 2000 lej napi jövedelmet hajtó keményítőgyárhoz, termelés textilgyáraknak táblakeményítővel való ellátása, egyedüli az országban, kezdetben szükséges 50—100.000 lej, mely nyersanyagra fordítatik. Tőkét társ kezeli, esetleg tehermentes ingatlanokkal biztosítom, Cim a kiadóban.

For my 8 year old girl, I am looking for an english, or a french and also english speaking serious lady. Gyéresi Eszter Timisoara, Köszegi ucca 12.

Vallásos zsidó asszony, kitűnően főz, gyermekszertető, állást keres, Arad, Cuza Voda 23. Fehérné.

Keresek **ölszobás modern** komfortos lakást központban. Ajánlatokat Lepage könyvkereskedésbe kérek.

Intelligens izr. család fia benősülne. Leveleket „Diplomás” jellegre a kiadóba. Gazdálkodó előnyben.

Kiadó butorozott szoba 2—3 iskolás-gyermek részére teljes ellátással is, Str. Clemenceau 5.

Elegánsan butorozott, díszkrét különbejáratu szoba egy vagy két személynek kiadó szeptember 15-re. Str. Clemenceau 5.

Teljes ellátást kaphat diáklány, vagy tisztviselő nő zsidó családnál. Cim a kiadóban.

Benősülnék egzisztenciális családba. Schachen is válaszolhat részletesen „Lesono Tauvo” jellegre Timisoara Caffee Lloyd Cassa.

Pianinót keresünk megvételre: Király könyvkereskedés. Cluj, Fötér 15.

Üzemben lévő elsőrendű vállalathoz aktív társ kerestetik, lehetőleg ki adminisztrációhoz ért, 2—300.000 lej tőkével. Megkeresések „Töke biztosítva” e lap kiadóhivatalához.

Liebermann Sári oldeveles francia tanárnő szabadságról hazaérkezve a francia nyelv oktatását újból elkezdte. Tanít kezdőket és haladókat a legújabb módszer szerint. Cluj Erzsébet u. 31.

Teljes ellátást kaphat 2—3 iskolás fiu vagy leány intelligens orth. izr. családnál központban, fűrdőszobával. Erdeklődni Cal. Traian (Árpád u.) 9. sz. házfelügyelőnél.

Sorsjegy elárúsítókat keres erdély városokban „ECONOMIA” Colector Principal a Loterii de Stat Cuij Piata Uniri 23.

Veszünk-eladunk: patefonokat, lemezeket, dísztárgyakat, butorokat. Jelentke be, ha van eladó tárgya: „PAX” üzlet, Cluj Cal. Victoria 6.

Keresek a fötér közelében jóforgalmu trafikot bérbé vagy átvételre. „Készpénz” je ígére.

4980 drb. Eternit-pala kisebb tételekben is eladó. Értekezni az Unió Szállítási Vállalatnál, Piata Unirii sarok.

Elegánsan butorozott, különbejáratu szoba, fűrdőszobahasználattal és teljes ellátással egy vagy két személy részére kiadó Semlyén Tivadarnénál, Str. Iuliu Maniu 33. szám alatt.

Kormá

Bécs, szeptember 8. minisztertanács ülésezett, hogy az osztrák rendet és az osztrák főiskolai ügyeket, amelyek tiltott politikai egység miatt indítottos folytatja le. Viskolára kiterjed a köre, aki tilalom összes főiskolákról, vagy legalább is kmanybiztos prevent fogyanatosíthat. A diákok részéről ennek el vagy megy a kormánybiz eljárás lefolytatás vagy véglegesen krol mindazokat a rényletekben vagy résztvettek.

Az osztrák fővárosban, hogy a re Hammerand szállást, akiket tiltott n

Élénk közben és a Szociális

A saarvidéki

Párizs, szeptember 8. londonival ellentétben az olasz ébredt, a Temp keves magva van a korajának tekint Debats erélyesen a Franciaország olaszt fogadjon el.

Az angol lapok megelégedést keltet miniszterium főújságírók előtt a nek hírét és külön tonaj szövetség volt ország és Olaszors Bariban is tárgyal Francia nagykövet még a komoly tásem jutottak el.

A Daily Telegraph azt a jelentést kellenkező hírek da

RÖVHÍRDESEK

szó 1 lej, vastagabb apróhírdéseknek 30 százalékos kedvezmény díja előre csak úgy továbbmellékelve van.

AM!
szett új كسر آراء
árát létesítettem
ügyelete alatt.

ABRIEL
Vitezuu 2. szám.
győzi Önt. hogy
guak a híres bé-
ukkal.

ség azonnalra ki-

napi jövedelmet
2. termelés textil-
nyitvel való el-
zágban, kezdetben
új, mely nyers-
Tökét társ kezeli,
gatiannal biztosí-

rl. I am looking
franch and also
ns lady. Gyéresi
egi ucca 12.

ny, kitűnően főz.
keres. Arad, Cuza
modern komfortos
lanatokat Lepage
k.

lád fia benősülne
eligőre a kiadóba.

oba 2-3 iskolás-
otással is, Str.

t, diszkrét külön-
agy két személy-
5-re, Str. Clemen-

laklány, vagy tiszt.
al. Cim a kiadóban.

lis családba. Schad-
esen „Lesono Tau-
ffee Lloyd Cassa.

negyvelre: Király
óter 15.

vállalathoz aktív
ki adminisztráció-
ével. Megkeresések
adóhivatalához.

es francia tanárnő
a francia nyelv
Tanít kezdőket és
szer szerint. Cluj

3 iskolás fiu vagy
családnál központ-
klódi Cal. Traian
gyelónéi.

eres erdély váro-
ector Principal a
Uniri 23.

onokat, lemezeket,
Jelentse be, ha van
t, Cluj Cal. Victo-

lében jóforgalmu
ételre. „Kézpénz“

kisebb tételekben
z Unió Szállítási
ii sarok.

különbejárati
lattal és teljes el-
zemély részére ki-
nénál, Str. Iuliu

Nincsen semmi kétség:

Sem a „Luxus-krémek“, sem „csoda-krémek“, sem „utazatok“ nem pótolhatják a

NIVEA-CRÉME-T.

Mert az egész világon nincsen más krem, amely szintén a bőrápoló eucertet tartalmazná, pedig ezen alapszik a Nivea Crème meglepő hatása. — Tehát: Csak Nivea Crémet és semmi mást!

Kormánybiztos kerül az osztrák főiskolák élére

a náci-tüntetések megfékezésére

Bécs, szeptember 8. A csütörtöki minisztertanács újabb intézkedést határozott el, hogy az osztrák főiskolán biztosítsa a rendet és nyugalmat. A jövőben az osztrák főiskolában azokat a fegyelmi ügyeket, amelyeket a diákok ellen beiktatott politikai egyesületben való részvétel miatt indítanak, külön kormánybiztos folytatja le. Valamennyi osztrák főiskolára kiterjed a kormánybiztos hatásköre, aki tilalom ellen vétő diákokat az összes főiskoláról örök időkre kitiltja, vagy legalább is két szemeszterre. A kormánybiztos preventív intézkedéseket is foganatosíthat. Abban az esetben, ha a diákok részéről merényletek követnének el vagy merényletre készülnek, úgy a kormánybiztos még a fegyelmi eljárás lefolytatása előtt feltétlenül vagy véglegesen kizárhatja a főiskoláról mindazokat a diákokat, akik a merényletekben vagy azok előkészítésében résztvettek.

Az osztrák fővárosban nagy feltűnést keltett, hogy a rendőrség letartóztatta Hammerand szállótulajdonost és feleségét, akiket tiltott nemzeti szocialista pro-

pagandával vádolnak. A letartóztatott szállótulajdonos sógora volt Weinberger dr. udvari tanácsosnak, a bécsi főtisztviselő szintén ismert nemzeti szocialista volt. A szállótulajdonost és feleségét az előzetes vizsgálat befejezése után beszállították a tartományi törvényszék fogházába.

Azzal vádolják őket, hogy a Münchenből érkező nemzeti szocialista kuriroknak szállást adtak és hogy ők maguk is vállaltak kurirszolgálatot. Érdekes, hogy a letartóztatott asszony amerikai születésű, San Luisből származik és leányneve Emily Luwa.

Innsbruckból érkező jelentés szerint nyolc ismert innsbrucki nemzeti szocialista vagyonát lefoglalták. A nyolc nemzeti szocialista ellen a katonai törvényszék hoz majd ítéletet, mert résztvettek a júliusi nemzeti szocialista lázadásban. A vagyonek kobzás azért történt, mert a lázadás után a minisztertanács rendeletet fogadott el, amelynek értelmében a lázadásban résztvevő nemzeti szocialisták vagyoni kártérítéssel tartoznak.

Élénk diplomáciai tevékenység közben az olasz-francia egyezmény és a Szovjet népszövetségi felvétele nyomult előtérbe Genfben

A saarvidéki bizottság ülése. Nem találtnak bizonyítékokat Rintelen bűnösségére

Párizs, szeptember 8. A párizsi sajtó a londonival ellentétben, nem tekinti elintézettnak az olasz-francia megegyezést létrejöttét. A Temps szerint a híradásnak kevés magva van és a feltevések egyelőre koraiaknak tekintendők. A Journal de Debats erősen tiltakozik az ellen, hogy Franciaország olasz-francia flottapartitást fogadjon el.

Az angol lapok hírei Rómában is nagy megdöbbenést keltettek. Az olasz külügyminisztérium főtisztviselői cáfolják az újságírók előtt a megállapodás létrejöttének híreit és különösképpen azt, hogy katonai szövetség volna készülébe Franciaország és Olaszország között. Mussolini Bariban is tárgyalt ugyan de Chambrun francia nagykövettel, de a megbeszélések még a komoly tárgyalások stádiumáig sem jutottak el.

A Daily Telegraph római tudósítójától azt a jelentést kapta, hogy Rómában, ellenkező hírek dacára is, biztosra veszik

az olasz-francia szerződés létrejöttét, melynek tárgyát a Libia és francia Nyugatindia közötti határok megállapítása, a tuniszi olaszok ügye és a francia-olasz hajózási kérdések fogják képezni. Barthou római látogatásának ez a szerződés lenne a célja.

Sürgés-forgás a Szovjetek felvétele érdekében

Genf, szeptember 8. A népszövetségi tanács ülészakának ideje újra méhkassá változtatta a csendes svájci várost. A tegnapi napon is rendkívül élénk diplomáciai eszmecsere folyt. A tárgyalások főként a szovjetnek a Népszövetségbe való felvétele körül forogtak. A tanács tagjai Avenol népszövetségi főtáskár irodájában ültek össze. A főtáskár ezután ebéden látta vendégül a delegációkat. Itt tárgyalták meg, hogy milyen formát kell adni a szovjetnek a Népszövetségbe való felvételéről szóló indítványnak. A megbeszélésen a diplomaták megállapították,

hogy a szovjet felvétele elé tornyosuló nehézségek lényegesen csökkentek.

Aloisi báró fődélegátus és Benes között tárgyalások vannak előkészületben, melyek ha eredményre vezetnek, a cseh-szlovák külügyminiszter októberben az olasz fővárosba utazik. Benes és Aloisi tárgyalásai kapcsolatban vannak Franciaországnak azzal a tervével, hogy Jugoszlávia is csatlakozzék a római hármashoz egyezményhez.

Ebben akérdésben Barthou és Benes a Beaurivage szállodában eszmecsere folytatta, melyen sor került a szovjetkérdésről és a keleti Locarnóról is.

Lengyelország feltétele

Ezután Barthou Beck lengyel külügyminiszterrel vette fel az érintkezést, akivel beható tárgyalásokat folytatott a szovjetnek a Népszövetségbe való felvételéről. A kiszivárgott hírek szerint Beck kijelentette, hogy Lengyelország csak azzal a feltétellel szavaz a szovjet felvétele mellett, ha a Népszövetségben állandó tagságot biztosítanak számára. Barthou állítólag kijelentette, hogy Lengyelországnak ezt a követelését hajlandó támogatni és ebben az irányban már tapogatózó tárgyalásokat kezdett a hatalmak megbízottjaival.

Kalapkereskedők

Férfikalapokat és beretsapkákat legolcsóbban HELLER és DEUTSCH oradeai kalapgyárban szerezhetik be.

Tevfik Rüzsi bej török külügyminiszter és Maximos görög külügyminiszter tegnap délelőtt vonatra ült és Genf utazott. A két miniszter Athénben előzőleg a szövetségi szerződés ratifikációs okmányait cserélte ki. Maximos és Rüzsi bej Genfben a többi államok és a kisanant megbízottjaival kezdenek tárgyalásokat.

A saarvidéki népszámlálás kérdése

A Népszövetség Saar-bizottsága Aloisi báró olasz fődélegátus elnöke alatt ülést tartott, amelyen a Saar-vidék kérdésében a Népszövetséghez beérkezett emlékiratokkal foglalkoztak és megszövegezték a tanács elé terjesztendő jelentést. A bizottság ezután át tanulmányozta a Saar-vidékre kiküldött népszövetségi bizottságnak a főtáskárhoz eljuttatott első havi jelentését.

Barthou a lapok munkatársai előtt kijelentette, hogy szeptember második felében utazik Rómába.

Rintelen ellen nincsenek bizonyítékok

Bécs, szeptember 8. Von Papen, aki felépült betegségéből, saarvidéki birtokára, Nürnbergben utazott és mint a bécsi lapok értesülnek, csak a nürnbergi nemzeti szocialista pártkongresszus után utazik az osztrák fővárosba, ahol átveszi követi hivatalát.

Mint a bécsi lapok jelentik, Rintelen dr. kihallgatási alatt azt igyekezett bizonyítani, hogy a nemzeti szocialista lázadás előkészületeiről nem volt tudomása és a megmozdulásról csak akkor hallott először, mikor a lázadók már megszállták a szövetségi kancellári hivatalt. A hatóságok Rintelen tagadásával szemben egyelőre semmiféle pozitív bizonyítékot nem tudtak felhozni a volt követ ellen.

HASZNÁLJUK A VILÁGHIRŰ

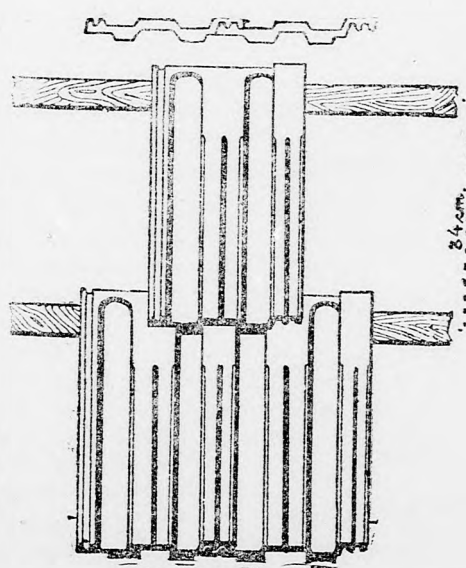
„BOHN“

GYARTMÁNYOKAT!

„BOHN“

szabadalmazott fődémiéglák, KLINGERTÉGLÁK különböző színekben duplán preseit gépfaléglák nyers falazáshoz, csempekályhák stb. a legszebb és legjobb kivitelben olcsón kaphatók.

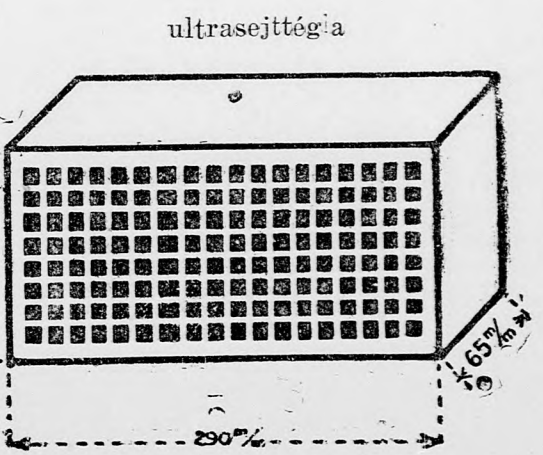
Csak az olcsó, ami jó!

A cserép valódiságát a „BOHN“

„BOHN“

No. 253. jelzéssel kívül az „OROSZLAN“ védjegy is garantálja

Mintát és árjegyzéket **BOHN** Jimbolia (Bánát) kívánatra szívesen küldünk.

„rythmica“
speterné blum marcsa
MODERN TORNA ÉS TÁNCMŰVÉSZETI ISKOLÁJA.
Piața Unirii N°22.
Csoport és magánórák felnőtt és gyermekoktatás
ÉRTEKEZÉS ÉS BEIRATKOZÁSOK SEPT. 1-TŐL AZ ISKOLÁBAN 2-4 KÖZÖTT.

HIREK

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső roshasana ünnep miatt csütörtökön reggel a rendes időben jelenik meg.

Az UJ KELET szerkesztősége és kiadóhivatala olvasóinknak és barátainknak boldog újévet és jó ünnepeket kíván.

Háromnapos munkaszünet a zsidó közalkalmazottaknak. Bukarestből jelentik: A munkaügyi miniszter elrendelte, hogy a zsidó vállalkozások munkásai az egész országban szeptember 10, 11 és 19-án teljes munkaszünetet élvezzenek a zsidó újév és nagyböjt alkalmából.

Ma nyílik meg Iasiban a tanítók országos kongresszusa. Iasiból jelentik: Iasiban ma nyílik meg a tanítók országos kongresszusa, amelynek napirendjén a következő kérdések szerepelnek: A fizetések és előléptetések, az elemi iskolai oktatás reformja, továbbképzés a parasztság részére, iskolai helyiségek, az analfabétizmus ügye, stb.

Sarmizegetuzára rendez vikendet a kormány. Bukarestből jelentik: Ma este a kormány tagjai különvonaton utaznak Dévára, hogy holnap a sarmizegetuzai ünnepségeken résztvegyenek. Nem utazik Dévára Anghelcsu dr. közoktatásiügyi miniszter, aki a jasi orsz. tanítókongresszuson vesz részt és Slavescu pénzügyminiszter, aki birtokára utazott. — Iorga professzor a fővárosba érkezett a Liga Culturala választmányi ülésére. A professzor tegnap megátogatta Anghelcsu közoktatásiügyi miniszter és a kormány nevében szerencsekívánatait fejezte ki a valeni de munteni népegyetem fennállásának 25. éves évfordulójának alkalmából. Kijelentette az újságíróknak, hogy nem vesz részt a sarmizegetuzai ünnepségeken.

Makacs székrekedés, vastagbélkataris, puffadás, vértörődés, anyagcsere-zavarok, sárgaság, aranyeres csomók, esipfájás eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvíz — reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve — rendkívül becses háziszer. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferenc József víz még ingerlékeny belső betegknél is gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat, úgyhogy spasticus obstipational is alkalmazható.

Negyvenöt ezer imaszéket adtak el Bécsben a nagyünnepekre. Bécsből jelentik: A bécsi zsidók között szokatlan érdeklődés mutatkozik a roshasonoi és jomkipური istentiszteletek iránt. A zsidó kultusközösség gondoskodott arról, hogy 45 ezer ülőhelyet biztosítsanak az imádkozók számára, de valószínű, hogy ez a szám kevésnek bizonyul és a szabad ég alatt is istentiszteleteket fognak tartani.

A jiddis iskolák szubvencióját törölték Varsóban. Varsóból jelentik: A városi városi tanács a jiddis iskolák szubvencióját tavaly 60 ezer zlotyrról 25 ezerre redukálta. Ezt a támogatást most a város költségvetéséből, takarékosági szempontokból, teljesen törölték. A hitközség, amelynek hivatása lenne a jiddis iskolák támogatása, képtelen költségvetéséből kiharítani újabb összegeket kulturális célokra, úgyhogy az a veszély fenyeget, hogy a jiddis iskolák egy részét be kell csukni. Kétféle iskolás gyermeknek a sorsa függ az újabb intézkedésektől, de reméljük, hogy országos akcióval a gyermekek iskoláztatását meg lehet menteni.

Falusi legények megtámadták a csendőrséget. Bukarestből jelentik: Marandei George és Gutu Vasile csendőrök a rugnesti csendőrlaktanya felé haladtak, amikor Tziu Vasile és Mitu nevű legények hirtelen megtámadták őket. A csendőrök annyira meglepte a támadás, hogy nem tudtak védekezni és így történt, hogy mindkettőjüket több kézzel megsebesítették a támadók. Gutu Vasile azonnal meghalt, Marandei kórházba szállították. A gyilkosokat nehezen tudták megmenteni a nép dühe elől.

Szeptember 15-én jelenik meg a Zsidó Ut. A Zsidó Ut legközelebbi száma kettős terjedelemben és rendkívül változatos tartalommal szeptember 15-én jelenik meg.

Amerika kompenzációs tárgyalásai. Londonból jelentik: A Daily Express szerint amerikai részről tárgyalásokat kezdeményeztek Norvégiával, Chilével, Izlanddal és Indiával gépek, szerszámok és más amerikai áruk kivételére különböző nyersanyagok ellenében. A kompenzációs arúsereszt amerikai hajókon bonyolítanák le. Hasonló ajánlatot kaptak Amerikából német érdekeltségek is.

pap vera

mozgásművészeti iskolájában

a beiratkozás megkezdődött. felnőtt, gyermek- és baby-, valamint esti tisztségek, kurzusok, tantervek, gyógytorna, egyéni oktatás, egyes és csoportos táncok betanítása, kombinált mensendők, laban, szentpál módszer. értekezni naponta 12-3 ig és d. u. 6-8 g. mérsékelt tandíj.

cluj victoriei (v. kossuth lajos u) 27. telefon: 4-13.

Nagy katonai és rendőri készenlét a londoni fasiszta és kommunista tüntetésekre. Londonból jelentik: A fasiszták vasárnapi tüntetésére, amellyel szemben a kommunisták ellendemonstrációt fognak tartani, a rendőrség négyezer főnyi gyalogos és lovas karhatalmi közeget állít az utcára. Más 3000 ember készenlétben lesz. Az antifasiszta agitátorok élénk tevékenységet fejtenek ki. London utcáin, hogy rábírák a népet a kommunista tüntetésen való részvételre.

Egy tehervonat kiskisája miatt két órai késéssel érkezett Kolozsvárra a bukaresti gyors. Tegnap reggel kilenc óra körül hiába várták a kolozsvári állomáson a rendesen kilenc órákor érkező bukaresti gyorsot. A gyors végül is két órai késéssel, 11 órákor futott be a kolozsvári állomásra. Mint később kiderült, a gyors előtt Aranyosgyéres közelében kiskisájt egy tehervonat két kocsija és két órába telt, amíg újból átadták a forgalomnak a vasutvonalat.

Rikkancs világnézetű harca. Párizsból jelentik: A boulevardokon tegnap a baloldali és jobboldali lapok rikkancsai között nagy verekezés tört ki, amely néhány sebesüléssel végződött. A harcnak a rendőrség vetett véget, amely a rikkancsok közül hetet letartóztatott, később azután szabadióra helyezték őket.

Gergely Kató okleveles nyelvtanár és francia nyelv tanítását ismét elkezdte. Vállalja kezdőknél és haladóknak egyéni vagy csoportokban való tanítását. Cluj, Calea Motilor 58. Tel. 6-66.

URAK !

Kalapot és vásárolhatnak már Sipos harisnya, kötött- és rövid-áru, uri és nődivat üzletében. Ügyeljen a címre!

„SIPOS“

Calea Regele Ferd.nand 8, szám „Takarékosság” Rt. bevérsárlási helye.

Sirkőaválás. Folyó hó 12-én, szerdán délelőtt 10 órákor lesz a dési zsidó temetőben néhai Lebovits Lajos síremlékének avatási ünnepsége, melyre a család ezúton hívja meg a rokonokat, barátokat és ismerősöket.

A Pharos könyvei. A Pharos zsidó könyvkiadóvállalat első könyve roshasonoi olvasmányul már ott van az előfizetők asztalán. A könyv iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg Erdélyben és más magyar nyelvterületeken. A következő könyv Ligeti Sándoré, a kiváló publicistaé, aki mint elbeszélő új és érdekes témáját vonzón és pompás íráskészséggel öntötte regénybe. Életünk mai ütemét, vágyait, elérhető lehetőségeit göngyölti fel „A bűvös erszény”, amelyet október elsejére kapnak kézhez az előfizetők tetszős külsőben.

Lángban egy amerikai utas-szállító gőzös. Newyorkból jelentik: A newyorki rádió SOS jeleket fogott fel a 12 ezer tonnás Morrocastle gőzsről, amely Newyersey felé haladva kigyulladt. A jelzés hirtelen megszakadt, ami aggodalomra ad okot. A hajón 240 főnyi személyzetten kívül 318 utas volt, akiknek Havannából ma kellett volna Newyorkba érkezniük. Az összes newyerseyi hajók kifizették a kikötőből, hogy segítségül siessenek.

Rövid hírek mindenünnen. A francia fővárosban tegnap árnyékban 32 fok volt a maximális hőmérséklet. — A szeptember 25-re tervezett spanyol automobil Grand Prix-t politikai okokból nem rendezik meg. A versenyt a sansebastiani körpályán futották volna le. — Nagyköröson újra virágzanak az ibolyák. Nehány kertben a cseresznyefák is másodvirágzásban vannak. — A nemzetközi turista-unió Pontreinanban tartott közgyűlése véget ért. A jövő évben Barcelonában fogják tartani a legközelebbi közgyűlést. — A mexikói pénzügyminiszter zár alá vétetett négy katolikus templomot, mert nem tudták kifizetni állami adójukat. — Az amerikai állam kincstár az ezüstnacionalizációs törvény alapján eddig mintegy 80 millió uncia ezüstöt vásárolt össze. — Georgia államban, Nahalban kazánrobbanás következtében 7 munkás (4 fehér és 3 néger) meghalt. — Svastia herceg és neje, a számi király rokonait autóbaleset érte. A hercegnő súlyos belső sérüléseket szenvedett, a herceg a fején sérült meg.

Eljegyzés. Klein Iréne Cluj és Fixler Leopold Gherla jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Felbecsülhetetlen értékű emlékeket találtak a Kreml falában. Párizsból jelentik: A moszkvai Kreml falában falbontás közben vasládában Napoleon-relikviákat találtak, köztük a francia császár katonai kitüntéseit, sok ismeretlen sajátkezi levélét, amelyek új megvilágításba helyezik magánéletét, egy részletes Oroszország leigázására irányuló tervet, továbbá azt a felbecsülhetetlen értékű porcellán asztalkészletet, amelyet Napoleon a tiltsi béke után ajándékozott I. Sándor cárnak. Találtak még eredeti Cicero, Livius és Tacitus kéziratokat is, amelyek Rettenes Ivan cárn gyűjteményéből valók.

Rökk Marika szerencsétlenül járt a „Cirkusz esilaga”-ban. Budapestről jelentik: Rökk Marika a „Cirkusz esilaga” tegnapi előadásán leesett lováról s eszméletlenül terült el a Beketow-cirkusz porondján. Orvosi megállapítás szerint a népszerű színésznő nem szenvedett komolyabb sérülést s eszméletlensége is csak rövid ideig tartott.

Újra lázadás tört ki Kubában. Londonból jelentik: Kuba keleti részében lázadás tört ki. A felkelők 12 órája tüzharcban állanak a kormánycsapatokkal. Az ütközethen mindkét szembenálló fél súlyos veszteségeket szenvedett.

Hogy jól emésztthessünk

vegyünk minden étkezés után egy fél kanálka Magnesia Bisurata kevés vízben. — A Magnesia Bisurata egyedül az a szer, amely az élelmiszereket asszimilálja és megakadályozza a gyomor megmérgezését. A legtöbb zavar a gyomorban, mint: étvágytalanság, gyomorégés, savanyúság, nyomás, stb., azonnal eltávolítható vagy megszüntethető a Magnesia Bisurata által, mely nyomban neutralizálja ezen folyamatokat. Ez egyedül biztosítja a gyomor egészséges és természetes működését. Magnesia Bisurata kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Egy üveg ára 75 lei, nagyobb gazdaságosabb csomagolásban 110 lei.

Brassói posztógyár

Tellmann Vilmos és Tsai R. T.

Str. Avram Jancu 62-66 Telefon: 3-31

A Tellmann szövetségünk az ország minden elsőrangú posztóüzletében kaphatók

Boldog és megelégedett új éve lesz annak, aki szörme-szükségletét a legújabb párizsi modelleket a legolcsóbb árban a

WEISZ FIVÉREK

SZÖRME-SZALÓNJÁBAN

Cluj, Gólya-palota — Bucuresti, Str. Sft. Ionica 6. Tel. 308—20, szerzi be.

Könnyfakasztó gáz a lázadó foglyok ellen. Buenos Airesből jelentik: A rosariói börtönben a foglyok fellázadtak. A lázadást a rendőrség segítségével — könnyfakasztó gázok igénybevételevel elfojtották. Számos sebesülte van az incidensnek. Vizsgálat indult meg annak kiderítésére, hogyan szereztek a foglyok fegyvereket?

Ismét kapható az erdélyi piacon a világhírű gyógyhatású „Igmándi” keserűvíz. Kérje minden szaküzletben.

Kanada és Franciaország kereskedelmi egyezményei. Párizsból jelentik: Az átutazóban a francia fővárosban tartózkodó Bennett kanadai miniszterelnök hozsabb megbeszélést folytatott Lameroux francia kereskedelmi miniszterrel a kanadai-francia kereskedelmi kapcsolatok aktuális kérdéseiről. Bennett miniszterelnök, aki a kanadai népszövetségi delegáció vezetője, szombaton este utazik el a francia fővárosból Genfba a népszövetségi közgyűlési ülészakra.

Izská Laura Wienben végzett zongoratanárnő a legmodernebb hallást és ritmust fejlesztő, improvizálást gyakorló „Tonika-Do” módszerű tanítást megkezdte. Külön kurzus kisgyermeknek, kezdők és haladóknak. Elkészítés konzervatórium vizsáakra. Értekezni 5-7-ig Piata M. Viteazul 39.

Házasság. Grosz Lea (Cluj) és Kemény Béla (Szalonta) Tel-Avivban házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Eljegyzés. Sternberg Lili Uioara és Ullmann Andor Oradea jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

A japán császár jóváhagyta a flottafejlesztési tervét. Londonból jelentik: A japán császár fogadta Okhada miniszterelnököt, aki jelentést tett az általános helyzetről. A császár jóváhagyólag vette tudomásul a távokeleti helyzetet illetően tett kormányintézkedéseket, elfogadta az elébe terjesztett flottafejlesztési programot s bizalmáról biztosította a miniszterelnököt. A flottafejlesztési program már nem számol a washingtoni egyezményben kikötött kvótával.

Palestina אתרוגים אים

ארץ-ישראל אתרוגים עם לולבים שלמים וירוקים, אין דער שאנן זייט יאהרען בעקאנטער פרימא קוואליטעט אונד ביליגע פרייזען, דיעזעס יאהר בלאס אין בעשרענקטער אנצאהל צו האבען. אדרעסעס: G. lasner Cluj, C. Traian 31. B.

Ráh

Amszterdam elött reprim jelent meg emigrált íróból való Stegyönyörü leg

Ismét elfeledte a felesgős nyaku csécsap je a turszi ércbálványokna zott véres áldozatot. És bálványoknak áldoztak oltárokon, — de még is is, melyet Salomon az még ott is felállították takok meg a levágot. gadtak, úgy, hogy egész fel a fiust és a vér szag.

Midőn pedig isten lá télye egész legbenső s belőle, iszonyu haragra jobbát és kiáltása szét az egeket; most már ki akarja irtani a bűnő mint az almot, elszőrn. Egy dörgés szalasztott koztatást és dörögte el végétől a másikig.

Borzongva remegtek földek s az ég magas fojtott haraga hanggá elől tovafutottak a föld a tengerek s a fullad tak a hegyek és rogyt madarak holtan hu maguk az angyalok hatalmas szárnyaik al lenek sem bírták né kintetének villámlant kiáltása ércszilánkkén.

Egyedül, melyen a süket emberek nem letikről városaikban. Iették, hogy a föld e merő napon kihamva göszel kerekedett, am a gabonaszál, megtör kushadtak, mint az a gerinceim meg felhő gényöztek az eget s feje fölött a romlár pedig vízként ringott ládák tehát házak a tető rájuk ne szak néztek, ujjalá eler már fenyegetőbben sziklák, a zugó leve a kénfonalaktól. Hő jöngökhöz hasonlóan ték tele hajukat h arcukat a földre és csánárté kandságu tén nőtt továbbra is az élő világosságot.

Isten fojtott boss gedelmesen változt lentését nemcsak az tak is felriadtak sír kei is felrémültek osztatott meg és nem tekinthetnek a angyalok bírák a ságát, — am meg tait és észlelni az tett. Így állottak a jaikban s jöttek fő csapongó madarak ósapák lelkei ugyan vel könyörögjenek szu elhárítása mi város ormai felől. hám, az ósapák, e elő gagyogó kéreltörtére szavukat és szólt az Ur szava: telen háládatlans szórja a templom merjék meg azok tek. És most, mit tába estek Elisa, féták léptek elő a ván ajkukon, ök férfiai és szívüké azonban nem ve szele visszavetett szavát. És márfoldosok lángjalka vessék.

Igy illant el. Mint szétaposott az Ur előtt s nem mert volna hara

כתיבה וחתימה טובה

Boldog új évet kívánnak rokonaiknak, ismerőseiknek és üzletheleiknek

Selenfreund optikus, Cluj (Str. Universității 1. v. Egyetem u.) szerencsés, boldog újévet kíván mindenkinek.

Boldog újévet kíván rokonainak, barátainak és vevőinek Stössel Lajos, fémműves és családja, Cluj.

Rubin Jenő boldog és szerencsés újévet kíván üzletheleiknek, rokonainak és barátainak,

Boldog újévet kíván összes üzletheleiknek „Constructio” villany és rádió szaküzlet, Cluj, Piata Unirii.

Ezton kíván vevőinek, rokonainak és jóbarátainak boldog újévet Heller és Molnár cég, Cluj.

B. u. é. k. üzletheleiknek Neumann utóda, Cluj.

Boldog újévet kíván ismerőseinek és üzletheleiknek Lázár Henrik, fakereskedő, Cluj.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek, jó ismerőseiknek „Schwartz” tükörgyár, Cluj.

Boldog újévet kíván Ing. Klein Gyula, Cluj.

Mélyen tisztelt üzletheleiknek és jóakaróiknak boldog újévet kíván a „Ravina R. T.” tükörgyár, Cluj.

Boldog újévet kíván Phönix Életbiztosító Társaság Bécsben, Dózsa Márk vezértitkár, Arad.

Rokonainknak jóismerőseinknek és üzletheleiknek boldog újévet kíván Meister és Gruenfeld család, Bistrița.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek és ismerőseiknek Singer Mór, fakereskedő, Carei.

Jóismerőseinknek, rokonainknak boldog ünnepeket kívánunk Róth-család, Lupeni.

Wiesel Jenő és családja, Arad, ezton kíván összes rokonainak, barátainak és ismerőseiknek boldog újévet.

Szeretett szüleinknek küldjük első üdvözlésünket Noé Avram és Mose, Herziția.

Rokonainknak, barátainknak, jó ismerőseinknek és volt üzletheleiknek küldöm szívveljes üdvözléseim Noé Andoriás, Herziția.

Üzletheleiknek és ismerőseiknek boldog újévet kíván Déry Lajos, szörmedivatház, Cluj.

Kívánunk rokonainknak, ismerőseinknek és az egész cionista társadalomnak b. u. é. Weinberger Nándor és neje.

Boldog újévet kíván vevőinek és ismerőseiknek Krausz Viktor, fakereskedő, Cluj.

Gottlieb József és neje (Schwartz Jenő utóda) b. u. é. kíván rokonainak, elvbarátainak és ismerőseiknek, Cluj.

Grünwald és Steiner cég Cluj, Fótér, b. u. é. kíván ismerőseiknek, rokonainak és üzletheleiknek.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek a Szilágyi Eleonora R. T., Cluj.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek rokonainak és ismerőseiknek Mandula Ernő és neje, Cluj.

A Hitközség és Chevra összes t. tagjainak, ismerőseiknek és barátainak jobb és szebb új esztendőt kíván Lax A. Salvator, Cluj.

Boldog újévet kívánnak összes vendégeiknek és jóbarátainknak Regál Nagykávéház tulajdonosai, Cluj.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek, ismerőseiknek és jóbarátainak Herkules dobozgyár, Friedmann L., Cluj.

B. u. é. és eredményes munkát kíván a temesvári központnak, az összes WIZO-csoportoknak és a többi cionista egyesületeknek a cluji Wizo.

Boldog újévet kívánunk az összes üzletheleiknek és rokonainknak, Léb Fivérek, Cluj.

Boldog újévet kíván összes üzletheleiknek Rados et Co. festékkereskedés, Cluj.

Boldog újévet kíván rokonainak, ismerőseiknek és üzletheleiknek Rosenfeld Izsák a Zauderer cég beltagja, Cluj.

Tisztelt vevőimnek, ismerőseimnek és sportbarátainknak minden jót kívánok Czinczár Imre.

Rokonainknak, elvtársainknak és ismerőseiknek boldog újévet kíván Kohn Márton és neje, Targu-Mures.

Ügyfeleiknek boldog újévet kíván Bőripar-telep R. T., Targu-Mures.

Ügyfeleiknek boldog újévet kíván Kishitelbank és Takarékpénztár, Targu-Mures.

Boldog és sok jót hozó újévet kívánok rokonainknak, elvbarátainknak és ismerőseinknek. Kandel Chaim hitközségi titkár, Toplița.

Boldog újévet kíván rokonainak elvbarátainak, klienseiknek és jóismerőseiknek dr. Borghida József és neje, Satu-Mare.

Boldog újévet kívánunk ügyfeleinknek, rokonainknak és barátainknak „Anilinul” Berkovits és Rosmann, Dej.

Üzletheleiknek, rokonainak és barátainak boldog újévet kíván Káhn Dániel a „Dura” Művek R.-T. erdélyi képviselője, Satu-Mare, Str. Moldova 30.

Boldog újévet kíván igen tisztelt vevőinknek, rokonainak és ismerőseiknek a „Shimmy” cipőkrém-gyár Satu-Mare.

Ezton kívánunk boldog újévet vevőinknek, családunknak és jó ismerőseiknek. Schwarz Testvérek gyertyagyára, Satu-Mare.

Markovits József drogerista és neje Satumareról ezton kíván boldog újévet rokonainak és jóbarátainak.

Elvbarátainak, rokonainak és jó ismerőseiknek boldog új évet kíván, Id. Markovits Elek és neje, Satu-Mare.

A „Pomerit” parafadugógyár ezton kíván boldog újévet vevőinknek, rokonainak és jó ismerőseiknek, Satu-Mare str. C. Jacobini.

Boldog újévet kíván üzletheleiknek, elvbarátainak és rokonainak Júliu Glück et Co. szállítási vállalata Transporturi Internationala, Satu-Mare.

A satumareji „Elite” cukorkagyár boldog újévet kíván vevőinknek, rokonainak és barátainak, Satu-Mare.

Üzletheleiknek, rokonainak és barátainak ezton kíván boldog újévet Dávid Herman és neje a Cernauti „Tricotania” képviselője.

Boldog újévet kíván rokonainak, jó barátainak és ismerőseiknek Feuer Ignác és neje Satu-Mareről.

Rosenfeld-Rooz és Salamon szállítási vállalata Satu-Mareről ezton kíván boldog újévet üzletheleiknek, rokonainak és jó ismerőseiknek.

Előfizetőink, rokonainak és ismerőseink ezton kíván boldog újévet és kellemes ünnepeket Fuchs Marcel és neje Satu-Mare.

Ezton kíván boldog újévet vevőink a Guth A. és Fiai Rt. parafadugógyár, Satumare.

Tagjainknak és hozzátartozóinknak boldog ünnepeket kíván a Zsidó Társaság Dej.

Boldog újévet kívánunk a Zs. N. Sz. központi vezetőségének, csoportunk tagjainak és minden erdélyi cionista helyi csoportnak, Zs. N. Sz. deji Helyi csoportja.

Boldog újévet kívánunk a Wizo országos vezetőségének és minden Wizo-csoportnak WIZO, Dej.

Boldog újévet kívánunk a Joint erdélyi központjának és valamennyi Joint-csoportnak. JOINT, Dej.

Barátainak, jó ismerőseiknek és t. vendégeiknek boldog újévet kíván **כתיבה וחתימה טובה** Schwartz Adolf Cluj, a Royal-mozgó igazgatója.

Boldog újévet kívánunk a Zs. N. Sz. és a KKL központi vezetőségének, csoportunk tagjainak és minden erdélyi cionista helyi csoportnak, Zs. N. Sz. és KKL cluji csoportja.

Boldog újévet kíván: Schwartz Menyhértné leánynevelőintézete, internátusa Oradea, str. Ep. Ciorogariu 8.

Összes elvbarátainknak, ismerőseinknek, Uj Kelet előfizetőink, körzeti csoportoknak és munkatársainknak ezton kívánok boldog újévet **כתיבה וחתימה טובה** Blum Zsigmond körzeti főtitkár, Oradea.

Rokonainak, barátainak és ügyfeleiknek szívveljes újévet kíván Gábel Sándor, a Triesti Adriai bizt. társulat nagyváradi vezérigényőskőségének vezetője, Oradea.

Dub Abrahám és családja, Gálgau. Philipp Citron cég, Medias, összes üzletheleiknek.

Hiller Maximilian, Medias, összes rokonainak és barátainak.

Kratz Adolf órák és ékszerész, Medias. Grünfeld Dezső és családja, Medias.

Ince Gyula a „Phönix” titkára, Medias. Textil-Consum összes vevőinek, Medias.

„Corsó” Ehrmann cukrászda, Medias. Vámos Sándor, Targu-Mures.

„Hermes” Részvénytársaság, Targu-Mures. „Mercur” R. T., Targu-Mures.

Klein Izidor, Targu-Mures. Rotstein Vilmos, Targu-Mures.

Vermes Ernő, az E. Zs. N. Sz. elnöke, Timisoara. Dr. Brisker Ezekiel, a KKL elnöke, Timisoara.

Dr. Weiss Artur, a KH elnöke, Timisoara. Dr. Nobel Sándor, az E. Zs. N. Sz. társelnöke, Timisoara.

Löbl Lajos, Timisoara. Péterfi Endre, Timisoara.

Reiter Lunka és Károly, Timisoara. Reiter Ernő, Timisoara.

Schilling Salamon, Hunedoara. Morenó Manó, gyógyszerész, Borsec.

Dr. Salamon Miksa, Bors. Fruchter Szuri, Bors. Fruchter Lea, Bors.

Löwinger Lipót, Reteag. Mátyás Adolf, Reteag. Löwinger Emil, Reteag.

Rosmann Bencion, Reteag. Ifj. Bieber József és neje, Petroseni.

Grossmann Sándor és neje, Petroseni. Rosenzweig Testvérek, Dej.

Dr. Weinberger Manó és családja, Dej. Dr. Bär Emanuel és családja, Dej.

Wolf Adolf és családja, Dej. Industria de Petrol, Dej.

Jeremiás Zoltán és családja, Dej. Adelstein Nándor és családja, Dej.

Rosenthal Ignátz és családja, Dej. Albert Lázár és családja, Dej.

Dr. Agai Andor és családja, Dej. Sternberger Sarolta, Dej.

Ifj. Singer Zoltán és neje, Dej. Wizo-csoport, Oradea.

Young-Wizo, Oradea. Dr. Jeremiás Aranka, Oradea.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága, a Keren Kayemeth Leisrael és Keren Hajjeszód Kuratóriumai

boldog és eredményekben gazdag újévet

kívánnak az összes Helyi csoportoknak, egyesületeknek, biztosoknak és Erdély összes cionistáinak.

B. U. É. K.
 ügyfeleiknek
Phönix
 Életbiztosító Társaság KKL osztlálya Cluj

B. U. É. K.
 összes üzletheleiknek
Rózsa Royal drogéria RT. Cluj

B. U. É. K.
 üzletheleiknek
Heinrich
 szappangyár Cluj

כתיבה וחתימה טובה
 kíván barátainak és vevőinek
Hochmann Jakab és neje
 a „Tacámul” ezüstárúgyár tulajdonosa.

B. U. É. K.
 üzletheleiknek
„Barzel”
 Vaskereskedés Cluj

B. U. É. K.
 igen tisztelt vevőkörének
Geiger Albert
 a Schmoll-pasztagyár cluji képviselője.

gok

nek le
 ressétek
 övöget fent.
 zála,
 yhabok
 al felked,
 ppek,
 k.
 med párja,
 a felkünk
 og?
 csacska,
 g halkan
 valma,
 az ágon,
 szerelmünk
 Ch. N. Bialk.

gendákból

ég van a világon,
 é és csak egy —
 látta Jeruzsálemet
 még fogalmat sem
 ségről.
 t Jeruzsálemnek és
 y tanház, melyben
 tak.
 ros vásárterein szo-
 efanja a templomok
 ó — Izrael aszo-
 zsálemnek, melyek
 vek voltak. Egy
 anak, egy a profé-
 yi sajraknak, egy a
 y a főpapok számá-
 gy a chasszideusok,
 k és egy a templom-
 ismeri a bibliát és
 va, hogy az Isten a
 Abrahámnak:
 g utódaiknak adom...
 meg lett ismételve,
 etkezében állandóan
 sirjai felett Hebron-
 közvetítésre kérjék
 stennél eme ígére-
 inden igaz arab tud-
 ajdan a zsidóké volt
 t tőlük elvéve.
 és...

IREK

zs. A szovátai bridz-
 e eredménye Kohn
 s) fáradhatatlan mun-
 né mellékletünk ha-
 zovátán nyaraló zsidó
 elutánokon való rész-
 ását a legteljesebb si-
 im Lajosné (Timisoa-
 volt. A Wizo ez uton
 ölgyeknek.

**ger meséi
 ordításban**

lagok,
 zsidó temető,
 zette a Halál Eszter

azása,
 egrendelhető a Wizo
 központjánál.

ASSZONYT
 WIZO temesvári kö-
 ta Asanesti 4.

כתיבה וחתימה טובה
**Boldog új évet kívánnak
 rokonaiknak, ismerőseiknek
 és üzletfeleiknek**

Léb Ödön, Cluj.
 Dr. Fenichel Mór és családja, Aiud és
 Dr. Fenichel József, Cluj.
 Mármor Mór, Toplița.
 Jakab Mór, Lunca-Bradului.
 Rosner Testvérek, Sarmasel.
 Dr. Hirsch Jakab, Sarmasel.
 Dr. Hirsch Adolf, Sarmasel.
 Schilling Salamon és neje és
 özv. Hirschfeld Simonné, Hunedoara.
 Dr. Hirsch Lajos, Odorheiu.
 Lebovits Miklós és neje, Sanislau.
 Feyer Testvérek, Simleu-Silvaniei.
 Labin Heinrich és családja, Lupeni.
 S. Kohnné és családja, Lupeni.
 Izrael B. Weiss és neje, Lupeni.
 Weisz Fiverek, szörmeszalon, Cluj.
 Mihály Miklós, Uioara.
 Dr. Schwartz Lajos és neje, Satu-Mare.
 Kornreich Samu és neje, Ville-Satu-Mare.
 Dr. Fischer Sámuel és neje, Satu-Mare.
 Id. Reiter Mór, fakeskedő és neje, Satu-Mare.
 Freiman és Riederman villanyserelési és
 rádiószaküzlet, Satu-Mare.
 Klein Sámuel és neje, Satu-Mare.
 Lázár és Popper szállítási vállalat, Satu-Mare.
 Gottlieb-család, Turullung-Satu-Mare.
 Az 5 lejes pasta vevőinek és fogyasztóinak.

CLUJ: Boskovits Dezső, Léb Zsigmond és neje, Kalmár Mihály, Ferencz Mendel, Fränkel Andor, Bernát fűszerkereskedő, Náthán Jenő, Léb Illés és neje, Fischer Zoltán és családja, Kincs Lipót, Kertész Márton és neje, „Trifolino” Com. cu seminte, dr. Neufeld Jenő, Roth Miksa és neje, Bodner Benjámín és neje, dr. Weiss Jenő.

GHERLA: Jakobovits Sándor, Lupeni, dr. Weiss Izsó és családja, Godel Izsó és családja, Herskovits Adolf és családja, Herskovits Benjámín és családja, Benedek József és családja, dr. Vajda Jenő, Kepes Aladár és családja, Goldstein Adolf és családja.

DEJ: Fenyő Béla és családja, Franck Zsigmond és családja, Stein és Hochstadt, Hochstadt és Diamantstein, Barna Kálmán és neje, Farkas József és családja, Rosenberg József és családja, dr. Gárdos Béla, Hochstadt Géza és Schieber Lea, Fülöp Testvérek, Öhlbaum József, Schönberger Nándor és családja, Diamantstein Dezső, Sámuel Endre és családja, Rosenthal Mihály és családja, Ing. Weisz Miklós és családja, Schnábel Béla és családja, Hirsch Samu és családja, Back Dezső és családja, Rosenzweig M. Jehuda és családja.

BECEAN: Dávidson Jakab, fakeskedő, Follák Leopold, borkereskedő, Indig Lázár hitközségi elnök.

Junger Samu, Junger Dezső, Rubinstein Albert, Róth Dezső.

Az üdvözlések közlését a jomkipuri számunkban folytatjuk.

Gomb., Zsinór- és Paszományárugyár tulajdonosa: Hoffmann Kálmán Valea lui Mihai

boldog újévet kíván
 כתיבה וחתימה טובה
 összes vevőinek és ismerőseinek.

AZ ÚJÉVHEZ

kívánnak barátainknak és klienseinknek leg-
 ösztönösebb szerencse-kívánatunk kifejezését és
 kívánjuk mindenkinek, hogy megvalósítson
 legalább egy utat ERETZ IZRAEL-be, az
 IGERET Földjére, régi nagy álmunk a nemzeti
 felszabadulás országába.

Igyekeznünk fogunk az utat minél kellemesebbé és megfizethetőbbé tenni.

„ZION-LLOYD”

Director M. IAMPOLSKY

Kizárólagos képviselő Erdély-Bánát, Csehszlovákia és Jugoszlávia részére
 Cluj, Piata Mihai Viteazul 40. Telefon 502.
 Director: Dr. FLOHR

H. Devecseri Ancu

mozgásművészeti iskolájában a gyermek-,
 felnőt-, és dolgozó nők részére — esti csoport-
 órák, megkezdődtek. Előkészítés állami
 tanári vizsgára. Beiratkozások: naponta 12-
 2-ig és 3-6-ig. CALEA REGELE FERDI-
 NAND 25. (Főpostával szemben) Tel. 9-30.

LEGUJABB

Egyre több halottja van az amerikai mammut-sztrájkoknak

Csak néhány nap múlva kezd meg működését a Roorewelt-féle békéltető bizottság

Washington, szeptember 8. Az amerikai textilipari sztrájkban résztvevő munkások száma az elmúlt napon 30.000-re szaporodott. Néhány üzem, mely eddig a sztrájk ellenére folytatta üzemét, kénytelen volt leállítani a munkát.

Lancasterben a sztrájkolók el akartak foglalni egy üzem, ahol sztrájk török dolgoztak. Az összeütközésnél 5 munkás megsebesült. Honnespatban a csütörtöki összeütközés halottját ma temetik.

Az ugyancsak pensylvaniai Eprata városban többszáz sztrájkoló behatolt két üzembe, ahol 1500 sztrájk török dolgozott. Követelték, hogy a munkásokat boesásák el és zárják be az üzemek kapuit. A rendőrség beavatkozott, mire összeütközés támadt, melynek öt halott áldozata volt.

A Roosevelt elnök által delegált békéltető bizottság csak a napokban kezdi meg a tárgyalásokat a munkaadókkal és munkásokkal.

Egy amerikai hajó kigyulladt és 350 ember odaégett

NEWYORK, szeptember 8. A Morocastle hajó a nyílt tengeren kigyullt. A segítségül érkezett hajók jelentik, hogy az egész gőzös lángokban áll.

Luckenbach gőzösnek sikerült 180 embert megmentenie, de az utasok és legénység túlnyomó része, kb. 350 ember elpusztult.

Stelescu merényletet tervezett Zelea Codreanu ellen, amelyet az utolsó percben árultak el

Hallatlanul érdekes házkutatás, amelyet Zelea Codreanu, Cantacuzino tábornok és Nichifor Crainic akart tartani Stelescuék főhadiszállásán

BUCURESTI-BUKAREST, szeptember 8. A bukaresti II. hadtest hadbíró-sága rendkívül érdekes ügyben kezdte meg a vizsgálatot. Csütörtökön este Zelea Codreanu, Cantacuzino tábornok és Nichifor Crainic még néhány régen ismert jobboldali agitátor társaságában egy Luca Gheorghide nevű légiónárius lakására mentek, ahol a lakó távollétében házkutatást akartak tartani. A céljuk az volt, hogy

kompromittáló adatokat szerezzenek a Codreanu ellen tervezett merényletről, amelyet Codreanunak egy Cutea nevű fiatalember hozott tudomására.

Cutea többször részt vett a Stelescu-féle jobbszárny vezetőinek titkos megbeszélésein, amelyen Stelescu kívül Dumitrescu Zăpadă, Aurel Srefim és Gheorghe Beza voltak jelen. Ezekben a megbeszéléseken, Codreanu információja szerint

előkészítették a Codreanu elleni merényletet, aki Stelescuék szerint cserbenhagyta a mozgalmat. A merényletet Cuteanak kellett volna végrehajtania, aki azonban elárulta társait.

Codreanuék házkutatása nem sikerült.

Amikor az idegen emberek behatoltak a lakásba és kutatni kezdték, a cseléd lány segítségért kezdett kiabálni és nemsokára az uccáról néhány sofőr és a szomszédos lakások cseléd lányai hatoltak be a lakásba. Verekedés kezdődött, melynek során több revolverlövés is eldőrdült. A rendőrség végül is beavatkozott és a verekedőket elszálltatta. A tegnapi napon Serafin, Dumitrescu és Beza légiónáriusokat letartóztatta a rendőrség s bár ennek magyarázatát nem adták, a bukaresti lapok ebből azt a következtetést vonták le, így Luca lakásán alighanem mégis megtalálták a merényletre vonatkozó terveket.

A lakásban két revolverre akadott a rendőrség. Codreanút és barátait a hadbíró-ság kihallgatásra idézte be.

HALALOZÁS. Fenyves Mór bornyagykereskedő 70 éves korában hosszúságos betegeskedés után elhalálozott. Temetése vasárnap d. u. 2 órakor lesz a Király uca (Bratianu) 18. szám alatti gyászszobából.

HA IZZAD

a keze, lába, hónaljja

SUDEOL

kenőcsöt használjon.

Kapható gyógyszerárban és drogériában.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGO MÜSORA:

Vasárnap délelőtti 11-kor matiné: Harry Piel: A láthatatlan ember.

Ma, vasárnap új kettős műsor: Hadnagy voltam a huszároknál. Fősz.: Greil Theimer, Georg Alexander, Maedy Christians, Gustav Desl. II. Ezer veszélyen keresztül. Nagy kalandor sláger. Először Kolozsvárt. Fősz.: Richard Talmadge.

5. 8 és 11 óras előadásokon: Morandi, a kigyóember fellépte.

AZ OPERA MOZGO MÜSORA:

Csütörtökön premier, a szezon első ünnepe: Egy édes kicsi nő. Főszerepekben: Sylvia Sidney és Fredric March. Rendezte: Marion Gering.

Jön: Dalommal kereslek. Fősz.: Claudette Colbert és Ricardo Cortez.

ÉPÍTŐMUNKÁS-MOZGO MÜSORA:

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné: Jön a gorilla.

D. u. 3, 5, 7 és 9 órakor: I. Soha többé szerelem. Operett filmsláger. Főszerepekben: Lilian Harvey, Harry Letke és Félix Bressart. II. The 2 Flic-Flac. Kolozsvárt először. Tánc és akrobata komikusok, szaltó királyok.

Hétfőn, kedden 7 és 9 órakor: I. Soha többé szerelem. II. The 2 Flic-Flac. Szaltó-királyok.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ing. D. V. Oradea. Az említett közleményt egyik bécsi lapból vettük át. Hogy az a Medizinische Welt melyik számában jelent meg nem tudjuk. Az egész értekezés azonban a Deutsche Medizinische Wochenschrift 1934 27-ik számában is megjelent, amelynek önhöz való eljuttatása irányában intézkedtünk.

Elveszett egy Lord névre hallgató kopókutya. A becsületos megtaláló Pulca rendőrkvesztortól jutalomban részesül a rendőrségen.

Világmarika, csodásan borotvál. Kérje szaküzletben. Angro főlerakat: WOHL ISTVAN Satumare, Str. Petru Rares 45.

Calipsos r.f. gipszgyár és fémpipari üzem Cluj, Str. Cernăuți 36.,

készíti: a gipsz minden fajtáját kartellen kívül elismerten kitűnő minőségben, fagygenerátorokat szivógázmotorokhoz, boilereket, kazánokat központi fűtéshez is, ólomcsöveket, vegyi-gyári berendezéseket.

Taxa postala
 plătite in num.
 No. 224713/929.

10. Telefon: 9-77. Havonta 110, negy évre 600, egész évre földre: Havonta 2, fél évre 12, egész évre detések díjazás sz KELET az erdélyi dóság egyetlen politikai Cikkeink utánnomlás rás megjelölésével

Halálos csapás

Az amerikai agyszerekekkel szolgálnak adózatni amely az amerikai eredet. És az adó meha a szerencsés nyel polgár, hanem akár polgárának vallja newyorki tőzsdén járszot, annak el urra, hogy ha vala Egyesült Államok t ják adóartozása fe

Es az adóbehajtá vagy a közelmultba ségre vonatkozik, kincstári hivatal évtől 1933-ig eljert meit szereiné adó a tebe beurpaj tökéssu, hogy a nagy n nak idején sokat ke kaptak felszólítást tári hivataljól, hog az amerikai tőzsdé ról.

Természetesen a kon nagy nyugtári amerikai kincstári. Az európai tőkésék bevonják, hogy a vane joguk egyfajta polgárokat megadó

Roosevelték azor ezzel és ennek a

Pedig ha ezt a h leg végrehajják, h a tőzsdére.

A nagy párt és a kisebbség

Ha Vajda és Mar Ez a kérdés ben csak egy szempont kibékülésnek mib lesznek a kisebbség pártvezérek hogy kodni a kisebbségi pádokban és hogy kerülnék.

Egy győnge párt sebbégi kérdésben hoz, hogy politikai gráját kivédje és áldozzák fel, mint

A két pártvezér ban erős párt lett Erős párt, amely demagógiától.

Vajjon az erős kisebbségi iskola, városi alkalmazás azt az ellenértéket egyeb kötelességt állannak?

Maniu nem nyit desben.

De nem nyitko parasztpárt végt mely pedig Konst reték között meg dolgozza fel.

Erdélyiek vagy hogy a nemzeti álljon.

De ennek a be számunkra értelme sebbégek felé is

A nemzeti párt szót teljesített Erdélyben.

Es ha ujra erők dik össze, akkor kell hogy legyen

ROSHASANA 5695

Ráhel viaskodik gyermekeiért

Irtta: Stefan Zweig

Amszterdamban néhány héttel ezelőtt reprezentáns antológiájára jelent meg a Németországban emigrált íróknak. Ebből a kötetből való Stefan Zweignak ez a gyönyörű legendája.

Ismét elfeledte a felesküdt szövetséget a gőgös nyaku célcsoport jeruzsálemi nép, ismét a tiruszi ércbárványoknak és Amnonnak hozott véres áldozatot. Es nem elég, hogy a hálványoknak áldoztak magaslakon és kőoltárokon, — de még isten tulajdon házában is, melyet Salamon, az isten szolgája épített, még ott is felállították Baal képmását; a patákok meg a levágtat állatok hulláitól dagadtak, úgy, hogy egész a szentélyig szállt fel a füst és a vér szaga.

Midőn pedig isten látta, hogy övéi, szentélye egész legbenső szívégé csufolt úznek belőle, iszonyu haragra gerjedt. Kinyújtotta jobbját és kiáltása szétörte hosszában mind az eget; most már vége a türelmének és ki akarja irtani a bünsős várost, népét pedig, mint az almot, elszórni a földnek gerincein. Egy dörgés szalasztotta szét ezt a kinyilatkoztatást és dörgött el végtelenségének egyik végétől a másikig.

Borzongva remegtek meg a lenyugvóztó földek s az ég magasságai, amint az isten fojtott haragja hangga dörgödzött. A harag elől tova futottak a folyamok és meghajlottak a tengerek s a fulladozóhoz hasonlóan inogtak a hegyek és rogytak térdre a sziklák. A madarak holtan hulltak ki a levegőből s maguk az angyalok is elrejtették fejüket hatalmas szárnyaik alá, mert ők, az érzéketlenek sem bírták nézni az Ur bosszus tekintetének villámait s az Ur haragjának kiáltása ércsivákként futott fölükbe.

Egyedül, mélyen alant, az égi hangokra sütkéd emberek nem tudtak semmit végteléről városaikban. Csak azt az egyet észlelték, hogy a föld erődeli megremegett s a merő napon kihavvaadt a világosság s forogszél kerekedett, amelyben a cédrusok, mint a gabonaszál, megtörték, a bokrok meg lekushadtak, mint az apró jóságok! A vihar gerincein meg felhők futottak fel és befüggönyöztek az eget sötétel, hogy az emberek fejé fölé a romlás emelkedett, lábaiknál pedig vízként ringott a talaj. Sebeseen kiszaladtak tehát házaikból a rémildözők, hogy a tető rájuk ne szakadjon; midőn pedig felnéztek, ujlóg eléjük emelkedtek, mert a fellegek már fenyegetőbben függtek felettük, mint a sziklák, a zugó levegő pedig tüzesen büzlött a kénfonalakról. Hiába szagatták meg ördögökhöz hasonlóan ruháikat és hiába tépték tele hajukat homokkal, hiába vetették arcukat a földre és hiába könyörögtek bocsánatért kandságuk miatt — a felhő felett nőtt továbbra is a föld fölött s kioltotta az élő világosságát.

Isten fojtott bosszúsága pedig olyan dörögdelmesen változott át szavakká, hogy kijelentését nemcsak az élők hallották, de a holtak is felriadtak sirjaikban s az elhaltak lelkei is felrémültek ölmos álmukból. Mert így osztatott meg és határozott el: a holtak nem tekinthetnek isten arcába, egyedül az angyalok bírják el a sodró fény e határtalanosságát, — ám meghallani a végtélet trombitáját és észlelni az Ur hangját engedélyeztetett. Így állottak fel mereven a holtak sirjaikban s jöttek föléle. Mint a szél ellenében csapongó madarak, sereglettek az apák és ósapák lelkei ugyanott körbe, hogy közös erővel könyörögjenek a Mindenhatóhoz a bosszú elhárítása miatt gyermekeik s a szent város ormai felől. Izsák és Jakob és Ábrahám, az ósapák, egyik a másik után lépett elő gagyogó kérelemmel. A dörgés azonban eltörte szavukat és szédülésükbe ujból bele-szólt az Ur szava: Ép elég ideje túrta a mérték-telen háládatlanságot, most azonban szét-szórja a templomat, hogy a haragjában ismerjék meg azok, akik szeretetétől őrizedtek. És most, miután az ósapák a szó ajúlata tába estek Elisa, Elija, Samuel és Moses próféták léptek elő az Ur tulajdon szavait hordván ajkukon, ők léptek elő a tüzes nyelvvel férfial és szívükkel ajkukra emelték. Az Ur azonban nem vette figyelembe szavukat és szele visszavezette szakállukba az ós vének szavát. És már élesedtek a villámok, hogy fuldosó lángjaikat, a toronyra s a templomra vessék.

Igy illant el a szent férfial bátorsága. Mint szétáposott fű, remegett lelkük erősen az Ur előtt s nem volt sző, amely lélekeni mert volna haragja ellenében. Szégyenkezve

hallgatott minden földi hang, amikor előlépett Ráhel, Izrael ósanyja, egyedül riadalmi erdejéből. Ramahi sirjában ő is megértette az Ur haragos szavát és könnyek peregett alá az arcán, mert gyermekeinek gyermekeire gondolt. Megragadta azonban erősen az erőt testében és a Láthatatlan elé vetette magát. Térdepelve emelte fel a karjait, térdepelve emelte fel szavát az urhoz:

— A szív remeg a testemben, hogy Hozzad beszéljek, Mindenható, — ám ki teremtette testembe ezt a szívet, ha nem Te, hogy megremegetjen a Töled való félelemben és ki teremtette az ajkat, hogy szorongását imába öntse? A Töled való félelemből kiáltom fel magam a Te szeretetedbe, gyermekeim veszedelméből emelem fel kicsiny szavam a Te végtelenségédbe. Sem okosságot, sem álságot nem adtál Te nekem s nincs bennem semmi egyéb, amivel dühödeltem csillapíthatom, mint az, hogy elmondjam, miként győzedelmeskedtem egykor haragom fölött. Jól tudom, hogy Te tudod szavaimat, mielőtt elmondanám, hisz Te benned már minden szó rég alakba öntött, mielőtt hang lesz az emberek ajkán és minden cselekedet megformált, mielőtt elindul földi kezünkkel. Mégis, a bünsösök miatt könyörgöm, halgass meg türelemmel.

Igy szólván Ráhel, meghajlotta fejét. Isten pedig látta a meghajlított és látta könyöneit. Ekkor az Ur fojtott haragjában egy lélekzetváltásra megállt, hogy a szenvedőt kihallgassa.

Az isten hallgatása azonban egeiben betölt minden teret ürrel és megéli az időt. Még a szél se mer fujni; elrejtőzött a dörgés; a kuszó nem kusztott, a szárnyas nem szárnyalt; még egy lelhellett se szállt el senkinek a szájáról. Csendesesen állottak az órák és ércesen álltak a Cherubok. Mert isten hallgatása elakasztja minden élő lélekzetét és megszűnik az egek zuhogása: maga a nap se változott és pihent a hold is s az összes folyók némán mentek bele a haladókony várakozásba.

Mélyen lent azonban, vonaglottak az emberek és nem sejtették semmit Ráhel közbenjárásáról és semmit a hallgatásról, mely isten füleiben állt. Mert az istenek az ember sohasem tudója és sohase tudja megfejteni, ami az égben történik. Csak azt az egyet vették észre, hogy fölöttük a vihar egyszerre megállt. Midőn azonban reménykedve a magasságokba néztek, a felhő még feketén állt, beeresztve, mint a koporsó sima födele s főtogattott a fenyegető sötétség. Ekkor megrémültek ujlóg nagyon az emberek és olyan hidegen fogta őket körül a csend, mint a halott inge a kimult testet.

Ráhel azonban megnyerte isten hallgatását; kiemelte arcát könnyeiből és a félelem bátorásával beszélt:

— Pásztor voltam, Labán leánya, — hiszen Te tudod, Uram — Haran országában, mely kelet felé fekszik és őriztem apám juhait az ő parancsa szerint. Midőn pedig egy reggel az itatóhoz vezetted őket s a szolgálóéányok a kut követem nem tudták elmozdítani, egy idegen és jól megtermett ifju ugrott elő segítségül, hogy csodálkozva állottunk meg testi ereje előtt. Az ifju Jakob volt, apám növérének fia, akit Te küldtél hozzánk. Az ifjut, alig hogy megnevezte magát, apám házába veztettem. Csak egy órája volt, hogy megláttuk egymást, már égett tekinteteink egymásért s vágódottak szíveink egymás után. És én éjjel ébren feledtem, utána sovárogván, — mert lásd meg Uram, én nem szégyelem magam a vérem miatt, mert Uram, kicsoda, ha nem Te, tetted azt velünk, hogy olykor hirtelen a szerelem égő bokrává csapdok a szívünk? Tetőled Uram, egyedül tetőled van az Uram, hogy a szűz kinyíljék a férfi előtt, hogy a szem szembe s a test meg a testbe sodródjék viharosan. Ezért nem védekeztünk mi sem a tüzünk ellen, hanem még aznap, amidőn Jakob meglátott engem, Ráhel, az összetartozásról tettünk fogadalmat egymásnak.

— Atyám, Labán azonban, — hiszen Uram Te tudod, — kemény ember volt, kemény, mint a köves föld, amelyet véresre szagattott ekéjével és kemény, mint ökrei szarva, akiket igába tört. S midőn Jakob tulajdon házába vinni sóvárgott, Labán először próbára akarta tenni, vajjon az ő akarata szerint való férfi-e Jakob, kemény-e a szolgálatban s érces erejű-e a türelme. Azt kívánta tehát, — hiszen te tudod Uram — hogy Jakob niattam hét évig szolgáljon nekí. A lelker, kihallgatván őket, megremegett, Jakob orcá-

ján meg elhalt a vér, oly végtelenül hosszúnak tűnt előttünk a haladék. Hét esztendő, ő tudom én, Uram, teneked csupán egy csepp, mely alá hull, örök szemeidnek alig egy pilla rezzenése, hisz az idő örökkévalóságod egén úgy megy keresztül, mint a füst. Hét év azonban, ő gondold meg Uram, nekünk embeereknek az élet tizede, mert a sötétből alig nyitjuk fel szemünk a Te szent fényedre, már is ujból lezárja halálunk éjjele. Mint a tavasz patak csereg az életünk s egy hulláma se tér vissza soha. Ezért ez a hét év nekünk, türelmetleneknek, az örökkévalóságként hatott, mely felmérhetetlen, a messzeség hét évenként, holott az egyik test a másik után eped, az ajk pedig szomjazott a legszerelmesebb csokra. És mégis, ő Uram, Jakob meghajolt a kívánság előtt és még is meghajlottam atyám parancsa előtt én is. És a kezünkbe vettük a szíveinket, hogy türelemre s engedelmessegre szelidítsük.

— Ó, Uram, milyen nehéz az ilyen türés a teremtményeidnek, hisz forróan adtad nekünk a szívet az élő testbe, s legbelül tudatos szorongást plántáltál belénk a kiszabott földi idő tulróvid volta miatt. Mi tudjuk Uram, hogy közel függ a mi tavaszunk és életünk nyarára az ősz és nem tart egyik sem soká; ezért ring a türelmetlenség a mi földi vérünkben, azért nyúl oly mohón a kezünk a szerelmes után s ezért örvendezünk mi a mulandó dolgok: nek is sebtiben. Mert, hogy is tanulhatók meg a várakozást mi, akik öregedünk az időben, hogy is tanulhatónk meg a türelmet mi, akik kialszunk, hogy éjszaka, hogy is ne éjgjünk mi, akiket az idő sustorgó lángokkal fogyaszt s hogy is ne siessünk mi, akik a halál lépéseinek üldözöttjei vagyunk. És mégis, ő mégis, ő Uram, mi fékezünk magunkat, erősek maradtunk epekedéseink ellenére. Vágvainknak minden nap ezer napig tartott, annyira szeretjük egymást. És mégis, amikor elmult a várakozás hét éve, nem tűnt többnek, mint egy egyetlen nap. Így vártam ő, Uram, Jakobra és így szeretett engem Jakob.

— Midőn pedig az év hédetszer fordult, örvendve léptem atyám, Labán elé és vágyódtam az eljegyzés sátora után, Atyám, Labán azonban elnézett az örömtől fölött s felleges volt a szeme s feltörhetetlen pecsét a szája. Azután pedig megparancsolta nekem, hogy hívjam el a nővéremet, Leát.

— Nővérem, Lea, — hiszen te tudod, Uram — az elsőszülött volt a házban, akit előttem két esztendővel előbb szakadt ki anyám méhéből. Nem formálta szépre az arcát; ezért nem vették számon a férfial s mert senki se kívánta, nagyon buslakodott. Ép e nyomorúsága miatt azonban és szelidségében volt kedves énnekem. És mert apám azt parancsolta, hogy Leát vigyem eléje, engem pedig kiutasított a sátorból, ezért sejtettem mindjárt, hogy valamely csalfaságot akar Leával üzni. Ezért rejtőzködtem el a sátor mellett, hogy kihallgassam a beszédjüket. Atyám pedig a következőképp beszélt:

„Hallod, Lea! Nővérem fia, Jakob, eljött és már 7 éve szolgál, hogy elnyerje Ráhel kezét. Ezt azonban nem töröm te miattad, mert miként volna lehetséges az, hogy a fiatalabb az öregebb előtt hagyja el a házat s hogy az elsőszülött név nélkül maradjon a szolgálók gnyulódására. Isten akarata ellen való halgaság és gonoszság volna az ilyen szokás, mert a világ kezdetén, a föld hajnalán adta törvényül a gunyt, hogy a mindenséget benépesítsük emberekkel, hogy egykor milliárdok legyenek neve dicseretére. Ezért nem zárja az Ur, hogy a földje ugaron beverjen s amit életre nemzett, az nemzés és gyümölcs nélkül elmuljon. Egy kos és egy üsző sem éjszakáz istállóban, amely ne szaporodna, — hogy türethetné tehát, hogy a srját gyermekem szégyenszemre a kötelesség elől bezárva maradjon. Ezért készílj fel Lea, vedd a menyasszonyi fátólyt és takard be vele sürün az arcod, hogy Jakobhoz vezesselek Ráhel helyett.“

— Így beszélt atyám Leához, aki remegett félelmében és hallgatott.

Alig hallotta szívem e család beszédét, tüstént haragra lobbant atyám, Labán és nővérem, Lea ellen, — ő bocsásd meg, Uram! De gondold meg, Uram, — ő gondold csak meg, hét évig szolgált Jakob egyedül miattam, hét éven keresztül szűkölködtünk a szerelemben egyik a másikért s most a nővér ölelje át azt, aki bensőségebb volt lelkemnek saját testemnél? Akkor makacsul félágaskodott az eszem és fellázdattam atyám ellen, — ő Uram, fellázdattam atyám ellen,

ugy, ahogy a gyermekeim fellázdattak most Te ellened, örök atyjuk ellen, mert ezt is ő Uram, Te töled nyertük, hogy a nyakunk gögösen nő a haragban, amint valami igazságtalanság történik velünk. Így futottam titkon Jakobhoz és intettem suttofgva, hogy óvakodjék, nehogy atyám holnap helyettessem egy másik asszonyt szerezzen be nekí. S hogy járatos lehessen mindenféle családfintasággal szemben, megtanítottam egy ismerető jeltre. Az ismerető jel pedig az volt, hogy a menyasszony, mielőtt sátrába lép, háromszor egymás után homlokon csókolja. Jakob pedig megértett engem és megjegyezte a jelet.

Este elkészítette Labán Lea menyasszonyi fátólyát. Kétszeresen körül fátyolozta arcát, nehogy Jakob időnekelőtte, mielőtt teste mióvoltáról rájónne, megismerje a fátóly mögöttit. Engem az ésházba küldött, nehogy valamelyik szolgáló figyelmeztessen s csalóttat időnek előtte óvjon. Bagolyként ültem a sötétben ott s ahogy az órák nőttek az estebe, úgy nőtt a fojtott harag szívemben, hogy azt gondoltam csukló mellemben szét kell szakadni a fájdalomnak. Hiszen Uram te tudod, mert testvéremtől irigyeltem Jakobot ágyastársul. Fogaimmal az öklömet martam, midőn alant a cimbalmok ujjongása rákezdett s a fájdalom s irigység úgy szagatták a lelkemet, mint két oroszlan.

— Így feledtem bezárva és elfedve és ettem a magam mérgét és már sötét volt a tető alatt, a bensőmben lévő sötétséghez hasonlatos, amidőn egyszerre csak felnyílt az ajtó. És ime nővérem, Lea volt az, aki titkon hozzám osont menyasszonyi utja elől. Már a lépéseiről felismertem és jöllehet megismertem, ellenségesen elfordultam tőle, mintha nem ismerném meg, mert a szívem kemény volt irányába. Lea azonban szeiden közeledett hozzám, kezeivel gyöngéden megérintve hajam s amint felpillantottam, láttam, hogy szemei csillagát a félelem fellege fátyolozta be. Lásd Uram, — igen én bevalólam nekéd, ebben a pillanatban ujjongott bennem a gonosz. Jól esett nekem a szorongása, jólesett a félelem s mint a bosszu lihegett át az a kívánság, hogy nekí szintén keserű legyen az én násznapom. A boldogtalan azonban nem is sejtette gonosz örömem, hisz az anyatejet testvéreim osztottuk meg egykor, gyermekkorom óta zavartalanul szeretjük egymást. Ezért bizalmasan közeledett felém és átöltelte vállam. Ajkai azonban még sápadtan remegtek a félelmetől, amidőn panaszkodott:

„Hogy történjen ez Ráhel testvérem? Olyan nagy a fájdalomam amiatt, amit atyám tett. Töled elvette a szerelmét és nekem adta, — nekem azonban ellenszenves a jámbort megcsalni, mert hogy mehetnék én felémelt fővel ahhoz, aki téged kíván és hogy csatlakozhatom hozzá. Érzem, hogy a léptem nem akar vinni s a szívem lebeszél, félek Ráhel, én félek, mert hogyan lehetséges az, hogy első szempillantásban fel ne ismerjen? 's a szegény nem fog-e hétszeresen behullan, ha házából és sátrából érintetlenül kiüz? Harmadiziglen fognak csufolni a gyermekek: ez az a Lea, a rut, aki szeretkezni egy férfial vezette, hogy megismerje a szerelmet, akit azonban a férfi kidobott, mint egy rihas állapot. Mit tegyek Ráhel, segíts kedves testvérem, merészeljek-e erre az utra lépni, vagy pedig dacoljak atyámmal, akinek keze súlyosan nyugszik mirajtunk? Mit tegyek Ráhel, hogy Jakob időnek előtte fel ne ismerjen, hogy a szegény rám, a bünnékiülire, ne hulljon? Segíts Ráhel testvérem, segíts, a Legirgalmasabb nevében könyörgök nekéd.“

— Uram, a harag még dacosan feszült testemben, s jöllehet szeretem Leát, a gonosz még mindig ujjongott bennem s Lea félelme úgy gyönyörködtetett, mint egy pompás eledel. Amidőn azonban Uram a Te szent nevedet, a Te legszentebb nevedet, a legirgalmasabb nevet kimondta, — akkor Uram, tüzes sugár járt át, kitágult testemben összerázódott szívem s a te jóságod hatalmát és irgalmad beáradni elsötétült lelkemben. Mert az Uram, a Te örök csodái egyike, hogy a saját testünk fala lehull előttünk, amint a hozzánk közelállók kinjairól értesülünk s szeretettel oldódnak fel fájó szívén. Egyszerre, mint a saját félelmem, éreztem a nővéremet már nem az én fájdalomra gondoltam, hanem egyedül az ő kiáltó veszedelmére. És résztvevően testvérem szenvedésében, én, a Te balga szolgád, megkönyörültem rajta, — ő Uram, most hallgasd meg a szavam! — megkönyörültem rajta abban az órában, mert könnyezve állott előttem, úgy, ahogy én könnyezve állok előtте. Megkönyörültem rajta, mert irgalmaságomra hivatkozott, úgy, amiként én hivatkozom most a Te irgalmaságra, égő ajakkal. És magam ellen tanítottam ki, miként álltassa el Jakobot és

... új éve lesz
... kisértetét a
... kletet a leg-
... n a
... SZ
... REK
... ONJÁBAN
... Bucuresti, Str.
... -20, szerzi be.
... a lázódt fog-
... esből jelentik: A
... golyók fellázdattak.
... g segítségével —
... nybevétele) el-
... stítje van az inci-
... lult meg annak ki-
... zereztet a foglyok
... erdélyi piacon a
... Igmándi" keserü-
... küzletben.
... aország kereske-
... Párizsból jelentik:
... a fővárosban tar-
... dai miniszterelnök
... folytatott Lanau-
... lmi miniszterrel a
... skedelmi kapcsolá-
... őt. Bennet minisz-
... népszövetségi de-
... baton este utazik el
... Genfba a népszövet-
... akra.
... en végezt zongora-
... ebb hallást és rit-
... rovizálást gyakorló
... rü tanítást meg-
... kisgyermeknek. Kez-
... lőkészítés konzerva-
... Ertekezni 5-7-ig
... Lea (Cluj) és Ke-
... Tel-Avivban házas-
... aden külön értesítés
... berg Lily Uoara és
... ega jégyszek. (Min-
... olyett.)
... zár jóváhagyta a
... Londonból jelen-
... fogadta Okhada m-
... sistent tett az álta-
... szász jóváhagyólag
... avo-keleti helyzetet
... intézkedéseket, el-
... szett flottafész-
... amáról biztosította a
... lottafejlesztési prog-
... amóba a washingtoni
... kvótával.
... אתרוגים
... ארץ-ישראל
... שלמים וירוקים
... יאהרען בעקאנטסט
... טעט אונד בילדיג
... יאהר בלאס אין
... אונצאהל צו הא
... C. Traian 31.

elárultam néki a megbeszélte jelet. En mondtam meg, hogy csókolja háromszor homlokod Jákobot, mielőtt sátrába lép. — igen, Uram — én, Rahel, így árultam el Jákobot és a saját szerelmem a Te szereteted miatt. Miután pedig megfogtam és Lea megértett, akkor már nem tudta tovább tartani magát s a lábaim elé omlott és csókolta a kezeim és a ruhám szegélyét, mert azt is Te rendezted az emberben, hogy bárhol is érezze szent jószágod nyomát, elfogja az alázat és köszönetet regeb. És mi átöleltük egymást és csókoltattuk egymást, könnyeink sójába áztattuk meg orcánk. És már Lea megvigasztalódott s a menyasszonyi sátorba készült. Midőn azonban felállt a földről, ismét elhomályosította szemét a gond és ismét sápadtan remeggett ajka:

„Köszönöm néked, jóságos testvér” — mondotta. „Köszönöm, a meghagyásod szerint akarok cselekedni. Am mi történik, akkor, ha még ez a jel sem vezeti félre? Adj még egy tanácsot testvér, még egyszer okosíts ki engem. Mond meg, mit tegyek, ha a te neveden szólít meg engem? Várhatok-e én hallgatagon, ha a neveden szólít, mint a völgyegény a menyasszonyt, holott a saját hangomon nem beszélhetek anélkül, hogy a csalást időnek előtte fel ne fedezze? Mit tegyek testvér, ha hozzám beszélsz, hogyan válaszoljak én a te hangodon, ha kérdező? Segíts rajtam, a Legirgalmasabb nevében.”

— És másodsor is Uram, amidőn a Te legszentebb nevedben eszedeztet, másodsor is áthatott az a tüzes sugár rajtam és elszaladt lelkemben minden keménységet, úgy annyira, hogy kivilágosodott és kinyílt fájdalom veszedelmében. És másodsor ragadtam meg saját sikitó szívemet, másodsor tapostam lábba a fájdalommal alá. S amidőn felemeltem és ismét elfogtam, kegyes volt a könyörülettel és minden áldozatra kész. Így válaszoltam neki:

— Vigasztalódj, Lea testvérem. És ne aggodj magadért. Mert a Legirgalmasabb miatt vállalom, hogy Jákob mindaddig ne ismerje meg, amíg testedet meg nem ismerte. És pedig: miatt atyám téged fátyolba köt, belopodom Jákob kamrájába és ott a sötétségben lekuporodom nászágya mellé. S amidőn megszólít, helyetted én fogok válaszolni az én hangommal. Ezáltal gyanuja eloszlik és át fog ölelni s a te testeted fogja beáldani ragjaival. Ezt pedig Lea a szeretet miatt teszem, amivel gyermekkorunk óta egymáson csüngtünk és a Legkönyörületesebb miatt, a kihez könyörögtél, hogy egykor ő is könyörületes legyen gyermekeimmel szemben, bármikor esedeznek hozzá legszentebb nevében...

— Uram, ekkor átölelt Lea, megcsókolta ajkam s egy másik, egy ujjaszületett kelt föl az elgyötört helyett a térdéről. Gond nélkül ment el tehát, hogy a fátyol árnyékai közt felajánlja magát Jákobnak, és pedig tettem a magam keserű kötelességét; titkon beosontam Jákob sátrába s a sötétségben elrejtözök, szorosan fekhelyem mellett. A nászra lépők kíséretétől csakhamar bezengtek a cimbalmok s már mindketten a bejárat árnyékában álltak. Mielőtt azonban Jákob a fátyolos alakra a küszöb áldását megadta volna, egy kis ideig tévovázott, mintegy várva titkos jelekre. Ekkor Lea, utasításom szerint, háromszor homlokod csókolta, Jákob pedig megnyugodván a jelekben, szeretettel vonta Leát magához, engem, sejtve és vitte fekhelyére, egy lélekzetvételnire rángó ajkamtól. Mielőtt azonban átölelte, megkérdezte még:

„Tényleg Rahel vagy te, akit érzek?”

„Is ekkor, uram, aki Mindenható vagy, jól tudod, milyen keserű volt nekem, — ekkor a hangot kiszakítottam magamból, mint a szöveget a testből és suttogtam egész közelről: „En vagyok, Jákob, én hitvesed!”

Ekkor megnyugodott s szerelme erejével beléje tört. En azonban — hiszen Te tudod Uram, mert amiként a sarló a fűvet, úgy vágja keresztül a Te pillantásod a sötétet — én azonban egy ujffeszültségre kuporodtam tőlük s úgy éreztem, mintha eleven testemmel tüzet fektüdnék, hisz Jákob szeretkezve ölelte át Leát és azt hitte, hogy engem ölel, amidőn a másik vér minden parazzsal nyílt meg előtte. Uram, aki mindenütt Jelenváló vagy, eszmélj magadra és gondold át azt sz

éjszakát, amidőn én hét óra hosszat fájó lélekkel, melletted kuporogtam és hallottam azt, ami nekem szól, nekem azonban nem adatott felérezni! Hét óra hosszat, hét örök-kévalóságig görnyedtem meghajolva, lélekzetfojtva és küzdöttem saját hangom ellen, mint egykor Jákob az anygallal küzdött és ezek az órák hetvenszer hosszabbnak tünnek, mint a várakozást hét esztendeje. És én nem tudtam volna elviselni a türelmet ezen az éjszakán, ha nem idéztem volna egyre és mindig a Te neved, ha nem erősített volna gondolataimban a Te végtelen türelmeséged.

— Ez volt uram az én cselekedetem, az egyetlen, ami dicser a földön, mert e cselekedetem által hasonlatos lettem Hozzá a türelmen és könyörületességben — hisz minden emberi mérték fölött szenvedett lelkem s nem tudom, vajjon keményebben megkísértett-e valaha asszonyt a földön, mint engem amaz áldatlan éjszakán. És mégis, ó Uram, kereszttül kinlódott minden sötétek ez éjjelét s midőn a kakasok kukorékolnak, azok pedig a nagy fáradtságtól pihentek, összeszedtem kimerült testemet s sietve menekültem atyám házába, mert hisz tüstént ki kellett derülnie, minő csalafaságot tettünk, hogy az álkapocok remegtek a számban Jákob felkerekedő haragjától. Is jaj, ahogy sejtettem, úgy teljesegett be! Alig pihentem le atyám házában, már bögtött a csalatott hangja, mint a dühbőtt állat és elorontott bárdal kezében, hogy atyámat, Lábánt lesujtsa. Midőn vén atyám, Lábán, a dühödte hallotta, a rémület megbénította kezeit, hogy borzongva hullott a földre és hívta a Te szent neved. És ó Uram, ismét, midőn a Te legszentebb nevedet hallottam, ismét ellepett ama szent bizodalom ereje és az őrzőngő elé vetettem magam, hogy atyám helyett engem érjen a tombolása! Jákob szemei azonban alighogy megláttak, felforralták a düh vért s aki megcsalásakor segédkeztem, öklével az arcomba csapott, hogy összeestem. En azonban, Uram panasza nélkül türtem. Mert tudtam, hogy haragjában nagy szerelem vagyok. És ha megölt volna akkor, — már emelte őrzőngve a bárdot! — Uram, én akkor sem léptem volna vaddal örök trónusod elé, mert a nagy szenvedés miatt csaltam meg és mert tudtam, hogy a nagy szerelem miatt dühöng haragjában.

— Alig pillantott meg azonban, lábai elé sujtottam a dühöngő, véres és zavart szemével, — amidőn ime őt is megszállta a könyörület. Felemelt kezeiben benuitan hullott alá a bárd és lehajolt és felcsókolta a vért az ajkamról. És nemcsak rajtam könyörült meg, hanem atyámnak, Lábánnak is megbocsátott miattam és nem üzte el sátrából Leát. Atyám pedig hét nap múlva második feleségül adott hozzá. És ő gyermekeket nemzett ölemből, gyermekeket, akiket testem tejével tápláltam s a Te kinyilatkoztatásod szavával, gyermekeket, kiket intettem, hogy a legnagyobb veszedelem idején legtisztább neved erejével bátran forduljanak hozzád. És ó Uram, a Te legirgalmasabb nevedben hívlek ma végső veszedelmemben: Tedd, amiként az tett, hagyj' fojtott haragod bárdját lehullni és eloszlatni dühöd fellegét! Rahel könyörületessége miatt könyörülj még egyszer Uram,

légy türelmes az én türelmemért és óvd meg a szent várost! Kiméld Uram a gyermekeimet és unokáimat, óvd meg és kiméld Jeruzsálemet!

Rahel felemelte a hangját s mintha száz egekkel kellett volna áthatolnia; így azután a könyörgés után lelkéből elszállt az erő, Tédré rogyott. Csukló feje a földre görnyedt s mint a feketén patakzó víz, ömlötték át hajának motringiai reszkető testét. — Így térdelt Rahel és remegett és várta az Ur válaszát.

Az Ur — azonban — hallgatott. És nincs rettenetesebb a földön s az egekben és a lebegő világok fölött, mint azUr hallgatása. Ha az Ur hallgat, akkor végződik az idő és megszűnik a fény, akkor a nap nem különbözik már az éjtől és minden világok csak a kezdetek üressége már. Ami mozog, megszünik mozogni, ami folyik elakad folyásában, a virágzó nem virágzik tovább s az ő bensőséges szava nélkül nem áramlik a tenger. Egy földi fül sem tudja kiállni ennek az ürességnek az áradását, amelyben csak az Ur van jelen; azonban ő maga sem elevenen, mindaddig, amíg hallgat minden életet élete.

— És még Rahel, a legtürelmesebb sem tudta elviselni Isten e végtelen hallgatását kiáltó veszedelmük fölött. Még egyszer felemelte szemeit a Láthatatlan ellenébe, még egyszer fellökte anyai kezeit s a harag gyújtó köve aljain oly izórra csiholta a szavát, hogy szikrázott:

— Nem hallottál meg tehát Mindenütt Jelenváló, nem értetted meg Mindent Megértő, — avagy még magyaráznom kell szavamát nekem, tuclatlan szolgálónak? Ugy értd meg Kemény Hallású, én is voltam féltékeny, amiről Jákob testvéremem öntötte el szerelme lázat, ugyanugy, amiként Te most féltékenykedel, mert gyermekeim helyett más istennek hoznak áldozatot. En azonban a gyenge nő, megfékeztem a gyűlölködésem, én irgalmaztam miattad, mert kegyesszívűnek ismerlek, én könyörültem Leán és Jákob könyörült rajtam, jegyezd meg Uram, mi mind, akik csak emberek vagyunk, szegények és mulandók, mi legyőztük az irigykedés gonoszságát. — Te azonban a Mindenható, aki mindeneket teremtettél és mindeneket kimerítettél, Te minden lények kezdete és mértéke, akinek mindabból tengere van, aminek mi csak a cseppjeit bírjuk. — Te nem akarsz megkönyörülni? Jól tudom én, hogy az én népem nyakas, hogy egyre lazítja szent igád, mégis azonban úgy, ahogy Te az Isten és minden teljesség ura vagy, nem dölyf-e már a Te türelmed s nem hiba-e könyörületesség? Mert nem lehet az, Uram, — ő nem lehet az, hogy a Te anygalaidd arca előtt megszegyénítsen egy ember, hogy azok mondják: volt egyszer a földön egy asszony, egy törékeny halandó nő, Rahel a neve, aki megfékezte bosszuságát, ő azonban az Isten, aki mindenek és a mindenség ura, úgy szolgálta haragját, mint valami béres. Nem, Uram, ez nem lehet, mert akkor a Te könyörületed nem végtelen, akkor Te magad se vagy végtelen — Akkor — Te — nem vagy — Isten! Akkor Te nem vagy az az Isten, akit én a könnyeimből teremtettem s akinek a hangja megszólított engem testvérem legszorongóbb

כתיבה וחתימה טובה

Boldog újévet kíván rokonainak, jóbarátainak és üzletfeleinek

Spitzer
tűkőrgyáros Cluj

kiáltozásán; idegen isten vagy te akkor, a harag istene, a büntetés istene, a bosszu istene és én, Rahel, én, aki csak a szeretőt szerettem, aki csak a könyörületet szolgáltam, én Rahel megvetlek téged anyalaid orcái előtt. És ezek a te kiválasztottaid és prófétaid meghajolhatnak előtted, — én, Rahel azonban, az anya, én nem hajlok meg, de egyenest kihuzom magam és a Te saját helyre lépek s Te közed és a szavaid közé állok. Mert én perlekedek Veled, mielőtt Te perlekedsz gyermekeimmel és így bevádolok: Isten, a Te szavad ellentmond a Te lényednek és a Te haragos ajkad megtagadja tulajdon szived. Így válassz isten szavad és önmagad közt. Ha Te tényleg az a haragos vagy, akit hírelek, akkor dobj a sötétre gyermekeimhez, mert a haragos isten arcát nem akarom arcodul nézni s mert ellenszenves előttem féltékenységed dühe. Ha te azonban a kegyes szívű vagy, akit kezdettől fogva szeretek, s akinek a tanítása életet, — akkor nézz végül is hagyj elismerni magad, akkor nézz arcomba kegyesség világosságával és óvd meg a gyermekeimet s kiméld a szent várost.

Miután Rahel így szavai kardját az egekbe furta, megtörtött ereje ismét. Tédré bukkott és hátra hajtotta fejét, várva az égi szavakat, szempillái pedig a halottéhoz hasonlóan összecsuportak.

Az ósatyák és a próféták pedig aggodalmasan odébb húzódtak Rahel közeléből, hisz villámcsapás kell, hogy érje a vétkesen vakmerő nőt, ki Istennel perlekedik. Féltő szemekkel meredtek az égre. De semmiféle jel sem mutatkozott.

Az angyalok azonban, akik Isten zord szemei elől fejüket szárnyaik alá rejtették és borzadva a vakmerőre tekintettek, aki Uruk mindenhatóságát megtagadta, látták, hogy egyszerre Rahel arcából fény sugárzik elő, mely beragyogja homlokát. Teste, mintegy belülről átvilágítva, ragyogni kezdett s az anyai könnyek arcán, mint a hajnali harmat csillogtak fel. Erről ismerték fel az angyalok, hogy Isten egész tápláló szeretetével Rahel arcába nézett. És felismerték azt is, hogy isten szavai megtagadóját inkább szerette hitének mértéktelensége és türelmetlensége miatt, mint a szolgálókat, akik szenteskednek szavaikkal, hogy függőségüket igazolják. És eltűnt az angyalok riadalma, megvigasztalva emelték fel a szemük és ime: ismét világosság és pompa volt isten ragyogó valósága körül s mosolyának boldogító kéjke tulajgyogta végtelenül a tereket. Csengő szárnyakkal akkor felsuttogtak a cherubok s ezüstlábakon a szél szárnyuk nyomába iramodott, hogy szüremelő zsolozsmák zenéje folyt az ég fénylő fehér sátra alatt. A világosság pedig isten arcán végtelen ragyogással nőtt, olyan teljességgel, hogy a firmamentumok már nem bírták el és ömledtek a fény pezsgéséből. S a fény e zuhogásában felzengtek szent egyetértésben az angyalok hangjai, a holtak hangjai és mindazoké, akiket az isten még nem hívott a földre, míg minden boldog lélegzet lett és végtelen ének.

Az emberek pedig mélyen alant, örök értetlenül az égiek határozatával szemben, még mindig nem sejtették, hogy mi történt miattuk. Halotti ruhákba burkolózva hajtották fojtottan fejük az elsötétült földre. Ekkor hírtelen egy is, meg más is úgy érezte, mintha fölöttük valami lágy csengés lebegne el, mint a márciusi szél. Bizonytalanul, mert a fellegek megosztott falán hírtelen pompázó szivárvány hágtott fel és emelte a fény hét színeiben Rahel, az anya könnyeit feléjük.

Boldog új Évet kíván üzletfeleinek,

férfi fehérnemű dus választékban a legolcsóbb árban méret után készül

SCHMOLLPASTA

elismerten a legjobb minőség

Az idők végtelenség közhöz érkezünk az 56. a már szinte megszokott rafordultá reménytel utat, valami szebbet, esztendő, mert a mi o élt hosszú évezredek szenvedései sem tudták kületünkről. A zsidó-tében ott rejlik a remtan való lankadatlantban vagyunk elhivatátomekelegében, nem után törtétnk, hanem uton, amelyet az istenra kijelölt. Ez az utnép számára súlyos mles skáláját a szenvedegy erős positivum, atatiánna teszi, mint a telen óceánon és ez a zsidó népek és cáfsorsunk bizonytalansá szádadok hosszú szent.

Az elmult esztendő fölött tartott lelki bír is támpontot ad a jézésére, bár az elmu serpenyőjét is erősen vedések és gyötrelmei morális és materiális eseményei. A termész rossznak követője, a kulányi igazság rejli részesei Irael nép.

Bár az ujesztendő tatása, de csak az módunkban van okuk javítani cselekedetein szünnük kell a tanu újabb évszakán. Az elmult esztendő koztathatjuk ama e keves örömet, sok bá tott Izrael üldözött világhírisz tizezeit k nak az országutak v du sok száma fant szökött az egész vilá válság elsősorban az existenciák lába al nyebb életlehetőség b nacionale, az antiszen sikereket jegyezhet k krónikájában. A vilá szörnyű jelszavuk: é tönkretenni a zsidós gloire imperiuma a sikeresen operálnak.

Ki
Az E

A 15 kötetre terv lexikon, az Encyclop programja szerint a multjának képét raj dult. Kiadásának any dasági élet promine idején össze, Jakob staedter Bank vezér élet e legendás bök élükön. A gazdas 1931-ig a nagy mű fejezés felé: minden egy-egy köteté és nyolcadikig. A köve jelenése körül azon koztak. Kerek egy ni, mert Goldschmi lágraszoló, sőt az krízise, az Encyclo kol Rt.-t a filozófus politikus Nahum G sít is erősen megt gazdasági válság b bodott Németorszá az Encyclopaedia t hézség következtél el a befejezésig. 19 s egyáltalán nem b válsággal töle. Az zett az Encyclopaee legét kért tőlük a kiadást módjában azután a X. kötet jutott az olvasók k Mindenképpen a meglepetés a meg hogy volt anyagi é kötet mejelenteté ban. Nem kevésbé most közreadott képpen ikertestvé

Ujév küszöbén

Irta: Gábel Sándor

Az idők végtelenségében ismét egy határkőhöz érkezünk az 5695-ik esztendővel. Még a már szinte megszokott zsidó sorsunk jobbrafordult reménytelenségében is valami újat, valami szebbet és jobbat mutat az új esztendő, mert a mi optimizmusunkat az átélte hosszú évezredek súlyos gyötrelmei és szenvedései sem tudták végleg lekoptatni lelkiületünkől. A zsidó néplelek alaptermészetében ott rejlik a reménykedés, a jobb sorsban való lankadatlan bizás érzése. Tudatában vagyunk elhivatottságunknak a népek tömekegében, nem az olcsó népszerűség után törtenünk, hanem haladunk azon a rögs uton, amelyet az isteni gondviselés számunkra kijelölt. Ez az út sokszor jelent a zsidó nép számára súlyos megpróbáltatásokat, széles skáláját a szenvedéseknek, de van benne egy erős positívum, amely irányítóját csalhatatlanná teszi, a bolygó hajót a végtelen óceánon és ez adja meg a stabilitását a zsidó népeknek és cáfolja a látszatot, mintha sorsunk bizonytalanságban telne el az évszázadok hosszú szenvedései alatt.

Az elmúlt esztendő lepergett eseményei fölött tartott lelki bíráskodásunk eredménye is támpontot ad a jóhoz való reménykedés érzésére, bár az elmúlt esztendő mérlegének serpenyőjét is erősen lehuzzák az átért szenvedések és gyötrelmek, a kínzó megaláztatás morális és materiális megpróbáltatásainak eseményei. A természeti törvény szerint is a rossznak követője, a jó és ha ebben csak mákulányi igazság rejlik, rengeteg jóban kell részesülnie Izrael népének.

Bár az új esztendő a réginek szerves folytatása, de csak az időszerűségben az, mert módunkban van okulni az elkövetett hibákon, javítani cselekedeteink igaztalanságain és lezárniuk kell a tanulságokat életünk eme újabb évszakán.

Az elmúlt esztendőt bátran és joggal sorakoztathatjuk ama előjelhez, amelyekben kevés örömet, sok bánatot és keserűséget látott Izrael üldözött népe. A nagy gazdasági világrkrisz tizezreit küldte zsidó exisztenciáknak az országutak vándoraivá. A zsidó kol-dusok száma fantasztikus, magasságokba szökött az egész világban, mert a gazdasági válság elsősorban az amugy is labilis zsidó exisztenciát lába alól huzta ki a legszerényebb életlehetőség bázisát is. A fekete internacionale, az antiszemitizmus ördöge szomorú sikereket jegyezhet fel az elmúlt esztendő krónikájában. A világ minden tájába eljutott szörnyű jelszavuk; erkölcsileg és anyagilag tönkretenni a zsidóságot és már a francia gloire imperiuma alatt levő területeken is sikeresen operálnak népünk ellenségei. Cso-

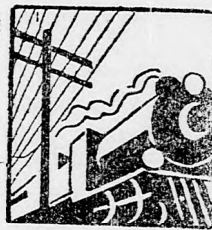
dálatosan teljesedik be a heinei profécia, hogy a gazságban, a rosszaságban nem választja el őket semmi, az erkölcsi fertőben találkoznak és megértik egymást a legkülönbözőbb népek és fajok. A morális egyensúlyából kikökött népek nehezen térnek oda vissza. Az öldöklés átka, a pusztítás szelleme, amely e szerencsétlen generációt hatalmába kerítette, hazatérő kísérletként üldözi a hosszú elmúlt esztendők dacára. És itt áll a világ minden táján szétszórta maroknyi zsidóság fegyvertelenül, de nem gyáván, összetett kézzel, de nem meghunyászkodva, minden erőhatalmi védelemre képtelenül, de morális felelőssége biztos taudatában és nézi, erős hitel várja, biztos reménnyel tudja az emberiség korszakának eljövétét. A zsidóság soha sem csatlakozik reményeiben, csak a dátumokban az idők sorrendjében, a népek érettségében és fejlődési stádiumában érik csalódások. Láttuk a meddő leszerelési konferenciák lefolyását, amelynek átfogó frázisa a humanizmus volt, holott alapföltétele a szívek és érzések vastag, sötét kérgének leszerelése kellett volna legyen. Enélkül hamburg, kenderdött minden, amit a humanizmus frázisába táltak fel a diplomaták ravaszágai. Talán megérjük a közeljövőben, hogy a Teutonok késői, de barbárságukban méltó utódai perverz uszalkodó-rendszerét elsöpri az idő fevilágosodottsága és örök szegényként fogja e dicstelen időt, regisztrálni a német nép történelme. Szennyes hajjai átröccscentek a liberális Ausztriába is eme tömegörületnek, ott is az eredmény: általános elszegényedés nyomán a zsidó lakosság üldözése és életlehetőségének a minimálisra való lecsökkenése. És ebben az alantas, emberietlen gondolkodásban a legtöbb nép találkozik, mert a tömegszennvedélyek folyamának lecsapolására mindig az üldözött zsidó nép volt a legalkalmasabb médium.

A sofár hangja nemcsak a zsidó nép elégiája, mementó a zsidó eszmékhez, a hamisítatlan tradícióhoz való visszatérésre is, melódiaja magával viszi a zsidó lelkeket a magasságokba, megtisztult régiókba és átrintgatja egy szebb, egy jobb és megértőbb jövő optimizmusába. Nem lehet megrabolni a zsidó népet örökhittétől, mert a zsidóság számtalan tragédiájából került ki újult erővel az élet arénájába, hogy rendületlenül teljesítse misz-szióját a népek között. A zsidó tradíció szerint az újév napja születésnapja a világnak. Szüllessen újra a világ és vele együtt az el-üldözött, eltiport emberszeretet. Legyen oka a zsidóságnak a mai Ros-hasanahval a humanizmus általános újjáéledésének napját is ünnepelni...

„Ach! Mit nem adnék érte, ha tudnám hallgatásának az okát!”

„Ne tulozz, egy bukaresti telefonbeszélgetés dija, különösen esti 9 óra után, igazán csekély”.

elviszi hangját a civilizált világ minden tájára, még az Óceánon uszó hajóra is.

Használja a telefont!

Kimchith-től Lyra-ig Az Encyclopaedia Judaica tizedik kötete

A 15 kötetre tervezett németnyelvű zsidó lexikon, az Encyclopaedia Judaica, amely programja szerint a zsidóság jelenének és múltjának képét rajzolta meg, 1928-ban indult. Kiadásának anyagi alapját a német gazdasági élet prominens zsidói hordták annak idején össze, Jakob Goldschmidt-tel, a Darmstadter Bank vezérével, a német kulturális élet e legendás bőkezűségű mecénásával az élükön. A gazdasági válság kitöréséig, 1931-ig a nagy mű tervszerűen haladt a befejezés felé: minden félesztendőben megjelent egy-egy kötet és így pontosan eljutott a nyolcadikig. A következő, (a9-ik) kötet megjelenése körül azonban már zavarok mutatkoztak. Kerek egy esztendeig kellett rá várni, mert Goldschmidtnek és bankjának világraszóló, sőt az egész világot megrendítő krízise, az Encyclopaedia kiadóját, az Eschkol Rt.-t a filozófus Jakob Klatzinnak és a politikus Nahum Goldmannak ezt az alapítást is erősen megtámadta. Amikor azután a gazdasági válság politikai válsággá súlyosbodott Németországban, úgy látszott, hogy az Encyclopaedia torzó marad, e kettős nehézség kötetkeztében sohasem érkezik már el a befejezésig. 1932 közepén jött az utolsó, s egyáltalán nem biztató életjel, recte: súlyos válsággal tölve. Az Eschkol körleveleket intézett az Encyclopaedia előfizetőihez és — előleget kért tőlük a következő kötetre, hogy a kiadást módjában legyen folytatni. Most azután a X. kötet egész váratlanul mégis eljutott az olvasók kezébe.

Mindenképpen meglepetés. Mindenekelőtt meglepetés a megjelenés puszta ténye. Az, hogy volt anyagi és politikai lehetőség a 10. kötet megjelenésére a mai Németországban. Nem kevésbé meglepő aztán, hogy ez a most közreadott kötet külsőre-belsőre egyképpen ikertestvére a korábbi, a bőségekben

fogant köteteknek Diszmű nehézfajsúlyu tudományos tartalommal.

Részletes ismertetést, vagy éppenséggel bírálatot szinte lehetetlen írni róla. Nem igen van, aki egymagában, tudós kollégium támogatása nélkül, szakszerűen hozzá tudna szólni a sokszáz cikkhez, amelyek Kimchith-től Lyra-ig terjednek ebben a kötetben és amelyek az ábecé szeszélyéből a legheterogénebb témákra világítanak rá. A tanítóktól az amerikai reformrabbiig, akik vasárnapi tettek át a szombati istentiszteletet, sőt a jomkipuri istentiszteletet is, nehogy a gazdasági munkában fennakadás történjék, nyilvánvalóan nagy a távolság. De nem macskaugrás az az ut sem, amely a stadionoktól, a háziszi-dóktól az anarchoszocialista Gustav Landaue-rig, vagy a kommunista Rosa Luxemburg-ig elvezet. Korán és zsidó művészet, (Kunst) Kol Nidre és a zsidók betegségei, (Krankheiten) Izsák Lurja és a zsidó szövetkezetek (Kooperativen), a liturgia és a sport — hogy csak néhány példát említsünk — szintén nem tartozhatnak egyetlen ember tudományos munká és érdeklődési körébe. (Mellesleg: a sportról „Leibesübungen“ címszó alatt találunk terjedelmes cikket, amely az orvos Mainoidesnek egész sor egyenesen hipermodern megállapítását c'álja s a végén hosszú névsort közöl a zsidó világbajnokokról.) A kötetnyitó és a kötetzáró címszó is világosan mutatja egyébként, hogy mekkora, hogy szinte végtelen a távolság, amely az Encyclopaedia témáit elválasztja egymástól. Kimchith nagyszonyu, akivel a 10. kötet kezdődik, a második szentély idejében élt, kivételes erkölcsi kvalitásai voltak, amelyek jutalmaképpen a thalmut tanúsága szerint hét fia emelkedett a kohén gadol trónusára. Nicolaus de Lyra, akiről a 10. kötet utolsó cikke szól, keresztény bibliamagyarázó és a 13. század-

ban élt. Írásaiban többnyire Rási után igazodott, sőt gyakran szó szerinti másolt belőle. Luther viszont Lyrából merített. Ez azt jelenti, hogy végeredményben a Rási génuszba állott a lutheri biblia-fordítás mögött, amelynek elhatározó befolyása volt a német nyelv kulturális kialakulására... Ugyan, ki otthonos ilyen egymástól ennyire távoleső világokban?

A kötetben néhány erdélyi érdekesség is akad. Például Kolozsvár és Brassó múltjának és jelenének ismertetése néhai Eisler főrabbi avatott tollából. Ugyancsak Eisler főrabbi írta meg az Encyclopaedia számára Löw Lipót és Löw Imánuel életrajzát.

A Kolozsvárról szóló cikket a szerkesztőség persze kiegészítette a legújabb időkig, amiket Eisler főrabbi, sajnos, már nem élt meg. Szól tehát a cikk a szefárdok disszidálásán kívül az orthodox központi iroda Kolozsvárra történt átköltözéséről is, megemlíti a zsidó kórházat és a Joint intézményeket. Kiemeli, hogy a város, amelyben 1848-ig egyre akadályokat gördítettek a zsidók letelepedése elé és ahol csak a külvárosban állhatott (1818) gyékény-falu zsinagógájuk — a legtöbb 15 év alatt a zsidó kulturális élet erdélyi központjává növekedett. Természetesen megemlíti a cikk az erdélyi zsidóság napilapját, az Uj Keletet is.

Kiseb terjedelmű jegyzetek jutottak ki az Encyclopaedia 10. kötetében Kraszna, Lippa és Lupény hitközségeinek, amelyeknek alig egy arasz a múltjuk és valamivel részletesebben szól a lexikon — főképpen dr. Lenke

Manó főrabbi egyelőre kézirat monográfiája alapján — Lugosról, ahol már a 18. század legelején megtelepedtek a zsidók.

Erdélyi származás, tehát a mi szűkebb pátriánkban fokozott érdeklődésre tarthat számot, Kun Béla életrajza. Az Encyclopaedia egy sajátos nemzeti-bolsevizmus megteremtőjeként jellemzi a 132 vörös nap diktátorát. Az osztályellentétek mellett a magyarok irredentizmusára alapította politikáját és a proletár diktatura akkor robbant ki voltaképpen Budapesten, amikor az antant újabb területeket nyírbált le az országból. Kun ugyanis elhitette a magyarokkal, hogy Moszkva majd visszajuttatja, amit elveszítettek. A cikkhez tartozó forrás-rovatnak tanúsága szerint Kun Béla körül egész irodalom burjánzott már fel és pedig főképpen a magyar külügyminisztérium jövőitából, amely Kaas és Lazarovics professzorokkal, majd E. Mályusz-szal ékes német nyelven megírta — természetesen cum ira et studio — a diktatura történetét. Az Encyclopaedia ezzel a tárgyilagos megállapítással fejezi be Kun Béla életrajzát: Működése zsidó-ellenes intézkedések ürügye lett.

Az Encyclopaedia remélhetőleg túl van már az anyagi bajokon és így módjában lesz a nagy művet, amely hallomás szerint kéziratban már készen áll, Németországban, vagy biztonságosabb, a szabad kutatás és a szabad véleménynyilvánítás számára alkalmasabb országban, rövidesen a befejezésig vinni. (g. s.)

Chászidok a tengeren

Alábbi leírást S. J. Agnon palesztinai írónak „Tengerek szivében” című a Schocken Verlagban megjelent novelláskötetéből vesszük.

Pénteken, már kora reggel a rajongók felkeltek fekvőhelyeikről és azon voltak, hogy felkészüljenek szombatára. A sakter rabbi: Alter szombat tiszteletére tyukot vágott, de előbb elégetett egy ruhadarabot, hogy annak hamujával befóhossza a szárnyas vért. Peige tüzet rakott, hogy a tyukot megfogjalva, hogy a szombat számára ételt készít. Jött a hajóskapitány és barátságosan nézte a munkájukat. Amikor aztán a matrozok is láták tevékenységüket, halakat hoztak, a miket az imént halásztak ki a tengerből és megtanították őket olyan kenyérsütésre, mint ahogy az az Igéret országában szokás, ahol ugyanis paraszat hintenek a földre és arra ráborítják a tészta. Az asszonyok tehát az Irásnak a kovászvetélre vonatkozó parancsait is teljesíthették, a pénteki vacsorához és a szombati napra való kenyéret is megsüthették, sőt a harmadik lakoma kenyéret is. Délidő sem múlt el és a szombat számára már minden kész volt.

A rajongók sietve megmosták arcukat és kezüket meleg vízzel, levágták körmeiket, kivesélték ruháikat és szombat tiszteletére diszruhát öltöttek: ingeket, felső ruhát, övet és kattanót. Aztán mindenki elvonult, hogy az elmúlt hat nap cselekvéseit átgondolja és ki-vizsgálja, hogy szívüket odairányítsák isteni titkokatosságok felé és hálálkodjanak neki, hogy erőt és kitartást adott ahhoz, hogy elszakadjanak régi hazájukból és hogy azt az utat járassák, amely Izráel földje felé visz.

A nap lehullott a tengerbe, hogy szombat tiszteletére ő is fürdött vegyen. Az asszonyok szorgosan dolgoztak és az ételt levették a parázsról. Felgyújtották a fehér asztalokat a gyertyákat és oda-tették a kenyéret és a bort. A nap ekkor sokszínű palástját öltötte és belépett immár a nyugalom csarnokába.

Eljött a délutáni ima ideje és a rajongók elmondták a zsoltárt: „Hálálkodjatok Neki, mert örök időig tart az ő dicsősége.” És mondták még a Zsoltárt, amely így kezdődik: „Üdv mindazoknak, akik a Te házában ülnék.” Majd a 18 áldásból álló imát mondták el.

A későbbi imánál megint zsoltárokat énekelték és amikor ezzel elkészültek, felszentelték a szombatot rövid imákkal és a kenyér megtörésével. Ettek, énekeltek amíg aztán elmerültek a gyertyák lángja és a csillagok világossága megkésztetted. Nagy dolog a szombat, amikor a test nyugalomra tér. Milyen nagy azonban a szombat a hajón, ahol az ember egész héten át nem dolgozik és minden pihenése a szombatért van.

A rajongók elmerülnek gondolataikban és nézik a tengert. Nagy dolog hajón ülni, amely Izráel országába visz! A Tóra minden parancsolata a testnek csak egy részét veszi igénybe: az imaszíjjak a fejet és a kart, az amarjotok a szívet. Csak napközben alkalmazhatók, este nincs hatásuk. És csak férfiakra kötelezők, nem az asszonyokra. A sátorban való ünneplés csak szukkotkor történik, csak a férfiakat illeti, az asszonyokra szintén nem kötelező. A kovászatlan kenyér törvényei csak peszachkor érvényes, élvezete szigorúan véve nem kötelező, csak az első este. Ha valaki meghal, minden törvény alól mentesül. Ellenben ha valaki Izráel országában lakik, magában ez a tény az ember egész testét magába öleli, vonatkozik férfiakra, nőkre és gyermekekre. Éjjel-nappal alkalmazható és soha meg nem semmisíthető. Hiszen ha az ember meghal és ha az országban eltemetik, akkor a „zsídó föld, mint írva van, elborítja az ő bűneit.” Ez az egy parancsolat tehát a Tóra összes parancsolatait feléri. Ezért történik hogy valahányszor egy zsidó el akar költözni a Szentföldre, a Sétán oda lép, hogy megakadályozza ebben a nagy vállalkozásában.

A tanító reb Alter feláll és beszél: — Amikor elkészültöm, hogy elmenjek Izráel országába, odaállott utamba a Sétán és kérdezte:

— Hová mérsz?

— Izráel országába! — mondtam.

Mire ő:

— Féltem visszajöttem, mert a hajó tele volt hangyákkal és ezek megrohanják az ételt, amit az ember magával visz.

— Ezért nem kellett volna visszajönni — válaszoltam. — A hangyák arra való, hogy az ember tanuljon tőlük, hisz az Irás is mondja: „Erigy tunya a hangyákhöz, figyeld meg utjaikat és tanulj tőlük!” A hangya az élők e kicsiny teremtménye, amely nem is tartozik a bölcsességgel megáldottak közé, nyáron előkészíti élelmét télire. Vajjon az Izráelből való ember ne cselekedje ugyanazt?

Rabbi Móse viszont ezeket mondogta: — Amikor felállottam a kocsira, hogy Izráel országába utazzam, odajött a Gát-ló és így szólt:

— Hová mérsz?

Mire én:

— Izráel országába.

Erre ő:

— Mennyivel jobban tette volna, ha egy helyen ül és szolgált az Alkotót, mint sok más családapa, amíg jön az idő, hogy Izráel egész népével kivándorol-hass.

Erre én így szóltam:

— Amikor eladtam házamat, akkor is jöttél te és ezeket sugdát a fülemben: „Verd csak föl az árát, hiszen a Szentföld re vándorolsz.” Ime, most, hogy eladtam a házamat, azzal a tanácsal állasz előm, hogy ne utazzam. Dehogyan is hallgatok reád!

Felállott rabbi Slomo és ezeket mondogta:

— Amikor rávettem fejemet, hogy kivándoroljak Izráel országába, jött a Gát-ló és ezeket mondogta:

— Aggastyán vagy. Helyesnek találok vajjon, hogy elmész és vagyonodat, amit keserves munkával kerestél, könnyeműen szíjjelszöröd?

— Nagy számoló mester vagy — válaszoltam. De én is megtartottam józan eszemet és tudom, mit jelent egy veszteséget kárpótolni azzal, ha isten egyik legfontosabb parancsolatát teljesíthetem.

Ekkor felállott rabbi Smüel Joszef, aki fia rabbi Salom Mordechajnak a levíták törzseből való és így szólt:

— Amikor készen állottam, hogy Izráel országába vonuljak, jött a Sétán és kérdezte:

— Hová kívánsz menni?

Igy válaszoltam:

— Izráel országába!

— Milyen okok kényszerítettek arra, hogy Izráel országába vonulj? Elvégre sok olyan parancsolata van Izraelnek, amiket még Izráel országán kívül sem teljesítetél.

Mire én így válaszoltam:

— Nem te voltál-e az, aki egy alkalommal eljöttél a cadikkhoz és így szóltál hozzá: „Teljesítet az összes parancsolatot, csak ezt és ezt ne tedd. Mire a Szóddik ezt válaszolta: „Mind a parancsolatot meg fogok szegni, csak ezt az egyetlen akarom a maga teljességében teljesíteni.” Ahogy ezt mondtam, a Sétán azonnal eltávozott és nem támasztott semmiféle akadályt utamba.

Rabbi Peszach, az előjáró, így szólt: — Ilyesmit mondtam feleségemnek, Czirnek: Miért a jónél? Azt hiszed talán, hogy Izráel országába a szent könyvek lapjaiból áll? Odaát is házak vannak, amelyekben laknak és odaát is főznek.

Leibusch, a sakter megszólalt: — Nem értem, ha a dolog így áll, miért csinálnak olyan nagy dolgot Erec Jiszráelből?

Mire rabbi József Meir sóhajtván mondogta:

— Rossz lenne, ha ezek a házak nem lennének egybe, mint amit a szem lát rajtuk.

A rajongók megint összeültek és elmondták egymásnak dolgokat a Sétánról, amely folyton Izráelre foglalkozik, hogy ne vonuljanak fel a Szentföldre. Mert jól tudja, hogy aki ide vonul, új lélekkel gazdagodik. Boldog, aki már bejött, aki ott maradhatott és jaj annak, aki már ott volt és nem adatott meg, hogy ott maradjon. Mert Erec Jiszráel angyalok állják körül és senki nem bocsátanak be, aki arra nem méltó. És ekkor megint felemelte szavát Smil Joszef és elmondotta a két aggastyán történetét, akik fölkerekedtek, hogy eljussanak a Szentföldre és már ott állottak a határon. Éjjel az egyik oldalról az öröm hangjait hallották, a másik oldalról a sirást. Felnyitották szemüket és ime angyalokat láttak, a szolgálat angyalait, hárfakkal és trombitákkal és minden más zenészerszámmal kezelvek. Egy tiszteletreméltó öregembert kísérték és előtte zenéltek. Velük szemben jöttek azonban a kinzások angyalai, akik nagy szégyen közepette cipeltek egy aggastyánt. A két aggastyán megkérdezte, hogy miért adnak az egyiknek akkora tiszteletet

és miért kínozzák a másikat? Mire az angyalok: „Ez itt, aki méltó arra, hogy bejussan az országba, neki megadjuk a kíséretet. És minthogy éppen utban vagyunk, muzsikálunk is neki.” Az angyalok másik csoportja pedig így: „Ez ő, aki nem volt méltó arra, hogy felvonuljon és mégis felment. Lássátok eltávolítjuk ilyen módon a határról.”

Rabbi Móse kérdést tett fel Smüel Joszefhez, a levítához:

— Bizonyára tudod, miért nem adatott reb Avrohomnak, a mohélnak, hogy velünk együtt eljőjön Izráel földjére? Hiszen makulátlan ember, istenfélő és a törvényeket módfelett tiszteletben tartja.

Rabbi Smüel Joszef ezt is megmagyarázta:

— Azért nem jöhet velünk, mert egy alkalommal ugyszólván kényszerítette Avrohom ősapánkat arra, hogy elhagyja Izráel országát. Volt egy nap ugyanis, amikor „diákfutás” volt városunkban, olyankor, mint tudjátok a zsidókat ütik, sőt meg is gyilkolják. Egy ilyen napon amikor a zsidók általában házukban maradnak, reb Avrohom kiment, hogy megszöcsösítson egy füceseemot, olyant, aki nek az apját a diákfutásban meggyilkolták. Bejött a háza és senkit nem talált bent csak a gyermeket. Ekkor megkérdezte magától, vajjon lehet-e egyben koma és mohel, De nem sokat tépelődött, kinézett az ablakon és egy öreg embert látott,

aki a tulsó oldalra igyekezett, kezében kicsi zsámolyal. Kopogott neki az ablakon, az öreg bejött, leült a zsámolyra és térdeire vette a gyermeket. Rabbi Avrohom elintézte a cirkumciziót és elmondotta az áldó imát.

Alig, hogy befejezte, a koma máris eltiűnt és nem volt többé látható. Mindenki úgy vélekedett, hogy Eljáhu a szövet seg hirnöke jelent meg reb Avrohom segítségére, de nem ez volt az igazság.

Az igazság az volt, hogy Avrohom ősapánk jött, hogy Izráel egy elhagyott gyerekeknek kegyelmet gyakoroljon.

Az égboltozat elsőtétül, a hold és csillagok felhőtakarót öltenek, a levegő nedves és az ize sós. A világ köröskörül elhallgat, nem lehet hallani, csak a tenger hullámain, ahogy egymást csókolják. A chászidok elválnak egymástól, mindegyik megy a fekvőhelye felé. A hold lesüllyed, a csillagok eltűnnek, a planéták lebuksznak.

A hajó egyenletesen sülkít tova és az Ur, áldassék neve, a világosságot eltünteti a sötétség elől, a sötétséget a világosság elől, szeleket küld, hogy azok vigyék a hajót tova. A nap egyre nagyobb, olyan hatalmas, hogy már nem lehet belénezní, éjszaka pedig minden csillag olyan fényt lövel, mint a hold. A tenger hullámai gyorsan ringanak és fényszikrák kápráznak belőle.

Fordította: Szabó Imre

ROSHASANA

Irta: Dr. LÉBOVICS HIRS rabbi, Satu-Mare

Elérkezett megint az évnék az a szaka, amikor a világ zsidósága magába száll, amikor számot vet az elmúlt évről és készül fogadni az újat.

Önkéntelenül adódik az összehasonlítás a poigári új-év és a zsidó Roshasana között: hogyan ünneplik meg a többi népek az új esztendő és hogyan sirja le a zsidó az ő Roshasanáját.

Unnep a többi népeknél az ujesztendő; borral, énekekkel, kicsapongó jókedvvel válik el az elmúlt évtől az országában szvabodon és viszonylagos jólétben élő nem-zsidó. De a zsidó sir, börtöl, imádkozik és bünbánóan veri a mellét: Al chét!

Mily nagy a különbség köztünk és köztük! Ők nem sirnak, ők nem ontanak könnyeket, sóhajt és bünbánó nyöszörgést, ők nem hallatnak, ők örülnek, mulatnak, hiszen új-év van! Nem könnyözönnel fogadják az új évet, de örömmel és vígsággal mennek a kedves vendég elébe.

Egy lelkileg és testileg kiegyensúlyozott-nak vígságával fogadják az új esztendőt, a jövő fekete gondjai nem zavadják az ő ünnepei hangulatát, van egy gazdag ország, melyet övének nevez, van dus termőföldje, mely neki ontja gyümölcseit, senki sem akarja és senki sem tudja őt kiturni otthonából, kivenni a falat kenyéret a szájából, egy napon koldubatra juttatni, földönfutóvá tenni...

Persze a gazdasági válság őt sem kímélte meg teljesen, ő is visszasihatná a régi szép idöket, de ő inkább vígad, mert előtte van a jövő, a remény egy szebb és boldogabb jövőre és meg van benne a meggyőződés, hogy a jelen bajai mulandók, ezek abnormis idök születtjei; de ha csigalassúsággal is, mégis végre a régi nyugodt vágányba fog terelelni az idő kezeke.

A többi népek életében a szenvedés és nélkülözés muló jelenségek csupán, amelyek nemsokára a múltté lesznek, amelyekről jobb is nem beszélni, nehogy azok túl gyakori említése megbolygassa azt a robusztus optimizmust, amely a föld népének egyik sajátossága.

A népek örvidenek az új esztendőnek, de a zsidók siratják a régít és rettegnek az új-tól.

Majdnem minden évben patakokban folyik a zsidó vér, most Berlinben, most Hebronban, most Algírban és holnap ki tudja hol? Minden zsidó év telve van üldöztetéssel és megaláztatással, szégyennel és halállal, lemeszárolt gyermekekkel, megbecsenített szükekei és megszenteltelenített széfér törakkal. És amikor a zsidónak eszébe jutnak a multnak e borzalmi, retteg a jövőtől. A közel-múlt árnyai lidércnyomásként nehezedenek lelkére és a jövő felémetek, reménytelen. Ki tudja hol fog a közeljövöben felcsapni a fajgyűlölet tüzcsovája? A fékevesztett antiszemitizmus orgiáit illi európaszerte, gyakran csupán egy politikai véletlen mulik, hogy az egyik vagy másik országban tobzódik az állati ösztönökhöz apelláló zsidógyűlölet; és sz Isten házába menekül zsidó remegve kérdi: mi jichye umi jomusz? melyik zsidó közültre fog rácsapni a jövő évben a gyűlölet hulláma, hol fogja zsidó vér jelezni a hitlerizmus halálhozó útját?

A zsidó nép nem örül az új évnék, mert

nem lát benne semmi biztatót. Ellenkezöleg. A nemzetek „szent” egöizmusa újabb attacka készül a zsidó egzisztencia ellen, az utolsó falatot is kiakarja a lelketlen paragrafusok segítségével ragadni a zsidók szájából és hiába minden felhivatalos biztatás és igéretés, a tények azt mutatják, hogy talán sohasem volt a zsidóság oly kritikus helyzetben, mint ma, 20 évvel a világháboru kitörése után és talán egy új, még véresebb háboru előestéjén.

Miért — kérdik a mi bölcseink — nem mondanak Hallet Roshasanakor éppugy mint a többi ünnepek? Miért nem éneklék Dávid Zsoltárait, nem mondanak háláadó imákat és nem vígadnak Roshasanakor? Azért — hangzik rá a felelet, — mert „Melech ómed al kiszé mispat” a világ királya törvényt ill és határoz élet és halál felett. Ezen a napon „gilu birada” ezt a napot csak rettegve lehet ünnepelni, ma az ünnepi örömegek egy keseri utózt ad a jövőtől való félelem; a „félelmetes napok” ezek, amikor nem illik vígadni az isteni törvényesék előtt megjelenő zsidó népek. Ellenben „Chesbon hanefes”-t kell csinálnunk, meg kell, hogy kerdezzük saját magunkat: mit tettünk az elmúlt évben, hogy kiérdemeljük az isteni kegyelmet? Gondoskodtunk-e emberi lehetőség szerint a mi jövőnkéről, a zsidóság jövőjéről? A zsidó nép nagyjai tudatában voltak-e a helyzet komolyságának és próbáltak-e konstruktív munkát végezni a zsidó jövő érdekében? Mert a zsidóságnak nem árt olykor egy kis csapás, egy kis üldöztetés és nyomor; a jólét nagyon gyakran elfelejteti vele, hogy ő egy kicsiny sziget a gyűlölködő népek tengerében és csak a népi egység és szolidaritás mentheti meg viharvert hajóját a gyűlölet árjától. Vajjon az a rengeteg szerencsétlenség, amely az elmúlt éven a zsidóságra zuđult, az a számtalan martyrhalált szenvedett zsidó felébresztette-e a mi lelkiismeretünket, hogy tiszta szívből visszatérjünk Istenünkhöz, népünkhöz és vallásunkhoz?

Mit tettünk mi a zsidó jövőért? Ezen a nagy napon, amikor közelebb érezzük magunkat Istenünkhöz, legyünk őszinték magunkkal szemben és valljuk be bünbánó lélekkel: Usámmu!

Nagyon gyakran kicsinyes gyűlölet elhomályosította bennünk a felelősség érzését, hitköszégi életünket feldulta a fékevesztett pártpolitika, nem álltunk hivatásunk magaslátán, nem gondoskodtunk egy testben és léleken egészséges generációról, mely tovább adja az utánkövetkező generációnak a mi szent örökünket a Thórát és a zsidó erkölcsöket... Nevelési rendszerünk sok tekintetben csödot mondott, gyermekeink elhagynak bennünket, fiaink és leányaink idegen isteneknek áldoznak, idegen idefölkéért lelkesednek, szellemiséégüknek teljesen idegen embereket választottak maguknak vezérükül és konstruktív zsidó vallás filozófiának helyett idegen eszmék szolgálatába állottak, hogy ellenségeinkkel karöltve, lerombolják mindazt amit elődeink zsidó akarattal és kitartással építettek.

Nem! Mi nem ünnepelhetünk Roshasanakor, mert Melech jósvál al kiszé mispat, a világ Ura törvényt ill felettünk és számunkéri tölünk tetteinket: Usámmu!

Zsidó ny

A Nöegylet ak

Evente legalább és mert Neuberger meghívásával, elme napközi otthonba a proletárból, zsidó ge fejek látók és uj j

Előbb ezekről.

1. Mózes kosár. C felszerelés még párn körházban lebeteged adják. Takaros, fe akad módosabb pol régimódi gyermekek Nöegylet vezérkara szegény zsidóasszon viszonyok között me hogy jön egy jobb

Különbem miért i egy ut embercseme got.

2. Kölesön koszo csak szaporodási ke liknak, hanem szer lahogy. Házasodnak hogy koszorura és hát a Nöegylet a la koszoruvál és fátyo

3. Délutáni zsut pant jövedelem fölt olyan zsurokra az megfizetik a jötké Jenóné szervezi, m nagy buzgósággal kiházasiotta a lea dolga alól fölszaba is vállalta.

4. Táncoz délutá tul lesznek, télviz ezentul uj attrak gyon agilis és csin zott a munkára: Goldberger Pálné.

5. Erős taggyü tatív munka kell. jon. Különös, hogy ságot számláló vá van ilyen nehéz, t tezménynek, amely lók holnap már r

RÁDIÓKÉSZÜLEKE
 csakis jó minőségű csövekkel nyújt
ÉLVEZETET

**Utasítsa vissza a silány gyárt-
 mányokat amelyekre nagy áren-
 gedményeket nyújtanak. Követelje
 mindenütt új esőveinket alacsony-
 ra szabott árakon**

TUNGSRAM

Zsidó nyomor kincses Kolozsváron

A Nőegylet akciói. A Pata- és Munkás-uccák nyomorgói között

Evente legalább egyszer érzésem szerint és mert Neuberger Zsigmondné megtisztelt a meghívásával, elmegyek a Zsidó Nőegylet napközi otthonába a legfiatalabb és a legproletárabb, zsidó generáció látogatására. Új fejeket látok és új intézkedésekről hallok.

Előbb ezekről.
 1. Mőzes kosár. Csecsemőknek való teljes felszerelés még párna-huzat is, sőt csörgő. A kórházban lebetegedett egészen szegényeknek adják. Takaros, fehér dolgok. Némelykor akad módosabb polgárasszonyok padlásán régimódi gyermekkosci. Ezt lekönnyögi a Nőegylet vezérkara és ezt is megkapja a szegény zsidóasszony, akinek a mai nehéz viszonyok között megmaradt az a bizakodása, hogy jön egy jobb mindenség.

Különbömben miért is ajándékozta volna meg egy új embercsemétével ezt a hitvány világot.

2. Kőcsön koszoru és fátýol. Mert nemcsak szaporodási kedvük maradt meg a proliknak, hanem szerelmileg is megvannak valahogy. Házasodnak. De nincs annyi pénzük, hogy koszorura és fátýolra is teljen. Így tehát a Nőegylet a lakodalom papjára kőcsönkoszorúval és fátýóval segíti ki a fiatalokat. Hogy a boldogság teljes legyen.

3. Délutáni zsurok. A nagyon megcsapant jövedelem fölfokozására berendezkedtek olyan zsurokra az egylet hölgyei, ahol a teát megfizetik a jótékonyk javára. Ezt Szabó Jenőné szervezi, mint az irodában mondják, nagy buzgósággal Ezenfelül pedig, minthogy kiházasította a leányait és sok ügyes-bajos dolga alól fölzsabadult, a gyermekfelruházást is vállalta.

4. Táncoz délutánok. Ezek majd csak ezentúl lesznek, tévív idején. Eddig is voltak, de ezentúl új attrakciókkal bővülnek. Két nagyon agilis és csinos fiatal asszony vállalkozott a munkára: Adler Zsigmondné és dr. Goldberger Pálné.

5. Erős taggyűjtési akció. A külső karitatív munka kell, hogy erős tempóban induljon. Különös, hogy a több ezer zsidó polgárságot számláló városban csak ötszáz tagja van ilyen nehéz, bizonytalan időkben az intézménynek, amelyre a ma jómódban dúsak holtan már rászorulhatnak.

6. Viselt és kinőtt ruhákat kérnek. Akiknek viselt ruhája van, küldje ide. Minden használt ruhát használhatnak. A gyűjtést az elnöknő irányítása mellett nagyon lelkiismeretesen végzik: Herschkovics Imréné, Rosenbach Mihályné, Bernát Nándorné és Lederer Albertné. Bernát Mórné szokott agilitása semmivel sem csökkent, de a viszonyok mostohasága miatt már nem tudja azokat az összegeket produkálni, mint azelőtt.

A nyomor kiszélesedett és kimélyült. Tartson lépést vele az irlalom!

Tartson lépést vele!
 A nőegyleti székéből valamelyik napon Neubergerné és Reiterné öngyászágákkal el látogattunk a Pata uccába és a közeli kis uccákba, a nyomor förtelmei közé. Cabarrus Teréz, a francia forradalom érdekes nőalakja kiáltotta Robespierre felé a konventben: „Ha megakarja állítani a forradalmat, ne tartsa üzemből a bárdot, hanem lakoltassa ki a külvárosok nyomortanyáit és telepítse oda azokat, akik soha sem gondoltak a nyomorban szynlődők sorsára!”

Hogy az irlalom képést tartson a nyomorral, ahhoz jó lenne, ha a sok zsidó hölgy, aki közömbös a Nőegylet akcióival szemben, legalább egy délután ellátogatna a nemes egye sület külvárosi istápolthoz. Hogy lássanak és rémülődzenek. Lássanak és szegyenkezzenek, hogy egyazon város ágboltja alatt gyermekek és öregek és java idejüket élők, de munkátlanok a szemétkosár hulladékja fölött keresgélnek estegetől koppanó szemekkel délidőben és este, amikor e dámák a deszert között válogatnak. Lássák a hajlékot, ahová embereket taszít a balsors, omladozó poloskás, nedves vityillókat, a párjuk kész epidémia. Leheljék csak magukba pár percig ezt a parfümöt és tudják meg, mekkora szenvedést nyújt az arasznyi lét az egyiknek, amikor a másik táncolhat.

Egy Jakab Dávid nevű ember lakására néztünk. Az asszony volt otthon kilenc hónapos gyermekével, ki tudná leírni a nélkülözésnek, a szegénységnek és az elhagyatottságnak azt az irtózatát, ami ebből az alacsony lomtárból kiáradt. Szívüől kívánom

comme il fault hölgyeinknek, hogy ilyen helyen töltsenek pár éjszakát legalább.

Pedig a férj egykor tisztviselő volt és ügyes kereskedő. Most az ószeren árul és ünnep, ha egy napon 30—40 lejt hoz a családjának. Négy gyerekük van, arcukon a jó származás minden tartozékával: finom a bőrük, a homlokuk világos, a nézésük bátor. A három nagyobb a napközi otthonban tölti a napot, a kicsike és az asszony ebben a pokolban mártírkodik.

A két hölgy azonnal intézkedett, hogy tejet kapjanak, kenyeret és valami segélyt.

Munkás ucca 34. Pár négyzetméteren áll a ház, apró kamarák egymás hegyén-hátán, annyi emberrel és gyermekkel, hogy abból egy falunépe kitelne. E ház legtávolabbi részén, a kanális körül, a konyhában mosott egy anyóka, Izák Sándorné apró, sánta töpörödött semmiség, csak a szemei fejezték ki a tenger fájdalomát, amit szenved, szegény. A menyé az elmúlt hetekben lebetegedett a zsidó kórházban. Alig, hogy hazaengedték, megint valami súlyos bajt kapott, a klinikára vitték. Itthon maradt az öregasszony a csecsemővel, akit valahogy előkotort a rongyok közül, hogy megmutassa. Micsoda ábrázata volt ennek a teremtsnek, csont és bőr, zöld és opál színekben! Neubergerné reszketett az izgalomtól. Reiterné elfődte az arcát, sirt. A drámai pillanatok közepette a kicsi asszonyka összekulcsolt kezekkel, magába esve, morfondirozott.

— Mit csináljak? Koldulni menjek? Inkább itt pusztulok. Az egylethez is szegyelek már elmenni!

Mit csináljak? ...
 A kétségbeesésnek micsoda mélyről jövő sírámai panaszoltak e kérdésből! Ha nincs ez az altruista intézmény, időnap előtt elpusztul, az már bizonyos.

Ez az eszelős ninstelenség széjjeltépi a leghívebb kötelmeket. Nélkülözések között is boldogan együtt volt házastelek se szó, se beszéd, elmaradnak egymástól. Máról holnapra elhagyja a férj az asszonyt és a gyerekeit. Berkovics József esetében az asszony hagyta el az urát, aki hónapok óta kereset nélkül éhezve, lerongyolódva várja a jobb napokat.

Mérlégiakatosság a mestersége, de amióta az Archimedes-gyárat, ahol éveken át foglalkoztatták, Bukarestbe helyezték, nem tud rendszeres munkához jutni. Kimegy földmün-

kára a közeli paraszthoz, vagy valami alkalmi munkát keres a városban. Az asszonya elhagyta, a gyermekeket nem küldheti a napközi otthonba, mert nincs, aki őrizze a legkisebbet. Az előző napon például hajnal-tól estig árkot ásott 50 lejtért. Letelt a munka és a gazda nem fizetett. Neki sincs.

Majd! ...

A hölgyek gondoskodni fognak, hogy legyen ruhája, amivel már ki lehet menni a Munkás uccából. Méhessen templomba a zsidó újévkor és egyen gyermekeivel emberi enni-valót, ne pedig a piacok visszahagyott, rothadt veteményeit.

*
 Az otthon udvarán a labdázó gyerekek közül kijelölnek számomra egyet. Móriának hívják, menhelyi gyerek volt, négy éves korában kivették, azóta a Nőegylet gondoskodik róla. Beszéljek csak vele egy kicsit — mondja Neuberger Zsigmondné.

Móric köpcős, egészséges fiucska, most tizenegy mult, a szemei kékek, értelem és emberiség sugárzik belőlük.

— Mi akarsz lenni, Móric?
 — Autóvezető.
 — Miért?

Pillanatokig gondolkozik. A gyermek az életpályát ösztönein át látja. Megszólal a legerősebb ösztöne.

— Segíteni akarom mámit.

Mámi, az öregasszony, akihez a Nőegylet odaadta, hogy tartsa. Ragaszkodik hozzá nagyon. De érzi, hogy van valami más is, amiért ez a mesterség tölthetné be énjét.

— S azért is — mondja, mert szeretem a gépet. Visz mindenrová.

Móric egész lénye nem kalandos. Játszik, tervezget, elvonul. De szereti a gépet, mert viszi mindenrová. És ő megbecsüli ezt az eszközt, nem kell egy helyen maradnia. Elmehet kedvezőbb zónákra, hogy segítséget hozzon onnan. Profétás lélek egy ilyen gyermek. „harat olam” világ vajudása.

— Amíg élek — mondja a nagyasszony, — ez a gyermek tanulni fog. Mérnök lesz belőled.

— Köszönöm, Neuberger néni. De ha autószerező maradok, az is jó — feleli Móric.

*
 Meglehet, mire felnő a kicsi fiu, más világ lesz. Világ, amit olyan lélekkel fognak formálni, mint amilyen benned világit, Móric, te menhelyről kiemelt, apátlan-anyátlan emberpalánta. (sz. 1.)

Uj héber könyvek

1. „Chikré Mikrá“ (kutatások a Szentírásban) címen jelentek meg Jeruzsálemben dr. Jelinnek, a jeruzsálemi héber egyetem tanárának magyarázatai Hiob könyvére. Évezredek keresztlül kommentáltak már Hiob könyvét, de még mindig vannak benne többé-kevésbé homályos kitételek. Némelyek szerint Hiob könyvét eredetileg más nyelven írták és a héber szöveg ezen eredetinek fordítása csupán. Azért érthető nehezebben, a Szentírás többi könyveinél.

Jelin nem állítja, hogy az összes, homályos helyekre megtalálta a megfelelő megoldást. Sőt bevallja, hogy még mindig maradtak nemvilágos pontok. Ő csupán az általa helyesnek vélt magyarázatokot közli, anélkül, hogy igényt tartana minden sulyos helynek megfejtésére.

A magyarázatok legnagyobb része a tanítás révén született meg. Tanítványai val együtt bajlódott egy-egy nehéz kitételekkel. Sokszor egy-egy ügyesebb tanítványának támadt egy szerencsés ötlete. És a bölcs mester örömmel örökíti ezt meg, a tanítvány nevében. „Vajjon létezik-e oly mester, aki féltékeny volna tanítványára?“ — mondja a Talmudok.

Jelin nagy felkészültséget árul el magyarázataival. Gyakran az összehasonlító nyelvészet módszerével operál, jól bírva az arab és syr nyelvet. Általában kiérkezhető, hogy a magyarázatok Palesztina talaján, a Szentírás születésének földjén termettek. Hiob könyvének oly költői szépségeire bukkan, amelyeket csupán az találhatja meg, aki a Szentírást eredeti héberségében tudja átérzeni és élvezni. Lépten-nyomon elárulja tanár voltát. Stílusa is a vérbeli kommentárok stílusa. Világos, egyszerű és szerény. Nem is hinné az olvasó, hogy ezen fanatikus Szentírás-magyarázó egy uttal Jeruzsálem alpolgármestere is. (Címe: Jeruzsálem P. O. B. 128.)

2. Csak néhány hónap előtt adtunk számot L. Grünwald, kolombuszi rabbi huszadik művéről, amelyet ez a zsidó főpapok történetéről írt s íme, a természetesen ismét egy értékes könyvvel lép meg a héberül olvasó közönséget.

Legújabb művének címe: „Mikrókót l'korót Jiszráél“ (Kutatók a zsidók történetéhez). A könyv 92 oldalra terjed és a következő zsidó hitközségekről szól: Hunfalva, Ó-Buda, Vágújhely, Alba-Julia, Szőlős, Németkeresztúr és Carei-Mare.

Grünwald rabbi született történetkutató. Ebbeli működését igen fiatal korában kezdte. Midőn más, korabeli fiatal emberek szórakozásaik után jártak: Grünwald a régi, zsidó temetőben kóborogott s jegyzeteket készített magának az alig olvasható sírkövekről, vagy pedig a templomok padlásain mászkált és rég elsárgult hitközségi jegyzőkönyvekből hámozott ki kuffókat a régi magyarországi zsidók történetéhez. A most kiadott műnek legtöbb adatait is ifjú korában gyűjtötte és talán a honvágy fogta őt el a messzi, amerikai Kolombuszban, hogy ismét szülőföldje zsidó hitközségeinek történetével kezdett foglalkozni.

Az említett hitközségek történetét akarta Grünwald rabbi megírni. De talán inkább az azokban működő rabbik történetét tartja fel. De leggyakrabban valóban összeforrott a rabbik története a hitközségével. Az elmúlt században fölötté ritkán fordult elő azon eset — amely ma elég gyakori, hogy valamely hitközség más utakon járt volna, mint lelki vezére. A rabbi egyénisége reányomta bélyegét a hitközségre, sőt néha egy egész ország-rész zsidóságára is. És így valóban a rabbi egyénisége határozta meg a hitközség sorsját.

Grünwald rabbi könnyed, szép stílusában élethűen jelennek meg előttünk a múlt század nagy rabbiai, zsidó kultúr-törékvéseiikkel és harcaikkal az akkori Magyarországhoz megindult reformmál szemben. A hitközségek vezetőségei nagy eréllyel és biztos kézzel kormányozták kehilláikat. A hitközség tagjai pedig nagy respektussal tekintettek a hitközség megválasztott vezetőire, akik büntető szankciókkal is élhettek a renitensekkel szemben. Kemény fegyvelm uralkodott a hitközségekben és annak a „nagyok“ is alávetették magukat. Általában: ösztönös és komoly vallásosság jellemezték a hitközségi életet.

Régi, életünk, szép időköt fest le szorgalmas, termékeny szerzőnk, kinek műve azonban nem csupán a multat tárja elénk, hanem a jelenre és a jövőre is sok tanúságot rejt magában. (A szerző címe: 465 South 18. Th. Street, Columbus Ohio, Amerika.)

3. Anyagi hiányában két év előtt megszünt Magyarországi zsidóságának egyetlen tudományos, héber folyóirata a „Haccófe“, amelynek dr. Blau Lajos volt a szerkesztője. De a folyóirat barátai nem bírtak belenyugodni azon tudatba, hogy megszakadjon azon fonál, mely a magyarországi tudományos modern

**STRANDOLÁSHOZ
NAPKURÁHOZ** kizárólag
EUKUTOL krém és olajat

használjon. Bronzbarna, egészséges színt nyer, bőre nem ég le fájdalmasan, mert az EUKUTOL-készítményekben levő bőrtápláló anyagok megvédik és ellenállóvá teszik.

Önök is csak EUKUTOL-ra van szüksége.

EUKUTOL-KRÉM	nagy doboz	Lei 40.—
	kis doboz	Lei 20.—
EUKUTOL-OLAJ	nagy üveg	Lei 120.—
	kis üveg	Lei 60.—

Önök is csak Eukutol-ra van szüksége.
Beszerezhető minden jobb szaküzletben.

ROYAL DROGUERIA M. Rózsa S. A. CLUJ

zsidóságot az egész világ tudományos zsidóságával összekötötte. Mert a Haccófe valóban fóruma volt a héber zsidó kutatásnak, amelyhez hasonlókat nem sokat mutatót fel a világ zsidósága. Két évi szünet után megindult tehát a Haccófe utóda Hasszókér (Vizsgáló) néven és ezen folyóirat II. évfolyamának, melynek dr. Guttman Mihály, dr. Löwinger Sámuel és dr. Hevesi Efraim a szerkesztői, — az imént jelent meg az első száma, amelyben dr. Guttman, dr. Hevesi S. (Budapest), dr. Krauss Sámuel (Bécs) és dr. Freimann A. (Róma) írtak értékes tanulmányokat. A folyóirat negyedévenként jelenik meg és előfizetési ára évi két dollár. A lap szerkesztősége kéri az érdeklődőket szellemi és anyagi támogatására, mert a sulyos gazdasági viszonyok közepette hatványozott mértékben kell ügyelni a zsidóságnak arra, hogy meglevő szellemi kincsét ne menjenek veszendőbe. (Cím: VIII. József körút 27.)

Ne feledkezzünk meg a Keren Kajemeth Lőjiszraélról

A most közeledő nagyünnepek és különösen a Ros hasana, az újév minden zsidót gondolkodásra kell készítsen: milyen volt zsidó szempontból az elmúlt év? Minden zsidó elkészíti Ros Hasana alkalmából az elmúlt év zsidó életének mérlegét: a mérleg nagy deficiet mutat. Szervezők, könyvek, gazdasági deklaszálódás, Németország stb. szerepelnek az elmúlt év zsidó eseményének kaleidoszkopjában. Egyenesen fantasztikus méreteket ért el az elmúlt évben a zsidóság anyagi leromlásának folyamata. A zsidó élet gazdasági és szellemi anarchiájának közepén áll Erec Jiszráél mint egyetlen szilárd pont. A galuti zsidó talajtalanítás antitéziseként áll Erec Jiszráél biztos zsidó talaja.

A Keren Kayemeth Lőjiszraél, mint Erec Jiszráél földjének megváltója támogatásra kell találni a zsidó nép minden rétegénél. Az az intézmény, amely a deklaszálódott zsidó rétegeknek talajt ad a lába alá, produktivizálódását és biztos életlehetőségeit elősegíti, minden egyes zsidónak szivügye kell legyen. A nagyünnepek alkalmából, midőn Isten és önmagunk előtt számot adunk az elmúlt év szenvedéseiről és csalódásairól, — nem szabad elfeledkeznünk életünk jövőjének biztosabb és boldogabb alapokra való fektetéséről sem. A zsidó jövő: Erec-Jiszráél. Erec Jiszráél felépítésének biztosítója: a Keren Kayemeth. Egyetlen zsidónak sem szabad elfeledkeznie a nagyünnepek alkalmából a boldog zsidó jövő egyetlen zálogáról a KKL-ről.

Snoderoljunk a Keren Kayemeth Lőjiszraélnek.

Fleischer Lipót

GYURI: SCHMOLL KATI:

A mostani takarításához csakis:

Schmoll

parkett és butorpasztát vegyél.

E már természetes, parkettenem étkezhetesz, míg a szekrényem úgy ragyog, hogy meg is borotválkozhatsz benne.

A Schmoll mégis a legjobb.

Palesztinai turisztika

Irtá: M. Jampolsky, a „Zion Llyod“ igazgatója

Érdekes pszichológiai jelenség az, hogy vannak országok, amelyek egy bizonyos időpontban különös vonzéroert gyakorolnak az utasokra.

Például senkisé megadhatja, hogy ma a Szentföld áll a világ legtöbb utasa utiprogramjának középpontjában.

Minden időben önzöltek zarándokok a világ minden részéből a palesztinai történelmi helyek felé, amely az emberiség fővállásainak bölcsője volt, ma azonban más szempontok is vannak, amelyek arra ösztönzik az utasokat, hogy ezt az országot beutazzák.

Palesztina gazdasági-szociális téren a grandiózus realizálások korszakát éli. Új városok épülnek a nagy nyugati metropolisok alkotásának ritmusában, virágzó kolóniák a munkaképesség, az energia, az önmegtagadás, az áldozatkészség és a lendületes ini-

ciativa szimbolumaképpen. Fürdő és klimatikus helyek, amelyek a Lidoval és a Rivierával versenyeznek, végül is az új alkotó életnek egész ritmusa, amely grandiózus szimfóniába olvad Kelet e mérhetetlen kapujában, annyi új problémát és jelenséget tár föl, amit figyelmesen kell látni és tanulmányozni.

Egy Palesztinába való utazás lelki és szellemi felelősséget jelent, egy morális és intellektuális nyereség, amely az ország minden látogatójának ki jár.

Nem tehetek hát jobbat, mintha azt tanácsolom minden erdélyi testvéremnek: tegyen egy kirándulást Palesztinába. Csak így lehet a szoros kontaktust megteremteni Palesztina és a galut között, amelyre oly nagy szükség van Izrael e szenvedésekkel és megpróbáltatásokkal teli korszakában.

Málnási Máriaforrás

Erdély legjobb leg-régibb gyógyvize

Mindenütt kapható!

Lakása

berendezésének

megvételénél legyen ÓVATOS!!

Áldozzon többet, de vegyen jót!

Székely & Réti

BUTORGYÁR Rt.-től Targu-Mures. Fiókok: BUCURESTI—BRASOV

Nagy kalap vásár!

Cluj, Cal Reg. Ferdinand 10. sz. alatt

Weiss Siegfried

a legujabb divatu és közkedvet cég ajánlja
Romagna márkájú
valamint szines és fekete velourkalap
jaft utólréhetően áron!

Comunitatea Izr. Orth. Aut. din Cluj

No. 731-1934.

ב"ה בימי הסליחות תרצ"ד לפ"ק
שוחט קאנקורו!

וויר זוכנע איינען שוחט ראשון ובודק מומחה ת"ת ויר"ש מרבי"ם דער פאסטען איוס עהעסט צו בעזעצען. געהאלט לויט איבעראיינקאמען. אפפערטע מיט קבלות אבשריפטען אונד נאכווייז איבער ביוהעריגע ווירקזאמקייט. נעכסט אגאנצע פאן אלטער, פאמי-ליענשטאנד אונד שטאאטסבירגערשאפט זינד ביז ר"ה השון הבע"ל איינצוויריכען. נור זאלכע מעגען זיך אום דען פאסטען בעווער-בען, דיע פארציגליכע בעלי תפלה אונד בע"ק זינד. דאס פרעוידיאום דער אויט. ארטה. יידישען געמיינדע
Biro Andor, Löffler, סעקרעטער

Roshásaná! Ránk Roshásaná! Lassan be pillanatok alatt elmúl gondokkal teli hétköz-rülvett és a háttérbe mintha mindig csak letakarva, hogy más hassa, feltűnik gyermek mindenkiel és minden tartozott. Felelevenedi is mozgalmassabb régt nagyakarítással, sürg bejáró emberrel, aki anyám tudott elintézn vinni akartak valami volt akkoriban a zsidó ünnepe előtt.) Minder az ünnepre és mi, gye fogodottsággal szívünl „nagyok“ közt.

Es emlékszem, ha a csendre, mely oly sejt amikor apám a szépe elindult a templomba den pórussal az ilyenkor a házat körül leg mákoskalács, ak padlók, ősi rószák étevedött össze, az, a illatot azóta sem érez.

Ez az illat még a oyan intenzív, hogy met abba az ünnepi mekkoromban eltöltöt Látom, drága jó a a fekete csipkekendő sértetiesen lobogó ünfinom, átlátszó, fehér a gyertyák föl.

Oh áldott, szépsége tünnek el oly nyomta Sokat töprengék r sodott, tudatosan zsidó tudunk már olyan terjeszteni házainkban tük?

Talán azért, mert „rendezni“ akarjuk keink részére: „hogy mit, ahogy mondani künköl, nem a trad sünköl és nem a h nak, hanem egész küi kevésbé csinálva-csin az idők folyamán?

Vagy talán, mert

„Mind gyen a

Palesztina az az sajátos gazdasági létben azt az imp az ország, melyre „nok országa“ jelz táiban élő zsidó t ló vándorlás, am zsidókat Palesztin mutatta nekünk az égokat, azokat az jelenségeket, amé összes többi állam állanak. Önkénted: hogy létezik amikor a világ n problémája alatt, gon halljuk: krizi kor Palesztinában kevés a munkások junktura? Paleszt legkisebb országa ban fogadta be menekülteket. E munkákézhány Hogy mennyire lesztinai prosperi jellemző az a kir került nyilvánoss juk, hogy ime, it a földet nem bír rak nem bírnak elég munkás. Az A palesztiani pro

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

5695 küszöbén

Roshásáná! Ránk köszöntött tehát újból Roshásáná! Lassan behunyom szememet és pillanatok alatt elmúlik, elsüllyed a robotos, gondokkal teli hétköznap, amely eddig körülött volt és a háttérből egyszerű, oly közel, mintha mindig csak valami fátyollal volna letakarva, hogy más avatatlanság szem ne láthassa, feltűnik gyermekkorom Roshásánája, mindenivel és mindennel együtt, ami hozzá tartozott. Felelevenedik előttem a szokottnál is mozgalmasabb régi ház, az ünnepelőtti nagytakarítással, sürgős-forgással, a sok kibejáró emberrel, akiket mind, mind csak anyám tudott elintézni, akár hozni, akár vinni akartak valamit. (Jaj, de sok dolga volt akkoriban a zsidó háziasszonynak, így, ünnep előtt.) Mindenki lázasan készülődött az ünnepre és mi, gyerekek is örömteljes elfogadottsággal szívünkben látatlanokunk a „nagyok“ közt.

Es emlékszem, ha az est leszállt, az ünnepi csendre, mely oly sejtelmesen borult a házra, amikor apám a szépen himzett imazacsokóval elindult a templomba... érzem most is minden porosommal az ünnepi illatot, amely ilyenkor a házat körülölelte és amely a meleg mákoskalács, akácmeéz, frissen mázólt padló, őszi rózsák és égő gyertya szagából tevődött össze, az, amelyhez hasonló finom illatot azóta sem érzem.

Ez az illat még a visszaemlékezésben is olyan intenzív, hogy most is behorítja lelke-met abba az ünnepi hangulatba, amely gyermekkoromban eltöltött.

Látom, drága jó anyánkat. Hófehér fejét, a fekete csipkekendővel, amint lehajlik a kiserőteliesen lobogó ünnepi lángok fölé és amint finom, átlátszó, fehér ujjait áldólag terjeszti a gyertyák fölé.

Oh áldott, szépséges ünnepi „erevek“, hová tűntek el oly nyomtalanul. Sokat töprengtek rajta, hogy mi felvilágosított, tudatos zsidó anyák, miért nem tudunk már olyan ünnepi, meleg áhítattal terjeszteni házainkban, mint az anyáink tették?

Talán azért, mert éppen túl tudatosan „rendezni“ akarjuk az ünnepeket, gyermekünk részére: „hogy ők is lássanak“ ilyesmiket, ahogy mondtani szoktuk és nem a lelki-külből, nem a tradícióból, nem az érzés-szűkből és nem a hétköznapjainkból fakadnak, hanem egész különálló, elhatárolt, többé, kevésbé csinálva-csinált eseményekké váltak az idők folyamán?

Vagy talán, mert akkor, gyermekéveim-

ben, egy szellemileg érzébelileg intakt, gondtalan világban éltünk, amelyben olyan biztossággal tudták magukat öregeink, hogy zsidóságtól annyira át voltak itatva, hogy sohasem jutott eszükbe, gondolkodni rajta? Minden olyan természetes volt.

Most úgy tűnik nekem, hogy egy álomvilágban éltünk akkor. És ahogy multak az évek, lassan, de mind biztosabban, arra a tudatra kellett ébrednünk, hogy a gondatlanság átmeneti korszaka ismét elmúlt egy jó időre és hogy a háború utáni bizonytalanságból a mindent feje tetejére állító káoszba, amely az egész világot uralkodik és amely minden nép körül ismét bennünket, zsidókat sújtott talán a legkatasztrófalibban, hozzá kell látnunk újból a zsidó élet megformálásához, olyan szellemben hogy az hidat képezzen az elmúlt álomvilágból, egy szebb, egy tartósan jobb valóságba.

Minden munkánk, minden igyekezetünk oda kell hogy tendáljon, hogy megvessük végre az alapját egy normalizált zsidó hétköznapnak és az abból folyó tudatos zsidó szellemben átértett ünnepnapoknak.

Ezen a mesgyén kell hogy haladjon a mi „Wizo“ munkánk és egész jövő programunk ezen cél szolgálatában kell hogy álljon.

Es ha most beköszöntött ünnepeink, a világ különböző részein lakó szerencsétlen fajtestvéreink sorsa miatt, nem is olyan harmónikus és háborítatlanok, mint annak idején voltak, gondoljunk arra, hogy nagyrészt rajtunk áll, hogy ismét azokká legyünk.

Köszöntelek Benneteket „Wizo“-testvéreim, akik dolgoztok és dolgozni akartok a jövőben is, a szebb és jobb zsidó élet megteremtésén.

Köszöntelek Benneteket, akik még csak az uton vagytok és csak szívetekkel és érzésben értétek el a feltámadásban lévő ős hazát!

Es köszöntelek Benneteket Roshosana küszöbén, akik már az ősi földön vereztek fel, akiknek csákányja, ásója most törli fel az ősök sírjait borító kemény földet, kik erős kézzel és szent akarással hintétek a feltámadás csodatermő magját.

Erőink minden megfeszítésével önmagunk legyőzésével fogjuk folytatni a munkát, mi itt, ti ott és ez új év küszöbén az a felemelő érzés hat át, hogy a teljességben bizonytalanokunk és ünnepeink ismét a régi fényben fognak ragyogni.

Dr. Róth Dezsőné.

dolatát, ahol cionista kiképzést nyertek, úgyhogy amikor Palesztinába érkeztek egykönnyen otthon érzik magukat és nagyszerű anyagává válnak az új palesztinai generációnak. Könnyen illeszkednek be az új helyzetbe, a munka nem jelent problémát a számukra, hisz az ifjúsági szervezetekben azt szívták magukba a munka szeretetét, a munka megbeszélését, a nemzeti munka gondolatának nagy horderejét.

A palesztinai embert áthatja a gondolat, hogy egy ország építője ő, egy országnak, egy nép otthonának építője ő és csak annyiban az önmaga életének a kovácsa, amennyiben a népé.

Heroikus önfeláldozás, lelkesedés fűti át a chálucokát a kolóniákon és annak a spinozai mondásnak az igazsága, hogy: Minden ember részt kell vevessen a Teremtés hat napjában.

Dr. Vera Weizmann

Mártha Hoffmann (Bécs)

Chalucák Ausztriában

Az ausztriai Hechaluc különböző ifjúsági, nevelő szervezeteknek a központi szerve, amely neveli az ifjúságot a chaluci életre és különböző hácsará-telepeket tart fenn, ahol nagy számmal vannak leányok is. Mindezek dacára azonban, fennáll még mindig az ausztriai Hechalucban a „bácurá-kérdés“. Az utóbbi időben, ennek megoldására, megalakult a Gdud Hechalucot, amelynek célkitűzései közé tartozik, hogy megkönnyítse a leányoknak azokat a nehézségeket, amelyek hácsarával felvetődnek, mesterség, ipar vasztás stb. Az 1932-33. évben a bécsi Hechalucnak 120 leánytagja volt, míg ez évben már 1200 tag közül 380 leány, tehát majdnem egyharmadrésze a tagoknak.

Nézzük meg, milyen szakmákra van képesítésük ezeknek a leányoknak, akik a Hechalucban keresztül készülnek Palesztinába?

A 380 leány közül 100 ruhaszövő, 75 irodai tisztviselő, 32 krtéész, 25 szakácsnő, 12 mezőgazdasági munkás, 8 gyermeknevelő, 40 szabadfoglalkozású.

A mult télen kísérletek voltak a leány-hácsará-telepek létszámának a felemelésére. Különböző kurzusokat rendezett a bécsi Cionista Munkáspárt, amelyeken a legkülönbözőbb iparágakban nyertek kiképzést a leányok. Mezőgazdasági, konyhakertészeti, cipészeti, ruhafestészeti, stb. kurzusok. Természetesen, hogy rettentő akadályokkal kell a chálucáknak megküzdniük, amíg eltanulják azokat a mesterségeket, melyek eddig teljesen „férfikézésben“ voltak.

Több chaluca állandóan városi szniffen van, ahol 25 fű hácsarázik és 8 leány látja el a házi munkát, főzés, mosás, takarítás. Többen közülük állandóan külső munkát végeznek, azonban nagyon nehéz számukra a munkahely szerzés, mert nincs semmilyen

mesterségük. Azonkívül sok munkaadó „bizalmatlan“ a zsidó munkásleánnyal szemben, aki „ideálistikus“ kivül mással nem rendelkezik. Ugyancsak nehéz a leányok bevonása a mezőgazdasági munkákba. A mult évben azonban sikerült a bécsi Hechalucnak több, mint 45 leányt mezőgazdasági telepeken hácsaráztatni, ami tekintetbe véve, hogy az otiani törvények értelmében, földmunkát csak az végezhet, aki ausztriai születésű, lényeges eredményt jelent.

A munkahelyek szerzésében nagy segítséget jelentett és jelent a bécsi Wizo, amelynek tagjai mindenfelé igyekeznek propagandát kifejteni a chálucák érdekében és igyekeznek egy szimpatizáló, polgári réteget teremteni a chalucifjúság körül.

A chávéroknak nagyon nagy gondot okozott az állíjelölti „ruhakérdés“, melynek megoldására állította fel a Hechaluc egy saját ruhaszövő műhelyt, amelyben csak leányok dolgoznak és szövik meg saját ruhájukat.

Nagyon szomorú fejezete a chálucáknak a gyenge állija. A legutóbbi évnegyeden kapott 40 bécsi csertifikátból 8 leány állíjelölt.

Természetes, hogy nem a Hechaluc a hibás ebben, azonban vannak még a bácurával szemben előítéletek, melyek ellen a leányok maguk vívják meg a harcot.

Hetenként kétszer-háromszor van szichá, melyeken a leányok megtanulják és megismerik a dolgozó palesztinai nő életét és problémáit, úgy, hogy állíjelölt előtt tisztában vannak a palesztinai aktuális problémákkal. A leányszichák iránti érdeklődés napról-napra terjed és már nem csak a hácsarázó leányok, de kivülálló, valamint a chálucatelep bácurjai is élénk érdeklődést tanúsítanak a speciális leányproblémákkal szemben.

szükséges szint
masan, mert
en levő bőr-
ellenállóvá

KUTOL-ra

Lei 40.—
Lei 20.—
Lei 120.—
Lei 60.—

CLUJ

nk meg a
jemeth
érlől

ünnepek és külön-
minden zsidót gon-
n: milyen volt zsidó
? Minden zsidó el-
mából az elmúlt év
a mérleg nagy defi-
könyvek, gazdasági
ország stb. szerepel-
eseményeinek kalei-
fantasztikus mére-
en a zsidóság anyagi
A zsidó élet gazda-
ájának közepén áll
gen szilárd pont. A
g antiteziseként áll
talaja.

Jisraél, mint Erec
áltója támogatásra
minden rétegénél.
a deklaszálódott
ad a lába alá, pro-
életlehetőségeit elő-
donak szívügye kell
alkalmából, midőn is-
számot adunk az el-
és családaisáról, —
nk életünk jövőjé-
b alapokra való feke-
jövő: Erec-Jisraél.
k biztosítéka: a Ke-
zsidónak sem szabad
pen alkalmazás
aen zálogáról a KKL-

Kajemeth Lőjiszrael-

o vásár!

mand 10. sz. alatt

egfried

olja

és közkedvet

márkájú

ekete velourkalap

en árákon!

h. Aut. din Cluj

ב"ה בימי הסליחות תת

שוחט

ויר וזכנ איינען

שוחט ראשון ובודקם

דער פאסטן איט עה

נעהאלט לויט איבער

קבלות אבשרייטען אונ

לירוקאמקייט נעכט

ליענסטאנד אונד שטא

ר"ה חשן הבעל איינ

נור זאלט מעגען זי

בען די

פארציגליכע בעלי

דאס פרעוידיאום דער

Löffler,

סקערטער

Az épülő ország

„Minden ember részt kell vevyen a Teremtés hat napjában.“ (Spinoza.)

Palesztina az az ország, mely a maga sajátos gazdasági helyzetével a szemlélőben azt az impressziót kelti, hogy ez az ország, melyre legjobban „a paradoxonok országa“ jelzője illik. A szétzórásban élő zsidó „ömegekben végigvonuló vándorlás, amely a középsztálybeli zsidókat Palesztina felé irányítja, megmutatta nekünk azokat a speciális adottságokat, azokat az egyedülálló gazdasági jelenségeket, amelyek Palesztinában, az összes többi államokkal ellentétben, fenn állanak. Önkéntelenül felvetődik a kérdés: hogy létezik az, hogy ugyanakkor, amikor a világ nyög a munkanélküliség problémája alatt, amikor ezerte a világon halljuk: krízis, krízis, krízis... akkor Palesztinában panaszokodnak, hogy kevés a munkás, hogy nagy a konjunktura? Palesztina, mely a világnak a legkisebb országa a legnagyobb számúban fogadta be a németországi zsidó menekülteket. És mindenek dacára: munkáséhiány van Palesztinában. Hogy mennyire igaz és helytálló a palesztinai prosperit, arra a legjobban jellemző az a kimutatás, amely nemrég került nyilvánosságra, amelyben láthatjuk, hogy ime, itt egy ország, amelyben a földet nem birják megművelni, a gyárak nem birnak elindulni, mert nincs elég munkás. Az ország emberekre vár. A palesztinai prosperitit nem lehet ész-

szehasonlítani az évekkal ezelőtti, amerikai „aranykorszakkal“. Palesztinában nincs annyi milliósok, mint amennyi Amerikában van, de ezzel szemben, Palesztinában nincs szegényegyed. A munkanélküliség fogalmának ismeretlensége folytán, a morális érzés az emberekben nincs azon az erkölcsi mélyponton, mint Amerikában, vagy mint a világnak bármelyik országában.

A palesztinai témpóra a legjobban az jellemző, hogy a legutóbbi évben közel 50 ezer ember jött az országba.

Lázás tempó, építkezés, életelő, friss dinamikus élniakarás, az ami azt az országot áthatja. A városokban szédületes gyorsasággal varázsolódnak elő uccák, házak, városrészek. A falvakban, a mező gazdaságban, a chaluc az, aki csodálatos szívóssággal termékenyíti meg a földet, amely az alapja kell legyen majd a zsidó országnak. A koloniák az utóbbi években, óriási haladást tettek. A föld négy szerezését éri annak, amit évekkal ezelőtt ért.

Az ujjonnan bevándorolt német zsidók palesztinában nagyon sok nehézséggel kell első időben megküzdjenek. Az új atmoszférában, a természeti nehézségek-azonban könnyen túlesznek. Különösen a tízenégy-tizenhétéves németzsidó gyermekek illeszkedtek be feltűnően hamar az új adottságokba. A fiatalok, mielőtt Palesztinába kerültek, legtöbbször résztvettek valamelyik ifjúsági cionista nevelő szervezetbe, ahol már magukba szívták Palesztina építésének gon-

A Temesvári WIZO központ jelentése

A Wizo Föderáció Kis-Intézőbizottsága a nyári hónapokban sem pihent és minden igyekezettel azon volt, hogy az aradi Wizo-konferencia határozatait megvalósítsa.

Legfontosabb határozatainak egyike az volt, hogy „a konferencia utasítsa a központot, hasson oda a Wizo-Exekutívánál, hogy az erdélyi föderáció évenként két leányt küldessen ki Erecbe, akik a Wizo egyik intézményében díjmentesen kiképzést nyerjenek.

Ez a határozatunk londoni központunknál ellenzésre talált, ahol az a vélemény alakult ki, hogy nem lehet minden föderációnak hasonló jogokkal vagy kérésekkel előállania, miután intézményeink elsősorban már Palesztinában élő leányok részére létesültek. A világgkonferenciához utasítanak kérésünkkel.

Ugyanakkor határozataink ercei intézményeink vezetőinek is elküldtettek, így Ada Fischmann is. Ada Fischmann Ajanoth (Nászócionah) vezetője. Ajanothban idáig már két erdélyi leány nyer kiképzést, Steinmetz Rachel Szigetről és a cikke által már nálunk is ismert Hillmann Stefánia Brassó-ból. Ada Fischmann annyira meg van elégedve a két erdélyi leánnyal, hogy levelünk vétele után, azonnal értesített bennünket arról, hogy két erdélyi leányt hajlandó azonnal felvenni, ha ugyan a fizikai munkára ott alkalmasnak bizonyulnának. Maraót a fő és nagy nehézség — a csertifikát. Már-már lemondunk legszebb reményünkről — mikor megérkezett újból a hír, hogy Ada Fischmann csertifikátokat is ad. Így aztán a legutóbbi Wizo-KIB döntött a két csertifikát felett. Tekintetbe vettük a legalkalmasabba-

kat és a legrégebben várókat. A két boldog csertifikát-tulajdonos Pollák Rachel Szigetről és Hillmann Margareta Brassó-ból. Most már csak a csertifikátot várjuk és a két leány rövidesen utnak indul, vissza a régi-új hazába, ahol a Wizo legszebb és legmodernebb intézményében két év alatt a mezőgazdaság minden ágában szakszerű és alapos kiképzést nyernek majd.

A Wizo ezuttal először dönthetett csertifikátok felett. Ezek a csertifikátok ugyanis Palesztinából névre kiállítva érkeznek hozzánk. Ada Fischmann kapta őket, növényedői számára. Ime — eredménye munkánknak.

A Wizo központ megírta Ada Fischmann — megígérte neki, hogy haláljának a büdzsében fog kifejezést adni. Es reméljük, hogy összes csoportjaink nevében tehetjük ezt az ígértünket.

A véletlen akarta így, hogy ép az Uj Esztendőttel ezzel az eseménnyel kezdetjük — reméljük, hogy ilyen jól fog folytatódni is. A központ ez évben is mindent el fog követni, hogy a csoportokat munkájában támogassa és hogy minél eredményesebb propagandát folytathasson. Számos utazást tervezett, kiadványokat, körleveleket, munkaterveket állít össze. Az utazásokat már ünnepek után megkezd Reiter Lunka utazásával. Meglátogatja következő városokat: Oradea, Valea-lui-Mihai, Carei, Satu-Mare, Sighet, Baia-Mare, Dej, Cluj és Targu-Mures.

A központ ez után is kíván valamennyi Wizo csoportnak, a vezetőknél és a tagoknak egyaránt-boldog Uj évet és eredményes munkát!

Cipora emancipálódik

Péntek estefelé a fiuk megegyeztek a mászárakkal, hogy ha befejezik a tagban a krumpli kapálást, akkor hazamennek. Mosakodni kell, átöltözködni, fehérneműt váltani, bonotválni, stb. amire az emberek nem érnek rá egész héten és szombatot még sem lehet úgy fogadni, hogy ne legyen virág az asztalon, hetes szakállak. A fiuk tehát hazajöttek, amikor befejezték a kapálást a tagban.

Ottthon, mindenki betódult a mitbáchba (konyha) és pattogtak a szavak.

Először így:
Cipora, légszivés adj nekem ki a kupa-ból (közös kasszából) egy inggombot! Cipora, nekem légszivés adj egy törülközőt, nekem egy zoknit, nekem egy inget, nekem légszivés...

És minél jobban szaporodott a kérések száma, egyre jobban emelkedett a hang. Kezdett elmaradni a légszivés... Adj! Adj! Adj!

Cipora szótlanul teljesíti a kívánságokat.

Jön, megy, mint egy anya.
De aki megfigyelte, észrevehette, hogy készül a sírás a szemeknél a szögletében, csak éppen, hogy most nincs ideje rá, meg szígyenli magát... Mit szól majd hozzá az Izrael? Aki mindég csufolódik vele.

Nagy, deli fiu ez az Izrael, dolgozik mint hat, a multkor is három helyett kasszált, alig bírtak a napszámok lépést tartani vele. Veres gazda meg is diéserte: maga úgy dolgozik, mint egy hó...

Azóta úgy hívják, hogy: Szuszovics Izrael.

De genere „szusz“...

Ciporában valami ágaskodni kezd, valami, ami olyasmi, mint a dac. Minden forradalom így kezdődött... Előbb esen deszen, mint a Tell Vilmos operájának bevezető része, csendes, lassu ütemekkel, majd egyre dübörgőbben, egyre hangosabban egyre üvöltőbben, végül itt a forradalom.

Amikor Duved azt mondotta neki, hogy: Cipora te hozzáál egy veder vizet — Cipora kiment egy vederrel a kúthoz, gondolkodott egyideig, hogy mitévő legyen, majd egyet dobantott a lábával és azt mondta:

— Duved én nem tudom, hogy te elnyomod a leányokat, hogy te a leányokat úgy néz, mintha nem is lennének éppen úgy chalucok, mint a fiuk. Én nem tudom, mi nem tőrjűk! Mi, a leányok nem tőrjűk! Értitek??

Feltűrt ingujju karok emelkedtek a levegőben, lebarant, kemény fiukarok és vöröse égett leánykarok, mint valami vészes felkiáltójelek...

Mordóháj, aki a kvuca „bókeangyala“ volt, közbeszólt:

Ászéfát kell csinálni és meg kell tárgyalni a problémát...

Ászéfát, ászéfát... hangzott mindenfelől.

Helyes — szólt közbe Schneider János, a bérés aki eljött a chalucokkal együtt „amerikázni“ péntek este, ami alatt értendő, hogy lesz jó vacsora, jó pattogó hóra jullalalala, amire ideszokott gyülni a kapuba az egész falu, csak Schneider Jánosnak van meg az engedélye, hogy bejöjjön, illetve ő bejön engedély nélkül, ő, Schneider János egyébként allijáznai is akar. Kibuccba.

Szóval, vacsora után ászéfát kláit, amelyen meg lézen tárgyalva a kvuca-beli leányoknak emancipációs mozgalma. De előbb jön a vacsora.

Vacsora közben, amikor az asztal körül ült már mindenki és esend volt, a szobában, péntekesti, jó esend és ászéfát-előtti, viharelőtti esend, egyszerűen elkezd valaki esengő, tiszta hangon:

Héászfu kol bönot bábját,
Láázázet, kol mesek bájt...

(Gyűlekeztek leányok, kik a házimun kára vagyok itélve. A pokolba minden konyhamunkával.)

Valamelyik leány kezdte az éneket. Jisáj folytatja, rémesen hamis hangon:

Gám hápárvarim rocim lichot,
Gám hábáchurot rocot láávod...

(A perifériák is akarnak élni, a báchurák is akarnak dolgozni...)

Örült nevetés. Egészséges, tiszta, szivböljővő nevetés.

Valaki megjegyzi, hogy ebből nem lesz ászéfát, hanem hora, ha három chaluc összekerül, abból biztos hóra lesz...

A báál is lejött a kastélyból.
Olyan hatalmas, nagy szabad ujjongás lett urrá az embereken, hogy átragadt ez a boldog érzés a falu embereire is, a bé-

resekre, akikkel együtt dolgoznak a chá lucok.

A báchurák derékon fogták a napszámok feleségeit, paraszasszonyokat és mint valami békés, együvértartozó család tagjai, fonódtak az ütemesen pattogó hórába.

A Keren Kajemet

A zsidó nép tudvalevőleg és elismerten a legadakozóbb. És amikor filantropikus célokra kell áldozzon, veleszületett tulajdonságainál fogva szívesen áldoz, nem kutatva azt, hogy milyen vallásu vagy nemzetiségű egyének támogatását végzi az intézmény, amelyre áldoz. Hogyan volt lehetséges tehát az, hogy amikor a zsidó nép adakozásainál nem keresi és nem kutatja, hogy milyen nem zetiségűek és vallásuak állanak a jótékony intézmény mögött, amelyre áldoz, a cionista mozgalom alapjaira nem egységesen áldozott? Egyének és egyes csoportok egyenesen megtagadták adományukat az alapokkal szemben.

A cionista mozgalom megindításának idején aranykorát élte az asszimiláns világnézet legy az ortodoxia mint a haladó zsidóság körében. Miután a cionista mozgalom a zsidó nemzet regenerálásának jegyében indult meg, már megindulásakkor hatalmas ellentétet véleményével kellett megküzdjön. A vallásos arnyalathoz tartozó ortodoxia (chaszidok) dogmatikus alapokon is megtagadták a mozgalmat ráolvasván a mozgalomra a vallásilag tiltottságot.

A cionista mozgalom azonban ment a maga egyenes útján előre, tábora napról-napra növekedett, amíg végre az általános gazdasági helyzetben azokban az államokban, ahol ezt hihetetlenek tartották gyökeret vert az antiszemitizmus és egyes államokban a hivatalos antiszemitizmus is, már nemcsak egyesek csatlakoztak a cionista mozgalomhoz, hanem anti-cionista zsidó testületek is és így alakult meg Londonban a cionista és nem cionisták által álló vezetőség, amelynek Jewish Agency a neve.

Azóta azonban nagyot fordult a világ! Közbe jöttek a németországi zsidó üldözések, amely a világ egész zsidóságát kínosan érintették. Az üldözött német zsidóság nyílt kapukra talált már Palesztinában, ott kész in-

Éjjel három óra utánig tartott a tánc. Mikor már mindenki kimerülten rogyott le a földre, akkor azt mondotta valaki, hogy menjünk a szénakazalba, szép nyári, holdas épszaka volt, és tartásunk szíchéát.

Felmentünk a szénakazalba. Velünk jött a báálnak a sogóra is, aki vendégségbe jött és kezdetét vette a szíchéa, amelyen elhatározott, hogy a báchurák ezentul egyenlők lesznek a fiukkal. Mindörökké. (Cvi)

Régi dolgok

„... Miként szemek intenek le Csillagok az égről...“
— Nékünk intenek: szeressétek Egymást, üdvösségül.

„Nézd, a hold, hogy szövöget fenn. Ezer sugárszálát.“
— Szebb a hajad ezer szála, Mely befonja vallad.

„Mint a tiszta márványhabok Fut sok fehér felleg.“
— Magasabban szárnyal lelked, S fehérebb a melled.

„Füszákon harmateppek, Nézd, hogy tündökölnek.“
— Szebben ragyog szemed párja, Kutja fényözönnek.

„S mondd: örökké ég a lelkünk S lesz szerelmünk boldog?“
— Régi dolgok ezek, csakcska, Régi, régi, dolgok...

„Csendes patak esobog halkan Tömjénes a szellő.“
— Leheleted lágú fuvalma, Hangod hártá, zengő.

„Hallga! Ének cseng az ágon, Dalos madárt ringat.“
— Szent forrása lesz szerelmünk Örök dalainknak.

Ch. N. Bialik.

Zsév Vilnai:

Palesztinai legendákból

Izraele bölcsői mondják:
Tiz mértékegység szépség van a világon, melyből kilenc Jeruzsálemé és csak egy — az egész viláé. Aki nem látta Jeruzsálemet virágzásának idején az még fogalmat sem alkothat magának a szépségről.

Négyszáz temploma volt Jeruzsálemnek és mindegyik templomban egy tanház, melyben bibliát és talmudot tanultak.

Jeremiás próféta a város vásárterein szokott beszédeket tartani. Cefanja a templomokban, míg Hulda profétanó — Izrael asszonyai között.

Tiz vásártere volt Jeruzsálemnek, melyek mind építészeti remekművek voltak. Egy piac a királyi ház tagjainak, egy a profétáknak, egy a Juda- királyi sajraknak, egy a Szinhedrion tagjainak, egy a főpapok számára, egy a nazarenusok, egy a chasszideusok, egy a Juda törzsbelleknek és egy a templomszolgáknak...

Az arabok nagy része ismeri a bibliát és tudja, hogy meg van írva, hogy az Isten a következőket mondotta Ábrahámnak:
„Ezt az országot pedig utódainak adom... Ez az ígért többször meg lett ismételve, Jichák és Jákobnak.“

Az arabok ennek következtében állandóan öröködnék a pátriárkák sirjai felett Hebronban, nehogy a jáhudok követítésre kerjék fel a pátriárkákat az Istennel eme ígértének a betartására... Minden igaz arab tudja, hogy Jeruzsálem hajdan a zsidóké volt és később büntetésből lett tőlük elvéve. Ezért a féltékenykedés...

WIZO-HIREK

A szövétai Wizo-Bridzs. A szövétai bridzsze-délutánok jövedelme eredménye Kohn Mártonné (Targu-Mures) fáradhatatlan munkájának. Kohn Mártonné mellett lettek hasábjain hívta fel a Szövétán nyaraló zsidó asszonyokat a bridzs-délutánokon való részvételre — s ime felhívását a legteljesebb siker koronázta. Mannheim Lajosné (Timisoara) lelkes munkatársa volt. A Wizo ez uton is köszönetet mond a hölgyeknek.

Irma Singer meséi magyar fordításban

1. Hulló csillagok,
2. A prágai zsidó temető,
3. Hova vezette a Halál Eszter királynőt?
4. József utazása.

Egységár Lei 3. Megrendelhető a Wizo timisoarai központjánál.

A ZSIDÓ ASSZONYT kiadja az erdélyi WIZO temesvári központja, Piata Asanesti 4.

Munka és ünnep

Ch. N. Bialik két kiadatlan levele

I.

A berlini Schocken-Verlag 5695 évi almanachja a kiadásában megjelent könyvekből szemelvényeket közöl. Az alábbi két levél a Bialik-könyvből való.

1926. I.—15.

Kedves testvérem, Ben Ami! *

Figyelmeztetésedet, ahogy azt helyesnek és illendőnek találtam, szeretettel vettem, mint-hogy biztos voltam afelől, hogy te is szeretettel intéztél azt hozzám. Ezuttal azonban véleményeink nem fedik egymást. Ez az uteni zsidóság, minden hibájával egyetemben Izrael országának zsidósága és erre a zsidóságra nehéz idők törtek rá. (1926-ban gazdasági krízis rázta meg Palesztinát.) Akad-e a jók és nemesek közül vajjon akár egy is, aki a szorongatottság napjaiban elfordulna a jisuvtól?

Tudd meg, barátom, hogy jogtalanul és igazságtalanul vádaskodsz országunk és annak építői ellen. Egyike vagy, ugyebár azoknak, akik a rabbik mellett tartanak. Nos hallgasd meg, hogy rabbi Kuk ebben az ügyben mit mondott. Valaki egyszer elment hozzá és bosszankodott előtte: „Miért hallgat ön, rabbi?! A chalucok megtisztátalanítják az országot, tiltott ételeket esznek, megszenteltetik a szombatot stb.“ „Miért a sok láрма?“ — felelte. Menjetelek és tanuljatek! A szentélybe csak a főpap léphetett, ő is egyszer egy évben, engesztelőnapon. Mégis, amikor a Szentélyt építették, asztalosok és építőmesterek, mászólok jártak benne orákhoszszat be és ki sáros lábbeliben. Ne bántsátok fiataljainkat! Ezek most építés közben vannak.“

És ha ráv Kuk így beszél, mit akarsz Te, hogy a fiatalok miatt így panaszkodsz?

* Orosz-zsidó konzervatív i-ó, Bialik ifjúkori kollégája.

II.

1930. III.—20.

Umansky Dávid urnak, Ginnegad

Igen tisztelt uram!

Ünnepeket nem lehet költeni. Már Jero-beám király tett ilyenfajta kísérletet, de nem sikerült neki. Az ünnepek „stil“-jét és „formáját“ valahogy lehet megrendezni, de semmiből nem lehet valamit teremteni. Az ünnepek alapjában közös alkotások tárgyai, amelyeknek létrejöttében sokféle és különböző erők működnek közre: hit, hagyomány, történelem, művészet, természet és sok egyéb. És amit hogy rendezni, vagy utasításra, vagy megbízásból nem lehet jó költeményeket írni, éppoly kevéssé lehet ünnepeket és ünnepi programot megrendelésre csinálni.

Az igazi ünnep a szívből ered és a lélek útján jön világra. Ha ez hiányzik, hogyan képzelni, hogy távolból jövő tanácsokkal ünnepeket lehessen készíteni? Tanácsom: ünnepeket atyáitok ünnepeit és erőitek és izlésték és körülményeitek szerint adjatok hozzá valamit abból, ami a sajátotok. Fődolgo, hogy mindent hittel cselekedjetelek, élő érzésből fakadóan és a lélek kívánságai szerint. Hagyjatek fel a sok okoskodással! A mi őseink is ünnepeket és sohasem unták meg a sok szombatot és ünnepeket, holott ok ugyanigy vették át elődeiktől ezeket a napokat. De ok minden alkalommal új értelmet és alkalmat találtak az ünnepekben, azonfelül felfrissülést. És tudja ön, hogy miért? Azért, mert bennük életnedvek buzogtak és mert az ünnepek áldása számára hely volt a lelkükben. Am, ha valaki az ünnepeknak sem találja meg értelmét, akkor ez csak annak a jele, hogy lelkében üresség tátong és hogy az ő benseje köznap. Az ilyenek számára viszont nincs segítség.

A Wizo Föderáció bevételei augusztus hóban: Surduc 500, Timisoara 26.000, Chisineu Cris 100, Lugoj 2.000, Satu-Mare 3.482 lei. Összesen lei: 32.082.

Boldog ísm

Selenfreund optikus, (tíi 1. v. Egyetem u.) s évet kíván mindenkinek

Boldog újévet kíván nek és vevőinek Stösse és családja, Cluj.

Rubin Jenő boldog és van üzletfeleinek, roko

Boldog újévet kíván „Constructio“ villany és Piata Unirii.

Ezuton kíván vevőin barátainak boldog újévet Cluj.

B. u. é. k. üzletfele Cluj.

Boldog újévet kíván feleinek Lázár Henrik.

Boldog újévet kíván róseinek „Schwartz“ t

Boldog újévet kíván

Mélyen tisztelt üzle nak boldog újévet k likör-rumgyár, Cluj.

Boldog újévet kiv Társaság Bécsben, D Arad.

Rokonainknak jóis feleinknek boldog u Gruenfeld család, Bis

Boldog újévet kiv róseinek Singer Mór

Jóismerőseinknek, ünnepeket kívánunk

Wiesel Jenő és cs ván összes rokonain róseinek boldog újesz

Szeretett szüleink jisziráli ros-hasanai ram és Mose, Herzl

Rokonainknak, bar nek és volt üzletfel újévi üdvözléteim

Üzletfeleinek és kíván Dery Lajos, s

Kívánunk rokonak az egész cionista Weinberger Nándor

Boldog újévet k seinek Krausz Vikt

Gottlieb József (utóda) b. u. é. kívának és ismerőseinek

Grünwald és Ste é. kíván ismerőseinek feleinek.

Boldog újévet k lágyi Eleonora R.

Boldog újévet k nak és ismerőseinek Cluj.

A Hitközség és nak, ismerőseinek szebb új esztendő Cluj.

Boldog újévet k nek és jóbarátaitk lajdonosai, Cluj.

Boldog újévet seinek és jóbarát Friedmann L., Cl

B. u. é. és er temesvári közpon portoknak és a nek a cluji Wizo.

Boldog újévet leinknek és roko